

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCV., št. 6
junij – rožnik

Lovec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priloga in tisk
Tiskarna Schwarz Print, d. o. o.,
v Ljubljani
Poštšina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik

Arpad Köves

Odgovorni urednik

Boris Leskovic

Bojan Avbar, Franc Černigoj,
Edvard Lenarčič, Boštjan Pokorny,
in Branko Vasa

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar

Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5 % stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite
po e-pošti v Wordovem formatu,
uradne dopise pa podpisane in žigo-
sane naknadno tudi po navadni pošti.
Fotografije sprejemamo v formatu
jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji
(velikost 1-2 MB; 300 dpi); lahko
tudi na CD. Pošiljatelj naj pripiše
tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 – p. p. 505
1001 Ljubljana
e-naslov: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:
do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed
5 €, od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d. d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: M. Migas

IZ VSEBINE:

A. Köves:	Podoba lovca znotraj organizacije in v javnosti	300
IZ DNEVNEGA TISKA		
J. Skumavec:	O škodi od jelenjadi na Gorenjskem	304
B. Krže:	Divji prašiči in lov nanje – danes in jutri	310
G. Vengušt, D. Žele,		
J. M. Wernig:	Spremljanje prisotnosti protiteles proti klasični prašičji kugi (KPK) pri divjih prašičih	312
J. Weber:	Kaj imata skupnega mandska in slovenska lovska glasba?	314
A. Škrabec:	Leaderjev projekt Medved naš vsakdanji	317
J. Kebe:	Steinbergov opis lova na race, labode, sovo in drugo divjad na Cerkniškem jezeru in okolici	318
PO LOVSKEM SVETU		
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska	323
T. Drolc:	Za skupna izhodišča pri upravljanju z velikimi zvermi v Dinaridih	324
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		
D. Škodič:	Kresna noč	325
LOVSKA ORGANIZACIJA		
S. F. Krobe:	Naši objekti naj le polepšajo našo krajino!	327
T. Vrščaj:	Slovenska nacionalna delegacija CIC se zahvaljuje svojim podpornikom	328
J. Troha:	Na Gorenjskem bogatejši za tri ducate lovcev	328
D. Lepšina:	MLade lovke in lovci	329
LZS:	Pokaži svojo lovsko izkaznico!	330
T. Lah:	Zaključna strokovna ekskurzija novih lovskih čuvajev zvez Ptuj - Ormož in Prekmurja	331
S. Frbežar:	65 let Osilnica	331
F. Rotar:	V Mežiški dolini je več divjih petelinov kot na Gorenjskem	332
B. Leskovic:	Konstruktivni dialog o upravljanju z rjavim medvedom	334
F. Rotar:	Bazenska lovska razstava v Doliču	334
B. Brgant:	Če bi bila volja na pravem mestu, bi bila narava kmalu čistejša!	335
B. Žerdin:	Zmagali lovci - strelci iz Negove	336
M. Toš:	Trije mušketirji iz Dobrave	336
O. Bakal:	Prst ugnal mentorja Kralja	337
F. Svetelj:	Mladim z OŠ Stranje so se v čistilni akciji pridružili tudi lovci	337
LOVSKI OPRTNIK		
J. Sumak:	Lovska salamijada na velikonočni ponedeljek	338
P. Nared:	Seješ, da pozneje lahko tudi žanješ	339
B. Krže:	O vakuumiranju divjačine	340
F. Belšak:	Zahvala dobrotnikom	340
M. Toš:	Ribiči rešili bobra	340
B. Krže:	Spomin na Nika Belopavloviča	341
B. Žerdin:	Nov nadstrešek – brunarica LD Bakovci - Lipovci	341
B. Grošelj:	Pisana svinja le naletela na pravega	341
V. Šuligoj:	O hrvaških kunah – to pot malo drugače	342
JUBILANTI		
MLADI PIŠEJO		
V SPOMIN		
LOVSKA KINOLOGIJA		
L. Steinbacher:	KLPJ ima novo vodstvo	347
I. Trček:	Lovski kinologiji v Pomurju opravili redno letno in volilno skupščino	347
M. Gselman:	Slovenski klub za retrieverje izročil priznanje strokovnjaku Jožetu Štebihu	348
K. Strajnar:	Nove knjige – Priročnik, Horst Hegewald – Kawich: 300 vprašanj o vzgoji psov	349
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	350

SLIKA NA NASLOVNICI:
Gams – *Rupicapra rupicapra*
Foto: L. Skvarča – Diana

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladici obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta, teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta in teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Mufflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 4.–31. 1.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 8.–31. 3.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

20. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

10. 8.–28. 2.

Medved in volk

po Pravilniku o odvzemu osebkov vrst
rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka
(*Canis lupus*) iz narave (Ur. list RS,
št. 28/2009; 12/2010; 76/2010).

Podoba lovca znotraj organizacije in v javnosti

Pred nami je kresni mesec, najdaljši po svetlobi. Tam na severu sonce sploh ne bo zašlo, kresnice se bodo svetile le kratek del noči, nastal bo veliki sončev preobrat. Začela se je že lovna sezona na srnjaka, zato razumno s puško, pa dober in bister pogled.

Zdaj že minuli maj je bil bogat s številnimi aktivnostmi; zvrstili so se delni občni zbori LZS po volilnih okoliših, kot velevalo pravila LZS. Tak način vsem članicam omogoča aktivno sodelovanje in odločanje pri zadevah, za katere je pristojen Občni zbor LZS. Vendar se vse več naših članov sprašuje, ali je tak način še vedno najbolj smiselno ... Verjetno bi bilo glede prihodnjih sprememb ali dopolnitev obstoječih pravil, ki bodo enkrat v prihodnje vsekakor nastale, treba proučiti tudi ta del naše organiziranosti, verjetno tudi še kaj zraven, kot je npr. število članov v upravnem odboru. Tudi glede tega se kaže, da je v tem organu preveč članov. Seveda zmanjšanje števila ne bi smelo biti na škodo volilnih okolišev, če se v prihodnje ne bo spremenilo tudi število le-teh. Ko se bodo uvajale nove spremembe, bo treba pred odločitvami dodobra pregledati in analizirati več mogočih rešitev, da na koncu ne bo novo izbrana različica še slabša.

Deželo smo očistili navlake, polja je vendarle namočil dež, narava in divjad sta v polnem pomladanskem razcvetu pred vročim poletjem. Vprašati pa se moramo, kaj in kako smo lovci to pomlad počistili tudi v svojih vrstah; kaj je s podmladkom, kako uspešni bomo v dogovarjanju s pristojnimi državnimi organi, da bomo lahko uspešno uresničevali svoje cilje.

Vse to so za zeleno bratovščino izzivi in naloge nove pomladi. Izobraževanja novih kandidatov za lovca so v zaključni fazi na vseh območnih lovskih zvezah. Ocene in mnenja s terena so različna, vsekakor pa je le od nas odvisno, kakšne lovce bomo vzgojili, saj bodo enkrat v prihodnosti nosilci nadaljnjega razvoja lovstva na Slovenskem. Po drugi strani pa se zavedamo, da vse večjo moč dobivajo pred nami predvsem naravovarstveniki brez puške, ki so jim mediji že tako ali tako bolj naklonjeni, lovce pa nas pogosto nedostojno in po krivem karajo.

V javnosti je posebno pod drobnogledom obnašanje članov zelene bratovščine. Vrstice o neprimernem obnašanju nekaterih lovcev polnijo strani dnevnega časopisja: »Pijan lovec za volanom z orožjem v prtljažniku,« ipd.

Podobne zadeve moramo dodobra razjasniti najprej sami in »pomesti pred svojim pragom«, odločno moramo zavreči demagoške izpade novinarjev nekaterih medijev, obenem pa tudi ostro ukrepati proti kršiteljem določil Etičnega kodeksa slovenskih lovcev. Zato je prav, da o tem pišemo in analiziramo tudi v našem glasilu. Kritike je treba usmerjati tudi na javne medije, ki nam včasih neupravičeno lepijo etikete, nedostojne naši organizaciji.

V prejšnjih številkah našega glasila bi posebej opozoril na izražene različne poglede na nedorečeno problematiko s stališča zakonodaje. Značilen zadnji takšen primer je bila gotovo zanimiva tema Lovec in alkohol. Ne želim predstavljati svojega pogleda na omenjeno problematiko s stališča ocenjevanja dejstev, ki se pojavljajo ob tej tematiki; rad pa bi spregovoril o dejstvu, da očitno le obstajajo primeri, kjer

zakonodajalec preprosto ne postavi stvari povsem jasno in na pravo mesto. V takih primerih se pač ne moremo izogniti nekoliko različnim razlagam predpisov in celo lastnim razlagam. Saj veste, da ni čisto iz trte izvit rek, ki pravi, da je toliko pravnih tolmačenj določenih stvari, kolikor je pravnikov. Pa naj mi kolegi ne zamerijo! Žal ta problematika postane pereča, kadar nastane neka posledica, npr. izrek kazni, če le-ta temelji na zaključkih členov, ki dopuščajo možnost uporabe dvojnih meril.

Omenil bi tudi primere, ko se v določenih prispevkih pojavljajo zadeve, ki vsebinsko ne predstavljajo popolnoma realnega stanja ali resničnega dejstva, česar se nekateri avtorji prispevkov žal premalokrat zavedajo, da morajo pisati le o resničnih in preverjenih podatkih. Vse prepogosto se zadeve prikazujejo enostransko, kot se nekomu zdi, tudi zato, ker se nehote skuša na tak način osebno bolje promovirati, pa tako zapiše, tudi vede, napačne stvari ali trditve, včasih tudi

Foto: M. Kofel – Diana

takšne, ki so posredno žaljive. S početjem, ko se nekoga užali, pa po navadi sodu izbijemo dno. V takem pomenu smo tudi na uredništvu velikokrat deležni kritik, ko prizadeti sprašujejo, zakaj vse objavimo in zakaj določenih stvari ne cenzuriramo. Toda vsega žal ni mogoče preveriti in »cenzurirati«, kar tudi ni naš namen. Kot tudi ni mogoče objaviti vsega napisanega. Trudimo pa se, da pri izražanju krajših mnenj ne bi bil kdo do drugače mislečega pretirano žaljiv. To pa je pravzaprav tudi vse, kar lahko storimo, če želimo odprt dialog o zadevi, o kateri smo se odločili, da nekaterim članom (vsem žal ne moremo ugoditi) omogočimo izraziti različna mnenja. Zato je treba vedeti, da je odgovornost na tistih, ki za javnost zapišejo neresnične ali nepreverjene trditve. Torej je predvsem na avtorjih velika osebna odgovornost za resničnost zapisanih trditev!

Ko se človek zazre sam vase, ko razmišlja o svojih moralnih početjih in ravnanju, se velikokrat zdi, da si pisec zase pripravi opravičilo za nekaj, česar drugim nikakor ne bi opravičil. To se dogaja povsod, od zgoraj navzdol, tudi v naši lovski organizaciji. Stvari so si precej podobne. S presenečenjem lahko ugotovimo, da je celo neka rdeča nit med obnašanjem na vseh področjih, le raven sporazumevanja je morda nekoliko drugačna. Zakaj se lovci, kot ljudje, premalokrat pogledamo v ogledalo; pa ne mislim v pravem pomenu besede, saj se pogosto delamo pametnejše, kot dejansko smo? Zakaj kritika samo zato, ker nam nekdo ni všeč iz takega ali drugačnega razloga? Moj namen ni deliti moralnih nauk. Želel bi samo spodbuditi razmišljanja vseh nas, da se moramo samonadzo-

rovati in skušati delovati strpno in odgovorno do tovarišev lovcev, narave in lovstva. Mnenja izražajmo, a jih utemeljujmo brez nestrpnosti in žaljivk do drugače mislečih. Vendar živimo v času »demokracije«, ki si jo kljub vsemu razlagamo vsak po svoje. »Ah,« si mislimo, »saj je demokracija in lahko rečem kar mi pade na pamet – komur koli, pa kaj!«

Pred nedavnim sem bil priča razpravi o primeru, ki je razdelil članstvo v LD. Eni bi kršilce linčali, drugi bi jih povsem oprostili oziroma jih celo nagradili za njihovo početje. Ne bom pisal o podrobnostih primera, lahko pa bi razpravljal o moralnih vidikih takih odzivov. Dejstvo je, da primer v lovski organizaciji nikakor ni osamljen. Podobnih zgodb je na pretek, porajajo se v marsikateri LD. Jasno je, da moramo lovci upoštevati lastna pravila in zakonodajo. Prav tako se moramo ravnati tudi po določenih moralno-etičnih načelih, se kulturno obnašati in realno presojudati vsak dogodek.

Zadeva vendarle ni tako preprosta. Pravica svobode govora in izražanja nam je dana, vendar vseeno ne sme biti zato žaljiva, še bolj kot to pa ne sme temeljiti na neresničnih trditvah! Ne delajmo drugemu tistega, česar ne želimo, da bi kdo naredil nam. V preteklosti so lovci veljali za resne, ugledne in poštene moške, ki so nosili poslanstvo lova in razvoj ekosistema v sožitju z lovom na svojih plečih. Nihče ni dvomil v njihovo dostojanstvo, zato se poskušajmo tudi mi potruditi, da bo tako tudi v sodobnem času lovstva!

Dr. Arpad Köveš

Foto: O. Naglost – Diana

V SPOMIN NA GOZDARJA DR. LEOPOLDA HUFNAGLA

Dolenjski list, 2. 4. – Občina Kočevje je prvi dan aprila pripravila novinarsko konferenco, na kateri so predstavili zasnovo in organizirane dogodke v okviru Hufnaglovega leta in namen obeležitve letošnjega leta v spomin na gozdarja dr. Leopolda Hufnagla, s katerim se je v Sloveniji začelo obdobje aktivnega in načrtnega varstva narave.

NA KRASU SE POČASI UMIRJA PREPLAH ZARADI VOLKOV

Dnevnik, 2. 4. (Vanja Alič) – Največji 'sovražnik' primorskih poljedelcev – divji prašič – je kljub alarmantnim napovedim povzročil manj škode kot leto poprej. Na sežanski enoti ZGS so namreč ocenili, da je bilo škode dobrih 40.000 evrov, kar je več kot polovico manj kot leta 2008, ko je bil za odškodnine izplačan rekordni znesek. Po mnenju Andreja Sile iz ZGS je opaziti povečan odstrel divjih prašičev v zadnjih letih, ko so na Primorskem LUO v povprečju lovci odstrelili 1.800 teh previdnih in inteligentnih divjih živali. Odstrel je bil selektiven, kar pomeni, da je bilo odstreljenih več svinj in starejših živali, ki so razmnoževalni del populacije.

»Situacija z volkovi se počasi umirja. Po eni strani zato, ker kmetje opuščajo rejo drobnice, po drugi strani pa se v zadnjem času več stori tudi za preventivo,« je nadaljeval Andrej Sila. »V okviru projekta SloWolf so nekaterim rejcem namestili visoke močne ograde, dodelili pa so jim tudi bosanske pastirske pse – tornjake, ki so zelo dobri čuvarji ovac,« je povedal Sila.

Z NAKUPOM UMETNINE NA POMOČ ŽIVALIM

Primorske novice, 3. 4. – Koprsko gledališče je bilo prizorišče že tradicionalne dobrodelne dražbe umetniških del, katere izkupiček bo namenjen Obalnemu društvu proti mučenju živali (ODPMŽ) in za oskrbo varovancev zavetišča v Dvorih.

VOLKOVI SO POKONČALI JAGNJETA

Slovenske novice, 4. 4. (Mišlan Glavonjič) – Surova pravila, ki jih na Kočevskem postavlja narava, skoraj sleherni dan udarijo po kateri srednji ali večji kmetiji. Medved večkrat iz gozda plane po svoj obrok, lačen želodec zvabi na polje srnjad, jelenjad, divje prašiče. Risovih sledi za zdaj ni opaziti, jih pa vse pogosteje zato puščajo volkovi. Tropi, bilo naj bi jih pet, so v zadnjih desetih dneh svoj jedilnik popestrili z živalmi iz

ograjenega pašnika na kmetiji **Sulja Budimilića** v Kočevski Reki. V eni sami noči so volkovi pokončali sedem jagnjet, ob koncu prejšnjega tedna pa še tri ovce in deset jagnjet.

ČAKAJO NA DEŽ KOT MANO Z NEBA

Primorske novice, 3. 4. – Časnik je poročal, da imajo v Posočju največ težav z oskrbo z vodo na Tolminskem. »Začenja se obdobje, ko se poraba vode poveča, in če kmalu ne bo obilnejšega deževja, bodo težave,« je pojasnjeval **Miran Lovrič**, direktor novogoriške družbe Vodovodi in kanalizacija. Najbolj kritično je bilo v Tolminskem Lomu.

NA POTI NA LISCO OPAZILI MEDVEDKO Z MLADIČEMA

Dolenjski list, Primorske novice, 15. 4. (M. K.) – Sevnške policiste so obvestili, da so v prejšnjih dneh med Velikim Kozjem in Lovrencem opazili medvedko z mladiči. Člani lovske družine so potrdili sledi treh medvedov, najverjetneje medvedke z dvema mladičema. Na tamkajšnjem območju je izletniška pot na Lisco, zato so vsem občanom s Policijske uprave Novo mesto svetovali, naj bodo pri gibanju v naravi še posebno previdni. Če medvedko opazijo, naj se ji v nobenem primeru ne približujejo in naj čim prej obvestijo regijski center za

obveščanje na telefonsko številko 112 ali policiste na številko 113.

AJDOVSKA JAMA, KJER IMAJO NETOPIRJI MLADE

Dolenjski list, 4. 4. (A. K.) – V Ajdovski jami je kar sedem vrst različnih netopirjev, kar pa je le del naravnega bogastva oziroma je kulturni spomenik državnega pomena, ki leži pri Nemški vasi v okolici Krškega.

Prve dni aprila je bila tudi predstavitev knjige, pri kateri sta ustvarjalne moči združila Mestni muzej Krško in Zavod Svibna. Na predstavitvi so sodelovali skoraj vsi avtorji, zaslužni za to zanimivo in poučno monografijo.

MEDVEDI V VODNJAKU

Delo, Dolenjski list, Slovenske novice, 17. in 18. 4. (J. S., M. K.) – V zapuščenem vodnjaku v gozdu nad Loško vasjo so našli štiri poginule medvede. Kosmatince so iz vodnjaka izvlekli gasilci GRC Novo mesto in PGD Soteska.

VERJEL JE, DA KRAS SKRIVA VODO

Primorske novice, 4. 4. – V času, ko je Kras trpel katastrofalne posledice pogostih suš, je **Viktor Saksida**, starosta kraških jamarjev, vztrajal pri nespornosti

ni ugotovitvi, da ima Kras neizčrpne vire pitne vode. Stroki je kljuboval tako dolgo, dokler se niso začele raziskave, ki so leta 1980 pripeljale do odkritja podzemnega vodnega vira pri Bres-tovici.

RACIONALIZACIJA OSKRBE S PITNO VODO

Večer, 5. 4. – Direktor javnega podjetja Vodovod Murska Sobota mag. **Drago Šiftar** in vodja enote Vodovod **Boštjan Zver** sta po odloku o načinu opravljanja gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo zaradi akutne suše na območju Mestne občine Murska Sobota ter delov občin Moravske Toplice, Puconci in Cankova izdala ukrepe za skrajno racionalizacijo pri porabi vode v soboškem vodovodnem sistemu. Ukrepi obsegajo pet prepovedi oziroma omejitev in veljajo do preklica.

ZAKAJ JE BURJA RAZKRILA TOLIKO STREH?

Primorske novice, 14. 4. – Primorsko je v prvi polovici februarja zajela huda burja. Po besedah inž. **Janeza Sevška**, sodnega izvedenca in cenilca za strehe, ki se sicer že tri desetletja specialno ukvarja z izvedbo streh po vsej Sloveniji, je burja prizadela predvsem novejšje in obnovljene stavbe. Skupaj s civilno zaščito in gasilci ugotavlja, da sta največja vzroka za nasta-

nek škode nepravilna izvedba strešnih del in vgradnja neustreznih kritin.

TRČILA Z DIVJADJO, ZAPELJALA V JAREK IN DREVO

Dolenjski list, 15. 4. (M. K.) – Na cesti pri Zameškem v Občini Šentjernej se je zgodila prometna nesreča. Osebnó vozilo je zaradi trčenja z divjadjo zapeljalo v obcestni jarek in se zaletelo v drevo. Voznico in sopotnico so oskrbeli reševalci nujne medicinske pomoči ZD Novo mesto. Gasilci GRC Novo mesto in PGD Šentjernej so opravili požarno varovanje, odklopili akumulator, vozilo potegnili na cesto, razsvetljevali kraj nesreče in popravili škodo na vozišču.

KO V MRAKU UTIHNEJO KOSI, SE OGLASI SOVA

Delo, 18. 4. (Maja Prijatelj) – Vreme je bilo kot naročeno za pisano množico, ki se je zbrala na popisu naše največje sove. Izkušeni popisovalci, varuhi velike uharice in novinci so se zbrali v skupine in se odpeljali na Kraški rob, značilen življenjski prostor velike uharice. Vsi so upali, da bodo zaslišali njen dolgi, monotoni uuhuuuuu-uuhuu.

Po navadi oglašanje traja od 5 do 30 minut, zato en popisovalec ne more popisati več gnezdišč. To je – poleg druženja – tudi

eden glavnih vzrokov za organiziranje skupinskega popisa, na katerem v enem večeru sočasno obiščejo več lokacij. **Tomaž Mihelič** iz društva Dopps je ob koncu popisa predstavil zanimivosti iz življenja velike uharice, te največje evropske sove.

IZ NARAVE ODSTRANILI PET TISOČ TON ODPADKOV

Večer, 10. 4. – Po podatkih organizatorjev čistilne akcije Očistimo Slovenijo 2012 je v njej sodelovalo več kot 270.000 ljudi, ki so čistili okrog 3.500 divjih odlagališč. Pri tem so iz narave odstranili pet tisoč ton odpadkov.

PRVI GOZDARJI IN LOVCI Z DIPLOMAMI

V sredstvih javnega obveščanja smo v torek, 24. aprila, zasledili zanimivo vest, da je s svečano podelitvijo diplom na Višji strokovni šoli v Postojna končalo študij prvih šest inženirjev gozdarstva in lovstva.

NAŠ VOLK SLAVC SI JE LJUBICO POISKAL V ITALIJI

Slovenske novice, 24. aprila 2012 (Alenka Kociper) – Volk Slavic si je v Italiji našel ljubico, potem ko se je, oprem-

ljen s telemetrično ovratnico, konec minulega leta odpravil na dolgo potovanje prek Avstrije v Italijo vse do Verone, kjer so tamkajšnji ekologi opazili dvoje volčjih sledi. Domnevajo, da si je Slavic poiskal družico, saj se tam zadržuje že dlje.

PASJEMU MUCITELJU TRI MESECE ZAPORA

Dolenjski list, Večer, Slovenske novice, 25., 28. in 30. 4. – Pred slabim letom je bil **Anton Simonišek** iz Dolenjega Leskovca pri Brestanici na okrajnem sodišču v Krškem obsojen na pogojno kazen, ker se je kruto znesel nad sosedovim zlatim pri-našalcem. Privezal ga je namreč na vlečno kljuko svojega avta, ga vlekel slab kilometer daleč, nato pa mrtvega odvrzel v grmovje. Višje sodišče v Ljubljani mu je pogojno kazen spremenilo v trimesečni zapor.

Eva Lea Müller, predsednica NO Zveze DPMŽ Slovenije, je v eni od aprilskih števil Gorenjskega glasa opozorila na pojav, ko so v urbanem naselju Jesenic lovili brezdomne mačke in jih odmetavali v gozd pod Mežaklo.

Matej Može je z 21 leti verjetno najmlajši slovenski lovec, ki je uplenil medveda. Zgodilo se je v soboto zvečer, 28. aprila, na hribu Bandera, nedaleč od istoimenskega avtocestnega viadukta in Senožeč.

Foto: M. Artnak – Grča

Foto: L. Skvarča – Diana

O škodi od jelenjadi na Gorenjskem

Odbor izpostave Radovljica pri **Kmetijsko-gozdarski zbornici Slovenije** in **Kmetijsko-gozdarski zavod Kranj** sta 30. marca 2012 v dvorani GG Bled pripravila posvetovanje s perečo problematiko: Škoda od jelenjadi. Posveta so se udeležili lovci, gozdarji, lastniki zemljišč in kmetijci. Torej vsi tisti, ki so na neki način povezani z navadno jelenjadjo. Namen posveta je bil izvedeti več o škodi, ugotoviti njen obseg, opozoriti nanjo in kako upravljati z jelenjadjo, da bo škoda čim manj.

Kakšne so razmere pri upravljanju z jelenjadjo in o problematiki škode je bilo pojasnjeno kar v sedmih referatih. V razpravi so bile predlagane določene rešitve, ki so vredne obravnave v strokovnih krogih.

Splošno o jelenjadi, njeni sistematiki, izvoru in razprostranjenosti v Sloveniji in na Gorenjskem je v referatu predstavil **Miran Hafner**. Kolikšna je škoda od jelenjadi v zasebnih gozdovih Slovenije, je razložil **Andrej Andoljšek**. Opis, ugotavljanje in preprečevanje škode v gozdu ter višino odstrela jelenjadi na Gorenjskem je predstavil **Blaž Černe**. O razmerah na kmetijskih površinah in pridelkih ter kakšna je vloga kmetijske svetovalne službe pri tem, je spregovorila **Marija Kalan**. Lovce sta z referati zastopala **Janko Ferjan** za Gorenjsko lovsko-upravljavsko območje (LUO) in **Miha Marenče** za Zavod Triglavski narodni park (TNP). Kako škodo občutijo lastniki gozdov in kmetijskih zemljišč, pa je v svojem referatu predstavil **Jože Soklič**.

M. **Hafner** je v svojem referatu povedal, da je zdajšnja razširjenost jelenjadi v Sloveniji posledica osnovanja nekdanjih obor in ponovnega naseljevanja jelenjadi, lovne politike in zakonodaje, odnosa do plenilcev (predvsem volka) in spreminjanja naravnih razmer v 20. stoletju. Glavna značilnost prostorskih sprememb v Sloveniji v povojnem obdobju (generalno pa v zadnjih sto letih) je zaraščanje kmetijskih površin (predvsem travnikov in pašnikov) z gozdom ter intenziviranje izkoriščanja gozdov. Zaradi sprememb v okolju so se spremenile (povečale) nosilne zmogljivosti habitatov, s tem pa tudi njihova primernost za življenje jelenjadi.

Glavni življenjski prostor jelenjadi je gozd, rada se zadržuje tudi ob gozdnem robu oziroma izstopa na travne površine. Pomemben prehranski vir so trave in zelišča, če jih le ima v zadostnih količinah. V okolju z manjšo količino trav intenzivneje uporablja druge prehranske vire (npr. mladje gozdnega drevja in grmovja). To je večženstvena živalska vrsta, zato se živali združujejo v skupine. Med letom so samice s potomstvom večinoma prostorsko ločene od samcev. V

zimskem obdobju se živali in njihove skupine osredotočijo na podnebno ugodnejših predelih (več toplote, nižja snežna odeja), kjer so pogosto tudi postavljena krmišča. Velikost skupin je povezana s številom jelenjadi (gostoto populacije) in s količino ter prostorsko porazdelitvijo ustrezne hrane. Na rabo prostora vplivajo številni okoljski dejavniki, povezani predvsem s količino, kakovostjo in prostorsko razporeditvijo hrane, pa tudi s kritjem pred vznemirjanjem in neugodnimi podnebnimi razmerami. Prav zaradi načina prehra-

njevanja in združevanja v skupine lahko jelenjad nekaterim dejavnostim (gozdarstvu) povzroča občutno ekonomsko škodo ali lokalno celo ovira normalno naravno obnovo gozdov. V prosti naravi ne moremo ugotoviti dejanskega števila živali, zato pri upravljanju z jelenjadjo uporabljamo kontrolno metodo v najširšem pomenu besede. To pomeni, da spremljamo številne kazalnike v populaciji (zdravstveno stanje, telesne mase, izgube zaradi bolezni ...) in okolju (objednost mladja gozdnega drevja, pojav škode ...) in na nji-

hovi podlagi sklepamo na število jelenjadi. Podatki sicer ne povedo, kolikšno je dejansko številčno stanje jelenjadi, povedo pa, ali je je preveč, premalo ali ravno prav glede na prehrambno sposobnost okolja. Rezultati analiz so podlaga za ukrepanje v populaciji jelenjadi, to je glede višine in sestava posegov z odstrelom.

A. Andoljšek je povedal, da v Sloveniji marsikje številčnost jelenjadi ni usklajena z okoljem. Posledice prevelikih populacij se kažejo v okolju in tudi na populaciji

sami. Posledice v okolju se odražajo v objedanju gozdnega mladja, prehranski izbiri podmladka (najbolj 'na udaru' so jelka in plemeniti listavci), v starejših sestojih pa predvsem pozimi jelenjad tudi lupi (obgrizuje) debla. Najpogostejše so poškodovani najvrednejši deli dreves. Prevelika številčnost se na osebkih v populaciji odraža z manjšimi telesnimi težami in težami jelenjega rogovja, parjenju v sorodu ipd.

Še ne dovolj raziskan je tudi vpliv dodatnega krmljenja jelenjadi. Leta 2011 je bilo v Sloveniji jelenjadi položeno skupaj 4.200 t krme. Povedal je, da so argumenti za krmljenje pa tudi proti njemu.

Leta 2011 so izplačane odškodnine za škodo od jele-

njadi znašale nekaj več kot 76.000 evrov, od tega manj kot 1000 evrov v gozdovih. Dejanska škoda je bistveno večja, saj veliko škodnih primerov lastniki ne prijavijo. Težavno je tudi ocenjevanje škode, saj zakonodajalec še ni pripravil uredbe o opredelitvi škode in metod ter meril za ugotavljanje njenega obsega. Posledica tega je neenoten sistem ocenjevanja po Sloveniji. Marsikje se konča z le približnim sporazumom o poravnavi med oškodovancem in upravljavci lovišč. Še posebno težko je določiti stopnjo popasenosti travinja na travnikih in pašnikih. Raziskave na Kočevskem so pokazale, da je popasenost kar 50 %, na izpostavljenih legah celo večja. Ocenjevanje škode od jelenjadi v gozdovih je prepuščeno sodnim cenilcem.

V postopkih načrtovanja upravljanja z divjadjo sodelovanje lastnikov zemljišč ni zadovoljivo.

Tujerodne vrste (damjak) ne sodijo v prosto naravo, ampak le v obore.

M. Černe je v svojem prispevku navedel, da so poškodbe v gozdovih zaradi rastlinojedih parkljarjev ene izmed težav, s katerimi se srečujemo pri upravljanju z gozdovi. Nastale poškodbe so največkrat lokalno osredotočene (območja zimovališč). Prostorsko najbolj razširjeno in zaznavno je objedanje gozdnega mladja, medtem ko je najbolj problematično obgrizovanje debel nekaterih drevesnih vrst pa tudi lupljenje mladih stebel. Večina poškodb nastane v času pre-

hranskega pomanjkanja, to je v zimskih mesecih. Stopnja poškodovanosti je povezana z gostoto divjadi pa tudi z vremenskimi razmerami. ZGS tekoče spremlja objedenost gozdnega mladja in je za gozdarje eden izmed kazalnikov usklajenosti med rastlinsko in živalsko sestavino v gozdovih. Rezultati

zadnjega popisa objedenosti iz leta 2010 kažejo, da je v Gorenjskem LUO skupna objedenost 28 %, od tega 10 % pri iglavcih in 39 % pri listavcih. Objedenost od divjadi je večja pri prehransko bolj priljubljenih vrstah drevja (gorski javor, jesen, jelka), manjša pa pri bukvi in smreki. Kljub dokaj visoki stopnji objedenosti pa zaenkrat ugotavljamo, da nad doseg gobca še vedno preraste zadostno število posameznih drevesnih vrst. Največji konflikt med rastlinsko in živalsko sestavino pa se v gozdovih odraža v obgrizenosti posameznih drevesnih vrst. Jelenjad na območjih povečanih osredoto-

čenj, predvsem v času prehranske stiske, z obgrizovanjem debel povzroča velike poškodbe. Najbolj so ogrožena mlajša drevesa (letvenjaki, drogovnjaki) smreke, jelke, jesena ter nekateri mehki listavci. Za razliko od objedanja poškodbe zaradi obgrizovanja in tudi lupljenja povzroča izključno jelenjad. Poškodbe sistematično spremljajo in načrtovalcem služijo kot eden izmed kazalnikov pri določanju vsakoletne višine odstrela jelenjadi. Na Gorenjskem so najbolj ogrožena območja Martinček, Rovtarica in obronki Mežakle ter Jelovice. Raziskave kažejo, da se praktično na vsa drevesa, ki jih poškoduje jelenjad, naselijo glive (npr. rdeča trohnoba pri smreki). To povzroči veliko ekonomsko razvrednotenje prvega sortimenta pri hlodovini pa tudi

velja za najbolj problematično pri gospodarjenju z gozdovi, je vsako leto pri določitvi višine odvzema poseben poudarek namenjen prav tej vrsti. Na Gorenjskem se je v zadnjih desetletjih višina odvzema pri jelenjadi neprestano večala. Največji odzem smo zabeležili leta 2005 oz. 2006 (odvzem je znašal 744 oz. 738 živali). V zadnjih petih letih se je odzem ustalil na okrog 650 živalih, leta 2011 pa je znašal 514 živali.

Velik poudarek je namenjen tudi preprečevanju poškodb oz. zaščiti gozdnega mladja. V ta namen predvsem prek subvencioniranja zaščitnih ukrepov (premaži, tulci, mreže) v gozdove vlagamo znatna sredstva. Leta 2010 je bilo na ravni celotne Slovenije porabljenih: 127.000 tulcev, 8.000 kg premazov in 13.500 m mrež, kar pomeni 600.000 evrov stroškov.

Tretji pomemben ukrep, s katerim lahko bistveno zmanjšamo stopnje poškodovanosti, je ustvarjanje boljših prehranskih razmer za divjad, ki jih neposredno izboljšujemo z raznimi biomeliorativnimi ukrepi (vzdrževanje pasišč, grmišč, gozdnega roba), posredno pa z intenzivnejšimi sečnjami v gozdovih in oblikovanjem novih pomladitvenih jeder.

O delu območne komisije za določanje višine škode od divjadi na kmetijskih in gozdnih zemljiščih, t. j. komisiji, ki rešuje škodo od divjadi, kadar se lovci z oškodovancem ne morejo uskladiti glede višine, je na posvetovanju govorila **M. Kalan**. Komisija je imela v letih 2005–2011

oslabitev mehanske stabilnosti dreves. Zgolj manjše poškodbe ne pustijo trajnih posledic na drevju.

Tretja oblika poškodb v gozdovih je lupljenje debel. To je manj pogosta oblika poškodb, ki se od obgrizovanja razlikuje po tem, da nastane v času, ko je drevje v soku.

Stopnjo poškodovanosti lahko zmanjšujemo na različne načine, zaenkrat predvsem z intenzivnim poseganjem v populacije (odstrel), z ustrežno zaščito ogroženih sestojev in s povečanjem prehranske ponudbe v gozdovih. Drugi ukrepi so manj pomembni.

Ker je jelenjad vrsta, ki

skupaj dvanajst obravnav. Največkrat so obravnavali škodo od jelenjadi, ko so skupno škodo ocenjevali na travinju in v gozdu (popasena travna ruša, poškodovano mladje).

Na kmetijskih površinah jelenjad najpogosteje povzroča škodo na pašnikih, travnikih in v sadovnjakih. Na pašnikih odvzema hrano živini, na travnikih je manjši prvi odkos. Težave so še večje v letih s spomladansko sušo. Jelenjad na travinju povzroča zgolj neposredno škodo (zmanjšuje pridelek), na sadnem drevju in v gozdovih pa je veliko večja posredna škoda, kjer obžrta drevesa slabše rastejo in hitreje propadejo.

Jelenjad povzroča velike težave tudi pri silirani krmi v silosih in balah. V silosih in tudi pri balah poškoduje folijo, s katero je prekrit silažni kup ali je z njo ovita bala travne silaže. Na mestih, kjer je folija poškodovana, spomladi, ko se ogreje, začne silaža plesneti. Taka krma je za živali neuporabna. Jelenjad se vse pogosteje hodi krmit tudi v koritaste silose s travno silažo, zlasti to velja za visokogorske kmetije. V takih primerih se poleg poškodovanja folije, s katero je prekrit silos, pojavljajo še težave

onesnaženja krme z iztrebki jelenjadi. Onesnažena krma je neprimerna za krmljenje živali in jo je treba zavreči na kompostni kup.

Neposredna škoda od jelenjadi, ki nastane na silirani krmi, je večja od škode, ki nastane spomladi s pašo travne ruše. Opažamo, da se škoda pojavlja kljub ustrezni zaščiti skladišč krme z ograjami.

V hribovskem in gorsko-višinskem območju poleg jelenjadi škodo na trajnem travinju povzročajo tudi divji prašiči, ki razrijejo travno rušo. Opaziti je tudi, da se travna ruša, ki jo razrijejo divji prašiči, zaradi vse

po-gostejšega pomanjkanja vlage počasneje obrašča, zato je tudi škoda lahko večja.

V nižinskem območju na kmetijskih površinah, zlasti na površinah, kjer pridelujejo vrtnine, največ škode povzročajo srnjad, poljski zajci in sive vrane. Opažamo, da se škoda neprestano pojavlja kljub ustrezni zaščiti površin, saj se zna divjad zelo hitro prilagoditi sodobnemu načinu življenja; hrup je kmalu ne moti več.

Vloga kmetijsko-svetovalne službe pri odpravljanju škode od divjadi je v tem, da oškodovancem, t. j. kmetom, nudi pomoč pri prepoznavanju škode na kmetijskih povr-

šinah, svetuje pri odpravljanju posledic, kmete seznaja s postopki pravočasne in pravilne prijave škode od divjadi upravljavcem lovišč oz. ZGS zato, da bi bila škoda odpravljena čim bolj in čim prej. Lastnike kmetijskih zemljišč, kjer se pojavlja škoda, seznaja tudi z zahtevo **53. člena ZDLov-1**, kjer je predpisano, da mora lastnik kmetijskih zemljišč storiti vse, da škoda ne bi nastajala (ustrezna zaščita, ograje).

Glede na pogostnost pojavljanja škodnih primerov tudi v kmetijsko-svetovalni službi ugotavljamo, da se številčnost v območnih populacijah oz. divjadi posameznih vrst, ki povzročajo škodo v kmetijstvu, še vedno večja. Zato menimo, da je v prihodnje uravnavanje populacij treba prilagajati tudi podnebnim spremembam. Milejše zime omogočajo večje preživetje, zato bi bila zelo dobrodošla ustrezna analiza številčnosti populacij posameznih vrst (divjadi) na enoto površine – »obtežba«. Pri vsem tem je zelo pomembno dobro sodelovanje med upravljavci lovišč in kmeti, ki kmetujejo na območjih, kjer se zadržuje divjad. Z dobrim sodelovanjem, predvsem pa z upoštevanjem obojestranskih stališč lahko v določenem obdobju pričakujemo zmanjšanje škode od divjadi in zadovoljstvo vseh uporabnikov prostora, kjer je zdaj občutna škoda od divjadi.

J. Ferjan, predstavnik lovcev, je povedal, da je jelenjad, razen izrazito nižinskih lovišč, prisotna v celotnem Gorenjskem LUO. Gostota populacije je največja na območju Karavank in Kamniško-Savinskih Alp, na obrobju Jelovice in na območju Zgornje Savske doline. Od skupno 42 lovišč na Gorenjskem zgolj za 10 do 15 lovišč na letni ravni ni zabeleženega odvzema jelenjadi. Po noveli Zakona o divjadi in lovstvu morajo upravljavci lovišč opravljati načrtovano višino odvzema. Če načrt ni ustrezno opravljen, so upravljavci lovišč v prekršku, po katerem

Foto: L. Skarčič – Diana

je globa najmanj 4.200 evrov. Leta 2009 je bila upravljavcem lovišč podeljena koncesija za trajnostno upravljanje z divjadjo. Če upravljavec – koncesionar dve leti zapored ne izpolnjuje načrtovanega odvzema, mu preti odvzem koncesije.

Dejstvo je, da je problematika s škodo v gozdovih postala zelo pereča, posebno še na Jelovici. Predvsem leta z debelejšo in dolgotrajno snežno odejo so prispevala k večji škodi v gozdovih in tudi k izgubam med jelenjadjo. Dejstvo je, da škode v gozdu ni mogoče povsem preprečiti. Dokler bo jelenjad, bo tudi škoda. V celoti bi jo lahko preprečili le s popolnim odstrelom ali da bi zagradili vse površine. Lahko pa škodo omejimo na najmanjšo mogočo mero, da bo znosnejša. To je mogoče le z intenzivnim odstrelom na daljše obdobje in sočasno z ustvarjanjem ustrežnejših življenjskih razmer (intenzivnejša sečnja v gozdovih, vzdrževanje košenic, grmišč in delno tudi s pravilnim zimskim krmljenjem).

Uveljavljanje odškodnin za škodo v gozdovih je zadnji ukrep, ki se ga lahko poslužujejo lastniki gozdov in zemljišč. V zadnjih petih letih (2007–2011) le bilo na območju Gorenjskega LUO izplačanih 8.388 evrov za škodo od jelenjadi, od tega lani 321 evrov. Izplačane odškodnine so največkrat bistveno manjše od realno povzročene škode v gozdovih. Izplačilo dejansko ocenjene škode bi verjetno pomenilo propad lovške družine, saj je povprečni bruto prihodek lovišča okrog 5.000 evrov/leto. Vprašamo se lahko, kaj bi se zgodilo, če bi propadla neka LD? Prijava škode lastnikov gozdov upravljavcu lovišča je zgolj ena izmed »palic« za lovške družine, potem so tu še inšpekcijske službe in odvzem koncesije za upravljanje lovišča.

V večini lovskih družin se zavedajo vsega tega in se trudijo opraviti načrtovani odvzem. Za boljše doseganje načrtovanega odstrela bi bilo

koristno: skupni lovi (kjer jih še nimajo), podaljšana lovna doba, boljše ozaveščanje članstva prek delovnih akcij (premazi, zaščita, pogozdovanje ...) v okolju divjadi.

In kako naprej?

Predvsem je treba dosledno uresničevati načrtovane in domenjene ukrepe, obenem pa je treba iskati soglasne rešitve med vsemi uporabniki prostora. Lovci se bomo vsekakor potrudili, da bodo domenjeni in načrtovani ukrepi tudi uresničeni, navkljub vsem težavam, s katerimi se srečujemo.

M. Marenče, ki je zastopal Javni zavod Triglavski narodni park (TNP) in ki upravlja z loviščem s posebnim namenom (LPN) Triglav, je poudaril, da je v tem parku pomembna delitev LPN Triglav na varstvena območja. Lov poteka v II. in III. varstvenem območju. V LPN Triglav že nekaj desetletij sistematično spremljajo stanje divjadi (monitoring). Zbrani podatki prikazujejo trende gibanja populacijske dinamike

za posamezno živalsko vrsto. Za jelenjad, npr., je v LPN Triglav značilno, da so posamezne živali opazili že v 60-ih letih prejšnjega stoletja. Sledil je trend nenehnega prostorskega širjenja ter s tem tudi povečevanja številčnosti. Zdaj je jelenjad praktično povsod na območju LPN Triglav. Odvzem (odstrel in izgube) jelenjadi je sledil številčnemu povečevanju: od leta 1970 do 1980, ko je znašal 47 glav, je bil v obdobju od leta 2001 do 2010 že 628 glav. V zadnjem desetletju je bila realizacija načrtovanega odvzema v mejah dopustnega odstopanja. Jelenjad je vrsta, ki je v LPN Triglav povzročila zagotovo največ škode oziroma terjala največ odškodninskih zahtevkov in povračil. Število odškodninskih zahtevkov se je v letih 2000 do 2012 gibalo okrog 25. V tem obdobju je bilo za škodo od jelenjadi izplačanih skupaj okroglo 15.000 evrov. Polovico vsote je bilo izplačane za spomladansko popasenost travinja, preostalo pa za škodo na sadnem drevju, poljščinah, silaži, ograjah in gozdnem drevju.

Vsa škoda je bila poravnana sporazumno. Tri primere škode v gozdu je obravnavala državna komisija za ocenjevanje škode od divjadi. Tudi to škodo so izplačali sporazumno.

Jože Soklič, lastnik kmetije s 50 ha gozdov in 25 ha kmetijskih površin, od tega je 12 ha planine na Jelovici, v zadnjih desetih letih opaža zelo velik odstotek škode, ki jo v njegovih gozdovih in na kmetijskih površinah povzroča jelenjad. To mu povzroča trenutni in dolgoročni izpad dohodka in posledično tudi dodatne stroške dela.

Največjo škodo je utrpel leta 2006, ko mu je jelenjad z lupljenjem (obgrizovanjem) debel uničila 1,9 ha mladega gozda, od tega 1,5 ha smrekovega letvenjaka in 0,4 ha smrekovega drogovnjaka. Prvič je škodo tudi prijavil na krajevno običajen način, na kar so se odzvale pristojne službe ZGS in predstavniki LD. Na kraju samem so strokovnjaki ZGS ugotovili, da je bilo zelo poškodovanih 80 do 90 % dreves, od katerih je bilo 20 % plemenitih listavcev.

Potrebno je bilo prilagojeno odkazilo zelo poškodovanih dreves, ki ga je opravil revirni gozdar in pri tem so v sestoji ostala le manj poškodovana drevesa, pri katerih je bila ugotovljena zmanjšana kakovost le za 35 %. Z deli so začeli takoj in porabili 80 ur.

Ker je stroka ocenila škodo samo v odstotkih, so ga z LD pozvali, da bi se dogovorili za višino odškodnine ter naj sam oceni dejansko škodo, vključno s škodo na silažnih balah, ki so bile na travniku in ki jih je (skupaj s PVC-folijo) čez zimo pojedla jelenjad.

Za lastnika je bil gozd v bližini doma, zasajen pred tridesetimi leti, neprecenljive vrednosti. Škodo je ocenil glede na število dreves, ki jih sicer ne bi bilo treba posekati zaradi redčenja in so bila v najlepši rasti. Takšnih dreves je bilo 170, debeline od 8 do 25 cm, za katera je zahteval 2.750 evrov ali 16 evrov za kos. Za les ni dobil nič, ker takrat na trgu ni imel nobene

cene, lahko ga je porabil le za kurjavo in nekaj za ogrado. Delo je opravil v 37 urah (358 evrov). Zmanjšanje kakovosti sestoja je ocenil za 4.375 evrov, škodo na silažnih balah pa na 166 evrov.

Po njegovih izračunih je bila dejanska škoda 7.291 evrov. Od LD je prejel 800 evrov, za nego gozda od EU pa 250 evrov. Območna LD je izpodbijala strokovnost od ZGS ocenjeno škodo, ker ni bila upoštevana površina prizadetega gozda in ne predstavljeno število posekanih dreves. Ker LD ni imela sredstev za poplačilo škode, mu je lahko ponudila le 800 evrov, kar je lastnik naposled tudi sprejel.

Lastnik je poudaril, da se škoda od jelenjadi v njegovih gozdovih redno ponavlja, stalno ima tudi škodo na

pašniku zaradi popasenosti, na koruzi in koruzni silaži, ki jo ima v neposredni bližini kmetije. Na leto njegovo gospodarstvo v povprečju utрпи za okrog 1000 evrov škode od jelenjadi in zveri.

Potožil je, da je škodo težko dokazati, ker sam ni strokovnjak in jo je težko izračunati, še težje pa jo je izplačati. Zato škode od jelenjadi ne prijavlja več.

Razprava in ugotovitve

V razpravi je bilo kar nekaj predlogov za zmanjšanje škode. Oblikovati bi morali t. i. »mirne cone« za jelenjad, spremeniti bi bilo treba lovno dobo, omogočiti in legalizirati lov na jelenjad tudi ponoči, povečati odstrel in z njim uravnavati spolno razmerje.

Prav tako bi bilo nujno povečati namenske pašne površine za jelenjad. Davčni ukrepi bi morali spodbujati lastnike k intenzivnejšemu gospodarjenju z gozdom in pomagati povečati delež mladja. Lovci bi se morali z Etičnim kodeksom zavezati, da bi lastnike zemljišč sproti obveščali o opaženi škodi. Seveda pa je prvenstveno potrebno, da morajo upravljavci lovišč dosledno izpolnjevati načrte za upravljanje z jelenjadjo.

Lahko ugotovimo, da je posvet potekal med načrtovalci (gozdarji), lovci (upravljavci) kmetijci in kmeti (oškodovanci) strpno in v konstruktivnem vzdušju. Največ je bilo predlogov, kako ravnati pri upravljanju z jelenjadjo, da bo v prihodnje škode čim manj. Podrobno so opisali škodo, niso pa natanč-

no ugotovili njenega obsega; predstavili so le podatke o izplačanih odškodninah. So glasno so ugotovili, da je na Gorenjskem preveč škode od jelenjadi in da je postala že velik problem. Gozdarji ugotavljajo le stanje objednosti glede na gospodarjenje z gozdovi in načela upravljanja z jelenjadjo, dejanska gospodarska škoda pa v glavnem ni ugotovljena. Po splošnih ocenah je škoda veliko večja od izplačanih odškodnin. Posvet ni bil namenjen, da bi povečevali obsege odškodnin, kar bo zadnja možnost, ki jo bo treba izkoristiti, če se razmere ne bodo izboljšale, temveč opozoriti stroko, naj pripravi takšne rešitve, ki bodo sprejemljive za vse in naj bi jih s pomočjo politike uveljavili v praksi.

Jože Skumavec

Divji prašiči in lov nanje – danes in jutri

Zlasti v tistih evropskih državah, v katerih se lovstvo sooča s hitrim prostorskim širjenjem divjih prašičev tudi v izrazito kmetijske in vinogradniške predele, odstrel na krmiščih postaja del sicer ne najučinkovitejših ukrepov za blažitev posledic škode, sočasno pa tudi očitkov zaradi neuspešnosti lovcev. Ob tem se pojavljajo opozorila o neetičnosti krmljenja divjadi zaradi namenov lažjega odstrela, kar je seveda res. Pa vendar tudi najbolj zagrizeni zagovorniki etičnih temeljev slovenskega lovstva spoznavamo, da je treba s spreminjanjem tradicionalnih lovsko pravičnih načel slediti in se prilagajati načelom trajne razumne rabe na eni strani in obvladovanju škodnih primerov na drugi. Res pa je tudi, da v Sloveniji škodna problematika zaradi divjih prašičev, razen v nekaj lokalnih primerih, še ni primerljiva z razmerami v nekaterih predelih Nemčije, Italije, Francije in Španije.

Po nemških ocenah je odstrel divjih prašičev v Nemčiji v letih 2010/11 zna-

šal 585.244 živali ali 33 % več kot leto prej, da se jih največ tretjino lahko odstrela na skupnih lovih, več kot polovico pa na krmiščih. Nekateri lovci so vneti zagovorniki in praktiki odstrela s preže, drugim so bolj všeč družabnejši hrupni jesenski in zimski skupni lovi. Argumenti zagovornikov lova s preže so predvsem ustrezne razmere za lovsko pravičen odstrel, kakovostnejše meso (divjačina) in manjše vznemirjanje lovišča. Temu mnogi dodajajo še adrenalinski vpliv pričakovanja ob podoživljanju različnih gozdnih glasov in šumov ... Tudi vremenske in svetlobne razmere precej vplivajo na zahtevnost tega lova.

Ker pri nas lov poteka na lovskonačrtovalsko legalnih krmiščih in v razmerah »družinske« zakonodaje, v mislih imam dovoljenje glede na interne akte lovske družine, nekatere predstavljene izkušnje iz prakse ne bodo odveč.

Prvi, zelo pomemben vpliv je **izbira prostora za krmišče**. Po obvezni pridobitvi načrtovalskega in lastnikovega

soglasja je najprej priporočljivo poskusno obdobje. Izbrani prostor mora biti v gozdu, vendar ne predaleč od gozdnega roba. V bližini naj ne bi bilo mladih gozdnih nasadov in večjih goščav. Tudi ob dobrem zadetku divji prašič lahko v smrt nem begu teče še nekaj deset metrov, tudi do sto. V takih razmerah ga lažje najdemo, zjutraj pa je meso lahko že vneto. Ko opazimo, da so prašiči krmišče »prijeli«, je priporočljivo z zasilno visoko prežo preizkusiti prevladujoči veter, ki večkrat piha drugače od naših predvidevanj. **Višina preže** naj bo pod drevesnimi krošnjami; tam je vetrovnost najbolj stabilna. V vetrovnem vremenu in ob nizkem zračnem tlaku je bolje lov preložiti. Predrage in previsoke preže niso nikakršna rešitev, glede vetra so lahko celo najmanj uporabne. Osebnostno se bolj zavzemam za sicer nadkrite, vendar odprte preže, na katerih je lovčeva povezanost s podoživljanjem okoliške narave pristnejše osebna.

Vzhajajoča luna naj bo po možnosti za lovčevim hrbtom. V nasprotnem pri-

meru pa sta vidnost in ločljivost že bolj vprašljivi.

Dostop do preže naj nikar ne prečka stečin, vsaj uro pa traja, da se porazgubi človekov vonj. Divji prašiči imajo izjemno razvit spomin in »posnetek« vsakdanjega vonjavnega okolja. Sled lovca, ki zalaga krmišče, sodi v vsakdanje stanje zaupljivosti, ne pa tudi sled vonjav mestnega lovskega gosta, na primer iz Maribora. Zaradi dobrososedskih odnosov naj bodo krmišča urejena vsaj nekaj sto metrov od meje sosednjega lovišča.

Divji prašiči radi obiskujejo tudi **solnice**, zato jih je priporočljivo izdelati in vzdrževati ob krmiščih za divje prašiče. Za prašiče so solnice privlačne pretežno del leta, tudi v času gozdnega obroda, ko jih krmišče manj privlači.

Med **temeljna krmila** sodijo žita, predvsem koruza in manj rž, ječmen, oves ali pšenica. Praviloma naj bi bila krma, namenjena divjim prašičem, nedostopna ali težje dostopna drugim vrstam divjadi. To lahko dosežemo s pokrivanjem krmil s težjimi kamni, z nasipanjem v lahko tudi pol metra globoke izvrtine, za kar potrebujemo primeren »kaliber« svedra, ali pa z velikopovršinskim posipanjem zrnja. S slednjim dosežemo dvojce: da se divji prašiči kar najdlje zadržujejo na istem mestu in da do obroka lahko pridejo tudi ozimci. O razvitosti spominskih sposobnosti in socialnih lastnosti divjih prašičev pričajo številna dejstva. Bolj kot možnost, da neka svinja posvoji osirotele ozimce, je zanimiva izkušnja iz lastnih opažanj, ko je svinja, vodnica številčnega družinske-

ga tropa, s krmišča odločno pregnala trop lanščakov, vendar razen enega, ki mu je »po njenem mnenju« zaradi odstreljene prednje noge očitno pripadal »solidarnostni invalidski status«. Z vidika vrste in **količine krme** je vsekakor najpomembnejše redno zalaganje. Pri tem so lahko v pomoč avtomatske in podobne krmilnice in povezano s tem je zaželeno tudi bližina dovozne poti. V predelih bivalnih okolišev medveda takšno krmljenje ne bi smelo biti dovoljeno. Medved hitro odkrije in obvladuje tako mesto, ga povezuje s človekom in pred njim izgublja strah, kar se imenuje »domačenje«, ki se dognano prenaša tudi na potomce. Naslednja morebitna stopnja je prehranska agresivnost (čuvanje virov hrane), ki kratkoročno lahko ogrozi človeka, dolgoročno pa ogroža vrsto samo. Nad tem bi se morali temeljito zamisliti in ustrezno ukrepati tudi zdajšnji načrtovalci in končni »odločevalci«, dokler ne bo, če že ni, prepozno!

Najljubši bivalni okoliš divjih prašičev so raznoliki, raznodobni gozdovi z dovolj grmovnega in zeliščnega sloja. Globoka humozna tla in voda le še povečujeta priljubljenost. In seveda mir! Divji prašiči se uspešno prilagajajo tudi na drugačne razmere. V območjih s prevladujočim kmetijstvom je smotnost gojitve povezana z obvladovanjem škode. Pogosto se tropi že spomladi preprosto preselijo v njive z ogrščico, od tam pa poleti v koruzne monokulture, kjer ni nadležnih klopov, dnevnih obiskovalcev, po drugi strani pa zato hrane in skrivališč v izobilju. V nekaterih nem-

ških zveznih deželah že velja obveznost, po kateri morajo kmetje vsako žitno monokulturo (če se prav spomnim, ki je večja od 5 ha) »opremiti« z **lovskimi presekami**, na katerih je s pomočjo premičnih prež mogoč lov. Prve izkušnje so potrdile, da so posledično manjše škode prepričale tudi tiste kmete, ki so sprva oporekali tovrstnim ukrepom!

Za odstrel na krmišču se mora lovec odločiti s premislekom in šele po odgovorni presoji. Biti morajo prave razmere za lovsko pravičen strel. Razum mora prevladati čustva. Sicer vemo, da je največji junak tisti, ki premaga sebe! Pri lovu na divje prašiče na posamičnem ali skupnem lovu velja **izbira najmanjše živali v tropu**. Težje je pri posamičnih živalih. Lahko gre za lanščaka, lahko pa za brejo ali že vodečo svinjo, ki je mladice odložila in sama preverjala varnost nameravane poti. Napačno odstreljene divjadi ne obudi še tako globoko obžalovanje in kesanje – in ne disciplinska kazen!

Na krmišču odstreljenega prašiča ne smemo iztrebiti na mestu samem, ampak vsaj sto metrov, še bolje več metrov stran. Kri in notranji organi imajo izrazit odvračalni učinek za preostale, kar lahko s pridom uporabimo pri odstrelu na kmetijskih površinah ali ob njih. V literaturi je najti tudi podatek, da vsejedi prašiči porabijo drobovino sovrstnikov, vendar le iz konkurenčnega (tujega) tropa. Zdi se mi razumljivo, da se to v oborah dogaja pogostejše kot v prosti naravi.

Blaž Krže

Spremljanje prisotnosti protiteles proti klasični prašičji kugi (KPK) pri divjih prašičih

Od prostoživečih vrst divjih živali Evrope si divji prašič zasluži posebno pozornost. Je ena od zadnjih lovnih vrst divjadi in hkrati daljni prednik našega domačega prašiča. Zaradi svojih značilnosti, podobnih domačemu prašiču, je bil uvrščen v družino svinj (*Suidae*) in rod prašičev (*Sus*). Zaradi genetskih podobnosti se lahko pari z domačim prašičem. Geografsko divji prašiči naseljujejo severna območja in širok pas od zahodne Evrope in severozahodne Afrike prek sredozemskih otokov Sardinije in Korzike, južne in srednje Evrope, osrednje Azije in nadalje vse do Daljnega vzhoda. Tolikšna prostorska razširjenost, ki je posledica ugodnih ekoloških razmer in velike prilagodljivosti, je sicer značilna le za nekatere živalske vrste. Zaradi ugodnih življenjskih razmer je divji prašič (*Sus scrofa*) ena od vrst divjih parkljarjev, ki se v Evropi in tudi v Sloveniji številčno veča ter tako tudi širi svoj življenjski prostor. V Sloveniji dandanes kot stalno prisotna divjad naseljuje vse regije v različnih populacijskih gostotah. Številčno je najpogostejši na območju nizkega krasa – Dolenjske in Notranjske ter na severu Primorske. Večjo številčnost prašičev beležimo tudi v mejnem območju z Madžarsko.

Klasična prašičja kuga (KPK) velja za pomembno virusno bolezen domačega in divjega prašiča, ki se zaradi biološke sorodnosti med vrstama tudi prenaša. Pojav bolezni povzroča veliko gospodarsko škodo in ogroža obstoj živalske vrste. Po učinkovitem opravljanju nadzora in ukrepov so nekatere države, kot so Avstralija, Kanada, Nova Zelandija in ZDA, uspele bolezen izkoreniniti. V vseh preostalih delih sveta je virus KPK prisoten in ob pojavih bolezni povzroča zaskrbljujočo gospodarsko škodo. V Evropski uniji (EU) je večina držav članic prosta bolezni pri domačih prašičih. V epidemiološkem krogu se kot rezervoar ali prenašalec KPK pojavlja divji prašič. KPK je prisotna v delih populacije divjih prašičev na različnih geografskih območjih v državah članicah EU, pa tudi v državah, ki mejijo na EU.

Po vnosu virusa KPK v populacijo divjih prašičev najdemo številne poginule živali, medtem ko druge ustvarjajo protitelesa in preživijo. Ko bolezen doseže

Foto: M. Migas

vrhunec, navadno postopoma ugasne kot posledica pridobljene imunosti dela populacije in zaradi zmanjšanja števila živali v tej populaciji. V zadnjem času v nekaterih primerih opažajo prehod epidemije (omejeno občasno pojavljanje bolezni) v endemijo (stalna prisotnost bolezni na nekem območju) ter obstoj virusa KPK v populaciji divjih prašičev brez znakov samoomejitve. Morebitna vzroka za pojav endemije sta prisotnost linije virusov z nizko virulenco in večanje gostote ter velikosti populacije divjih prašičev.

Virus KPK lahko vztraja v populaciji divjih prašičev samo s pogojem, da obolela žival prenese virus na vsaj enega dovzetnega divjega prašiča, to je na žival, ki ni zaščitena s protitelesi proti virusu KPK. Ob epidemiji so vse živali dovzetne, medtem ko so pri endemiji dovzetne predvsem mlade živali.

Ugotavljanje KPK

Prašiči, ki so bili izpostavljeni virusu KPK, so lahko okuženi vse življenje. Prvi klinični znaki obolenja se lahko pokažejo šele nekaj mesecev po okužbi. Pri divjih prašičih ugotavljamo KPK s serološkimi in virološkimi preiskavami vzorcev krvi in organov ter sekcijo poginulih živali. Spremljanje dogajanja v populaciji divjih prašičev je zelo pomembno za zgodnje odkrivanje suma in diagnozo bolezni. Nenadni pogini in pojav obolenih živali so lahko prvi znak prisotnosti KPK v populaciji.

Da bi čim prej odkrili KPK v populaciji, je za potrebe laboratorijskih preiskav pomembno določiti primerne živali. To

so živali, ki so bile najdene poginule, povožene, ali pa živali, ki kažejo kakršne koli znake obolenja. Pri takih živalih je treba opraviti preiskave na prisotnost virusa. Vzorci krvi odstreljenih živali v okviru rednega odstrela so primerni za ugotavljanje serološke pojavnosti oziroma za spremljanje bolezni (monitoring) v populaciji in za potrebe epidemioloških raziskav.

Spremljanje KPK

Temelj za spremljanje KPK pri divjih prašičih s pomočjo seroloških preiskav je določitev približne velikosti populacije divjih prašičev na določenem geografskem območju. Glede na velikost populacije se nato določi potrebno število vzorcev. Ker še ni zanesljive metode za ugotavljanje števila divjih prašičev v naravi, se v praksi uporabljajo podatki o odstreljenih osebkih na enoto površine, na temelju katerih je pripravljen program odvzema vzorcev tudi v Sloveniji. Izvedba takega programa zagotavlja zanesljivo ugotovitev prisotnosti povzročitelja bolezni v populaciji.

V območjih z več kot 1,0 odstreljenim divjim prašičem na km² (po izkušnjah držav članic EU) se na leto odvzame vzorce 58 odstreljenim divjim prašičem, v predelih z manjšo gostoto živali, kjer se odstrelji manj kot 1,0 divjega prašiča na km², pa se pregleda najmanj 29 vzorcev. Na območjih, kjer je večja nevarnost pojava ali prenosa KPK (obmejna območja, okolica prašičjih farm), lahko povečamo število vzorcev.

Kakšno je stanje v Sloveniji?

V Sloveniji spremljamo KPK pri divjih prašičih po prej opisani metodi od leta 2004. Na določenih območjih smo preiskave na KPK v manjšem obsegu izvajali že prej. Povprečno na leto pregledamo 600 vzorcev krvi odstreljenih divjih prašičev ter vse najdene poginule in povožene divje prašiče, ki jih zbere veterinarsko-higienska služba. Zbiranje vzorcev krvi poteka ob rednem letnem odstrelu v lovskih družinah (LD) in loviščih s posebnim namenom (LPN). V ta namen Veterinarska uprava Republike Slovenije (VURS) vsako leto pripravi

program odvzema vzorcev in pogodbe o odvzemu vzorcev. Lovcem za ta namen razdelijo pripravljene komplete za vzorčenje krvi, ki so na voljo na Nacionalnem veterinarskem inštitutu (NVI) in območnih uradih VURS. Kompleti vsebujejo injekcijsko brizgo, iglo, dve epruveti in *Spremni obrazec za odvzem krvi divjih prašičev za preiskavo na KPK in BA* z navodili za odvzem vzorcev ter prostorom za podatke, ki jih vpiše lovec po odstreli prašiča. Ob odvzemu vzorca krvi je pomembno čitljivo izpolniti **vse zahtevane podatke**, ki jih potrebujemo za izvedbo dodatnih pregledov in morebitnih ukrepov v primeru pozitivnega rezultata. Občasno pri nekaterih vzorcih od uplenitelja živali potrebujemo še dodatna pojasnila.

sam povlekel kri in napolnil epruveto. V nekaterih primerih lahko tudi ni podtlaka. V takem primeru zamašek snamemo in v epruveto počasi stisnemo kri sami. Ko epruveto napolnimo, jo postavimo pokonci in jo do oddaje čim manj pretresamo.

- Kri v epruveti **ne sme zmrzniti**, ker je takšen vzorec neuporaben.

- Po odvzemu krvi iglo zaščitimo s pokrovčkom in jo skupaj z injekcijsko brizgo pospravimo v komplet za vzorčenje.

Na leto ugotovimo 25 do 35 % neuporabnih vzorcev. Manjši del odpade na vzorce, ki so neuporabni zaradi odstrela, na katerega ne moremo vplivati. V nekaterih primerih vzorci po odvzemu ali pri

transportu zmrznejo. Večji del vzorcev pa je neprimernih zaradi prepoznega odvzema krvi ali zaradi zajemanja krvi iz telesnih votlin, kjer se krvi primešajo številni koščki tkiva, blata in drugih nečistoč. Ker je letni odstrel divjih prašičev razmeroma velik, lahko od vzorčenja izpustimo odvzem krvi pri starih truplih ali pri živalih, kjer je krogla razbila večji del organov.

Zaključek

V okviru monitoringa KPK v Sloveniji potekata nadzor in spremljanje prisotnosti protiteles proti virusu KPK ali samega virusa pri poginulih ali povoženih divjih prašičih. Ob morebitnem pojavu pozitivnih živali bodo zato opravljeni vsi predpisani ukrepi z namenom preprečevanja širjenja in prenosa bolezni na domače prašiče. S takim ukrepanjem lahko preprečimo ali občutno zmanjšamo gospodarsko škodo, ki bi prizadela rejce prašičev pa tudi lovce in posredno državo zaradi uvedbe potrebnih ukrepov (prepoved lova, zapora gospodarstev itn.) in prepovedi prometa, trgovanja z živalmi in mesom ter izdelki iz divjih in domačih prašičev.

Zahvala

Za uspešno spremljanje stanja te bolezni se na tem mestu zahvaljujemo vsem, ki sodelujejo pri pripravi in izvedbi, predvsem pa velja zahvala lovcem za prinesene vzorce, brez katerih tega in številnih drugih spremljanj zdravstvenih stanj pri divjih živalih ne bi mogli izpeljati.

Gorazd Vengušt¹, Diana Žele¹, Jedrt Maurer Wernig²

¹ Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, Nacionalni veterinarski inštitut, Gerbičeva ulica 60, 1000 Ljubljana,

² Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, Veterinarska uprava Republike Slovenije, Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana

Divji prašič; odvzem vzorca krvi iz srca

Divji prašič; odvzem vzorca krvi iz žile

Odvzem vzorcev

- Vzorce krvi jemljemo s pomočjo že opisanih kompletov. Pomembno je, da kri odzamemo v najkrajšem mogočem času po odstreli, saj se s starostjo trupla slabša kakovost odvzetega vzorca. S starostjo vzorca se v krvi dogajajo spremembe, ki sčasoma otežijo ali pa onemogočijo izvedbo pregleda, zato je tak vzorec neuporaben za nadaljnje preiskave. Spremembe hitreje potekajo v dneh z višjimi temperaturami.

- Kri jemljemo iz srca ali večjih žil v telesu. V krvi ne sme biti primesi, ki ne spadajo v kri (koščki tkiva, umazanija ...), ker povzročajo razpad krvnih celic in neuporabnost vzorca.

- Epruvete so nepredušno zaprte in pod tlakom. Ko z iglo prebodemo mehak del zamaška, bo podtlak epruvete iz brizge

Divji prašič; polnjenje epruvete z odvzetim vzorcem krvi

Oddaja vzorcev

Po odvzemu je treba vzorce v najkrajšem mogočem času dostaviti na NVI v Ljubljano, območne enote NVI, območni urad VURS ali na veterinarsko organizacijo v skladu s *Pogodbo o odvzemu vzorcev in Obveznim navodilom za izvajanje Odredbe*.

Podrobnejše informacije najdete na spremnih obrazcih v vsakem kompletu za vzorčenje na KPK in na spletni strani VURS: <http://www.vurs.gov.si> v rubriki Aktualno – Programi spremljanja in izkoreninjenja bolezni pri divjih živalih.

Kaj imata skupnega mandska in slovenska lovška glasba?

*Nenavadno, toda proučevanje bluza, glasbe Afro-Američanov, ki naj bi dobila enotno podobo okrog leta 1890, je v glasbenih antropologih vzbudilo zanimanje za glasbo lovcev. Zanimivo je, da so se raziskovalci geografsko med seboj tako oddaljenih lovskih skupnosti, kot sta slovenski lovci in lovci mandskih ljudstev, ki jih je v monumentalnem znanstvenem delu Mande Music slikovito opisal **Eric Charry**, dokopali do podobnih spoznanj. Prav je, da so s sodobnimi izsledki etnomuzikološke vede o lovski glasbi seznanjeni tudi slovenski lovci. Med nami ima namreč lovška glasbena kultura čedalje pomembnejšo vlogo in prav je, da dobi trdnejše znanstvene temelje, ki jo bodo osmislili in ji dali vrednost.*

Sora je nekakšen praoče griota, ta pa je postal nosilec ustne tradicije velikih bojevnikov in kronist velikih klanov. V našem kulturnem prostoru so glasbeniki za lovce po večini tudi sami lovci, a tudi tu so odstopanja in na terenu je opaziti, da se struktura izvajalcev (pevcev, pevk, rogistov in harmonikarjev) spreminja. V lovske pevske zборе in skupine rogistov namreč prihajajo tudi glasbeno izobraženi nelovci, ki s svojim znanjem bogatijo slovensko lovsko kulturo, ta pa se pogosto naslanja na germanske kulturne prvine, kot je v

Lovske skupnosti so si ne glede na geografski položaj, časovno vpetost in družbeni status podobne in kar kličejo po primerjavi. To je eno starih, a ključnih spoznanj kulturne antropologije. Na nemškem govornem območju je dosegljiva bogata literatura o glasbi lovcev, poleg tega je bilo nekaj napisane že v obdobju Avstro-Ogrske (torej zadeva tudi slovensko etnično območje), vendar smo si v duhu univerzalizma, ki v podobnih skupnostih in okoliščinah predvideva podobno kulturo (torej tudi podobno glasbo), temeljna teoretična izhodišča za raziskave oblikovali na podlagi drugih virov, ki se nanašajo na različne afriške lovske skupnosti. Charry ugotavlja, da je ena najstarejših še živih glasbenih tradicij na območju Mande in v Afriki na splošno opevanje velikih lovcev. Govorci jezikov iz skupine Mande živijo v Gambiji, Gvineji, Gvineji-Bissau, Senegalu in Maliju. Korenine starodobne glasbe mandskih griotov – glasbenikov, ki so še dandanes nekakšni glasbeni kronisti – lahko vidimo prav v glasbi lovcev. Griot in ameriški pevec bluza sta imela po izsledkih folklorista **Davida Evansa** v družbi podobno vlogo in nalogo prenašalca novic za nepismene. Charry piše, da glasbeniki, ki so opevali velike lovce, po pravilu sami niso bili lovci in so le prepevali hvalnice lovcem ob ritualih, ko so se odpravljali na lov ali pa se vrnili s plenom, ki je bil ključen za prehrano. Ta tradicija živi še vedno, čeprav ima lov zdaj tudi v Afriki drugačno vlogo kot pred desetletji. Glasbenik, ki izvaja glasbo za lovce, se imenuje *sora* in skupino takšnih glasbenikov lahko vidimo v filmu **Martina Scorseseja** z naslovom *Feel Like Going Home* (Domotožje). Sore v lovskem ritualu, ki ga prikazuje

(Foto: zasebni arhiv J. Webro)

V neki vasi v Togu so znanega poglavarja in lovca Homawuja Azanlekoa Lateya pokopali v krsti v obliki leoparda. V pogrebnem ritualu ni manjkalo plesa in ritma bobnov. Iz lovčeve puške so občasno streljali, nazadnje pa so jo pokopali z lovcem.

Scorsese, pojejo o skrivnostih uspešnega lova, povečujejo pogum in znanje dobrega lovca, skratka, izražajo hvalo velikemu lovcu. Del besedila je v prevodu nekako takle:

*Poznamo lovske skrivnosti
Ta lovška puška je polna smodnika
O ljudje, ki živite tukaj
Čeprav je pozno
Moram pozdraviti poglavarja države
v imenu lovcev*

*O ljudje, ki živite tukaj
Igram na lovsko glasbilo
Poznamo skrivnosti lova
Igraj dobro glasbo za lovce
Igraj za ljudi, ki živijo tukaj.*

svojem članku *Lov in melodija* opisal **Dane Namestnik**.

Charryjevo poglavje z naslovom *Hunter's Music* (Glasba lovcev) iz knjige *Mande Music* je uporaben model za obravnavanje glasbe določene lovske skupnosti. Glasba lovcev je zanimiva tudi v strogo glasbeno-teoretičnem pomenu, za antropološko obravnavo vloge glasbe v lovski skupnosti pa je treba raziskati še druge razsežnosti. Charryja so zanimali izvajalci in izvedbe, morfologija lovskih glasbil (ta so velikokrat tudi orožje), uglasitve in repertoar posameznih glasbil ter glasbene tehnike in slogi. V okviru teh podpoglavij se posveča tudi družbeni vlogi lovcev in vlogi glasbe v različnih ritualih in ob drugih priložno-

Lovski glasbeniki iz Malija na videz niso podobni našim, a ima njihova glasba veliko skupnega z našimi pevci in rogisti. Prizor je iz znanega filma Martina Scorseseja Domotožje, ki smo ga videli tudi pri nas.

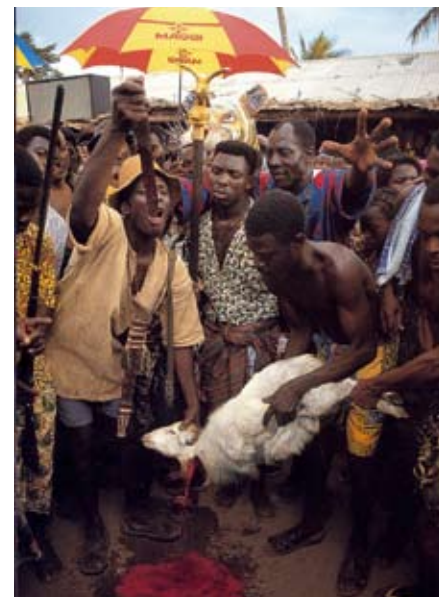
stih. Številni antropologi se za nameček strinjajo, da ima glasba ritualni izvor, in če malce špekuliramo, bi lahko rekli, da imajo starodobne glasbene prakse korenine v lovskih obredih. Charry ni bil prvi, ki je obravnaval glasbo griotov in sor ter razkrival njene korenine. **Samuel Charters** je v delu *The Roots of The Blues* (Korenine bluza) tej tematiki namenil več poglavij, a je njegovo pisanje bolj v stilu romantičnega razkrivanja afriških korenin bluza. Niti Charry niti **Gerhard Kubik** (kot dva izmed vodilnih sodobnih raziskovalcev afriške glasbe) Chartersa sploh ne citirata, čeprav se

tudi on opazil, da imajo mandski grioti in lovski glasbeniki v svojih družbah pomembno vlogo. Eden izmed razlogov, da je temu tako, je v tem, da nobeno afriško pleme ni razvilo pisave, nosilci ustnega spomina pa so bili grioti in še pred njimi lovski pevci oziroma sore. Presenetljivo je, da so se takšni pripovedniki izkazali za precej zanesljive prenašalce lovskih zgodb in odlične kroniste, ki so opisovali načine življenja lovcev. Pri natančni analizi gradiva moramo upoštevati, da so takšni glasbeniki v zanosu tudi pretiravali, tako kot pretiravamo mi, lovci, ko pripovedujemo o svojih lovskih prigodah. Obdržati moramo torej znanstveno skepso in ko ravno omenjam lovske prigode, ne bo odveč spomniti tudi na t. i. slovenske lovske povedke, katerih bi se slovenska folkloristika tudi morala lotiti. Gre za zgodbe, ki si jih pripovedujemo na zadnjih pogonih, pripovedi o umrlih lovskih tovariših in njihovih lovskih spretnostih, zgodbe o skrivnostih »divje jage« ipd.

Glasba lovcev je bila dolgo neznanka in celo Kubik, s katerim smo se pogovarjali med raziskavo, ji ni namenjal večje pozornosti. Povedal je: »Moram priznati, da sem bolj malo raziskoval glasbo lovcev. Sam nisem lovec in zato lovcev nisem nikoli spremljal na lovskih pohodih. Povrh tega tedaj, ko sem začel opravljati terensko delo v Afriki – to je bilo v šestdesetih letih – ni bilo več živali, ki bi jih lahko lovili. Če bi živel 100 let prej, bi bilo verjetno drugače. Kolikor pa se spomnim, obstaja ta tradicija, na primer pri ljudstvu Joruba (zahodnoafriška etnična skupnost, op. a.). Spomnim se imena ičara za lovske hvalnice in pesmi lovcev v Alžiriji. Brez dvoma torej v določenih afriških tradicijah obstajajo glasbeni žanri, povezani

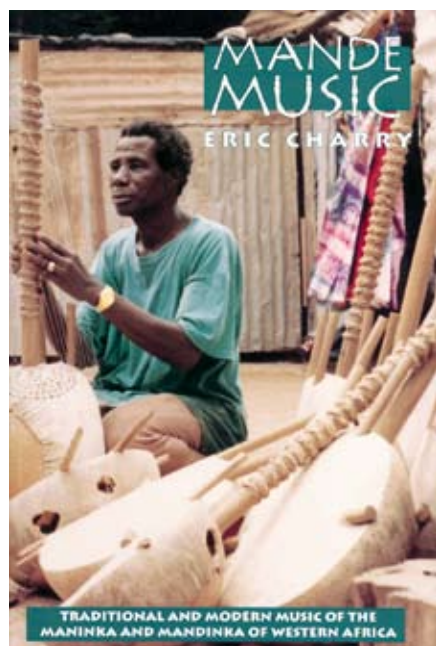
s kulturo lovcev. No, v Angoli sem videl lovce in sem bil priča kulturni menjavi med njimi in stalno naseljenim prebivalstvom. Bušmani (znani tudi z imeni Kve Koe, Basarva ali San) imajo ekonomijo, ki temelji na lovu in nabiralništvu. Pri njih je vez med glasbo in lovom očitna, saj lovski lok uporabljajo tudi kot glasbeni lok. Lok, orožje ali orodje, ki ga Bušmani na jugu Angole in v Namibiji uporabljajo za lov, ima tudi vlogo glasbila.«

O glasbi lovcev je razmišljal tudi znameniti ameriški folklorist **Alan Lomax**. Kubik ga povzema v svojem delu *Zum Verstehen afrikanischer Musik* (K razumevanju afriške glasbe). Tudi Lomax piše o glasbi lovcev pri plemenih Pigmejcev in Sanov kot o izjemno stari glasbeni praksi. Charry je v okviru svojih afriških raziskav glasbe lovcev ugotovil, da gre za staro glasbo, katere zgodovina naj bi segala v prvo tisočletje pred našim štetjem. Potrditve svoje teze o predzgodovinskem izvoru lovskih glasbenikov – svečenikov ni našel v glasbilih ali konkretnih arheoloških dokazih, ampak v odsotnosti družbenih in sorodstvenih omejitev glede tega, kdo lahko postane glas-

Člani lovske skupnosti so kozla zaklali ritualno. Meso bodo pojedli pogrebnički. Ritualni zakol naj bi umrlemu lovcu omogočil miren odhod na drugi svet (Togo, blizu meje z Gano).

benik za lovce ali sora. Vloga griota je dosledno dedna, sora pa je lahko vsak in praviloma ni griot. Da ni omejitev, naj bi pričalo o tem, da je institucija glasbenika za lovce obstajala že pred vzponom Malijskega kraljestva, ko so se endogamni rokodelski poklici v razredu njamakala konkretizirali. Glasba mandskih lovcev je po Charryjevih raziskavah verjetno najstarejša še živa afriška glasbena tradicija.

Ključna knjiga Erica Charryja – Mande Music – prinaša obsežno poglavje o glasbi lovcev na mandskem območju v severni Afriki. Kot vodilo pri opisovanju glasbe različnih lovskih skupnosti so jo uporabili številni znanstveniki.

In kaj ima to skupnega s slovensko lovsko glasbo? Če se usmerimo na naš lovski rog in na mandska lovška glasbila, kot so bolon, maninka simbi in vasulu donso ngoni, že s kratko analizo hitro ugotovimo, da je njihova pogosta skupna glasbena značilnost pentatonika. Z malo truda je opaziti tudi podobnosti v besedilih. Tako je najti vrsto mandskih pesmi v slogu naše *Mi smo lovci, zgodaj vstali*. Ena takšnih lovskih tem (lahko bi jim rekli kar budnice) iz Malija ima naslov *N'i Ma Sori (Če ne vstaneš zelo zgodaj)*, posnel jo je **Kasse Mady Diabate**. Analogij je še cela vrsta.

Ob prebiranju naših starih pesmaric s Štrekljevo znamenito zbirko na čelu in iskanju sledov o glasbi slovenskih lovcev v preteklosti nam kmalu postane jasno, da ni več mogoče verjeti v mit o tem, da kjer koli obstaja čista, pristna, prastara, neomadeževana tradicionalna glasba, ki bi koreninila v daljni preteklosti in bi se, kolikor je pač mogoče, neokrnjena prenašala iz roda v rod. Pokazalo se je, da nikjer ni posnetkov arhaične, »tradicionalne« glasbe slovenskih lovcev, ki bi preživela do danes. V prvih številkah glasila Lovec je sicer zaslediti zapise o lovskih plesih, o sami glasbi pa je bolj malo napisanega. Kaže, da se je pojavil razmeroma mlad tok (vnovičnega) izumljanja te tradicije; ta proces, če sodimo po zapisih v Lovcu, neprecenljivem kronistu naše lovske kulture, traja šele nekaj desetletij. Glasba slovenskih lovcev dobiva prvine tradicije in morda jo bodo šele čez nekaj desetletij obravnavali kot »tradicionalno« v današnjem pomenu besede. Če sprejmemo vrednotenje glasbe naših lovcev, je treba opozoriti le, da lovske zasedbe lahko doživijo banalizacijo, kakršna je doletela narodno-zabavne ansamble. Nepoznavanje svoje lastne tradicije, tako pokrajinske kot širše slovenske, delno pa tudi povojno zikanje starega je onemogočilo izvajalcem, piscem in uporabnikom narodno-zabavne glasbe bolj kritično vsebinsko presojanje. V narodno-zabavni glasbi je veliko pesmi z lovsko tematiko in **Ansambel bratov Avsenik** je leta 1976 izdal album, namenjen za lovske veselice in podobne priložnosti. Plošča je imela naslov *Lovske laži*. Če ostanemo v vodah popularne glasbe, ne smemo pozabiti niti na skupino **Laibach**, ki uporablja rogove in pogosto tako ali drugače koketira s podobo lovca. Zanimivo je, da imajo tudi nekateri pomembnejši pevci popularne glasbe iz Malija v svojih repertoarjih pesmi za lovce. Hvalnice lovcem, na primer, dobro pozna znameniti **Salif Keita**. Dobro bi bilo torej, če bi slovenski lovski glasbeniki bolj poznali ljudsko glasbo, seznanjanje z njo pa mora biti čim bolj spontano, saj hitro zaidemo na področje folklorizma in nepotrebnega

Slovenski lovski rogisti in pevci na srečanju v Vojniku leta 2005

romantiziranja. Po drugi strani pa o starosti lovske glasbe na našem koščku sveta pričajo upodobitve lovskih rogistov na srednjeveških freskah v cerkvah. Vendar se je vloga lovca na geografskem območju Slovenije v vseh teh letih in družbenih ureditvah burno spreminjala, zato smo priča številnim črnim lisam v zgodovini lovske glasbe. Tej moramo dati resnično podobo, ki temelji na lovskih ljudskih pesmih in drugih prvinah, ki vsa ta leta označujejo slovenskega lovca. Kronike naših lovskih družin, fotografije ritualov (lovski krst ipd.), glasbeni posnetki in avdio-vizualni zapisi, notni zapisi in poročila v Lovcu – vse to bodo čez desetletja neprecenljivi viri za mlade lovce, ki bodo želeli spoznati slovensko lovsko kulturo, pa tudi za domače in tuje antropologe. Naše glasilo je začelo namenjati več pozornosti glasbenim aktivnostim po prvem srečanju lovskih pevskih zborov, ki je potekalo 20. aprila 1974 v Globokem pri Brežicah. Tedaj so se predstavili štirje zbori, zdajšnja srečanja pa so bogatejša.

V glasilu Lovec je bilo objavljenih več pobud za zbiranje lovske glasbene dediščine. **Drago Predan** je leta 1969 napisal odličen članek z naslovom *Zberimo lovske pesmi*. Ta se iz današnjega zornega kota folkloristike zdi rahlo romantično obarvan, saj sledi pobudam, ki smo jim bili na Slovenskem priča že konec devetnajstega stoletja, ko je **Štrekelj** pozval k zbiranju ljudskih pesmi. Po drugi strani pa je prav romantično navdušenje velikokrat sprožilo oživljanje skoraj pozabljenih dejavnosti in zanimanje za dogajanje v preteklosti. Predan je zapisal, da bi vsaka LD morala poiskati človeka, ki bi mu lahko zaupala zbiranje lovskega gradiva. Najbolje bi bilo, če bi lovske družine imele nekakšne referente za lovsko kulturo, ki bi skrbeli za popisovanje, upoštevanje in izvajanje običajev, snemanje lovskih pesmi in podobne dejavnosti. Dejavnost bi bila lahko urejena tudi na ravni območne lovske zveze. Za konec velja poudariti, da so lovske kulturne dejavnosti v Sloveniji

različno zastopane, in zanimivo je, da so v tesnem odnosu. Slovenski lovci v družinah, ki imajo tudi bogato kinološko dejavnost, radi pojejo, obstajajo pa tudi družine, do katerih odmev slovenske lovske pesmi (ne umetne ne ljudske) še ni segel. To je na terenu hitro opaziti. Lovske skupnosti so na različni jakostni stopnji povezanosti z lovsko nesnovno kulturo in razumljivo je, da v LD, kjer vladajo dobri tovariški odnosi, lovci radi zapojejo ali povedo kakšno lovsko. Razumljivo je tudi, da v lovskih skupnostih, ki so bolj odvisne od plena, vlada tesnejša povezava z ustvarjanjem zgodb, pesmi in ritualov, svoje pa naredi tudi vznesenost ob uspešnem lovu.

Vedeti moramo, da so vse izdaje lovskih pesmi, bodisi knjižne ali zvočne, izjemno pomembne. Še vedno so redke, vendar se jih je v zadnjih štirih desetletjih le nekaj nabralo. LZS je leta 1979 izdala *Lovsko pesmarico* z 31-imi pesmimi, med katerimi je samo ena žalostinka, primerna za lovske pogrebe. Leta 1993 je izšla zbirka *Skladbe za lovske rogove* **Jožeta Grleca**, ki mu gre zasluga, da je glasbena kultura lovcev v Prekmurju na visoki ravni. Takrat je izšla tudi zvočna kaseta *Lovski rogovi pojo* s 14-imi Grlečevimi skladbami za rogove. V letih, ki so sledila, pa smo dobili še vrsto drugih izdaj. Po svoje je absurdno, da je opisana mandska lovška glasba natančneje popisana kot slovenska. To laže razumemo, če vemo, da **antropologe bolj zanima neznana eksotika, za dogajanje pred domačim pragom pa se ne zmenijo**. Raziskati bo treba tudi vlogo lovcev - harmonikarjev. Na terenu imajo pomembno vlogo, saj pogosto polepšajo zadnjo točko občnega zbora ali zadnji pogon. Čaka nas torej še veliko dela!

Jane Weber,
univ. dipl. etnolog
in kulturni antropolog
(član LD Babno Polje)
weber@rtvslo.si

Spisek virov je dosegljiv pri avtorju.

Leaderjev projekt Medved naš vsakdanji

Foto: V. Luskovec

Za rjavega medveda se zanima vedno več ustanov, ki si prizadevajo za okrepitev sožitja s to redko in ogroženo vrsto ter prijazni sonaravni trajnostni razvoj, katerega simbol je prav rjavi medved.

V Sloveniji se še ne zavedamo, da je rjavi medved (*Ursus arctos*) lahko prvorazredna naravna vrednota za razvoj ekoturizma in lastno promocijo v svetu. Za medveda smo očitno naredili premalo tudi na področju ozaveščanja slovenske javnosti. Naš cilj je strpno sožitje s to ogroženo vrsto, predvsem pa varstvo in ohranitev njegovega življenjskega prostora. Pri tem je še veliko nedoročenega in so področja, kjer niti strokovnjaki niso enotnega mnenja. Eno takšnih je tudi postavitve zelenih mostov za prehode divjih živali, katerih habitati so se zmanjšali zaradi izgradnje avtocestnega križa

in drugega infrastrukturnega omrežja. S projektom želimo soočiti in hkrati povabiti k sodelovanju vse tiste, ki jim za to veličastno žival ni vseeno in ki s svojim strokovnim znanjem lahko pripomorejo k boljši zakonodajni ureditvi na tem področju.

V zadnjem času se za rjavega medveda in z njim povezana področja zanimajo tudi druge ustanove, ki se doslej niso tradicionalno ukvarjale s to živalsko vrsto. Med njimi najdemo javni zavod **Rokodelski center Ribnica** in štiri nevladne organizacije, kot so **Zavod Parnas** iz **Velikih Lašč**, **Fotografsko društvo Grča** iz **Kočevja**, **Zavod za ekologijo Narava**

2001 in Društvo Ekologi brez meja. Svoje znanje, energijo in izkušnje smo združili v projektu **Medved naš vsakdanji**. Projekt sofinancirajo iz evropskega strukturnega sklada za razvoj podeželja **Leader** in poteka na območju Lokalne akcijske skupine (LAS) Po poteh dediščine od Idrije do Kolpe.

Z Leaderjevim projektom **Medved naš vsakdanji**, ki ga bomo projektni partnerji opravili do konca leta, želimo preseči ozko gledanje na rjavega medveda, saj naj bi bil ponekod še vedno nebodigatreba. Praksa opazovanja in doživljanja medveda v naravnem okolju, ki ga uspešno, skupaj z drugimi člani Lovske družine Draga - Trava, opravlja njen dolgoletni član **Janez Andoljšek**, je v Sloveniji še veliko preredka in premalo cenjena. Ocenjujemo, da bomo z izvedbo projektnih aktivnosti – kot so okrogla miza v Kočevju in dva tematska večera (v Ložu in Robu), rokodelsko delavnico in samostojno fotografsko razsta-

vo z dvema delavnicama, spoznavanjem primerov dobre prakse iz tujine, pripravo aplikativne študije na relaciji človek – rjavi medved in drugim promocijskim gradivom –, prispevali k predstavitvi rjavega medveda in njegovega življenjskega okolja.

Največji prispevek k popularizaciji rjavega medveda si ometamo od izdelave dokumentarnega filma *V deželi kočevskega medveda* in treh predstavitvenih spotov o medvedu in njegovem življenjskem prostoru. Tako želimo opozoriti na problematiko obstoja in razvoja te živalske vrste. Povzetek celotnega projekta bomo predstavili na mednarodni konferenci *Evropska prestolnica rjavega medveda*, ki jo bomo organizirali septembra letos v Ribnici. Na konferenci bodo sodelovali strokovnjaki z različnih področij, k sodelovanju pa sta povabljeni tudi dr. **Janez Potočnik**, evropski komisar za okolje, in **Franc Bogovič**, minister za kmetijstvo in okolje. Rjavega medveda želimo prikazati kot prvorazredno naravno vrednoto in izjemno razvojno priložnost na področju ekoturizma.

Ena od poglavitnih nalog tega projekta je ozaveščanje ljudi o značaju in navadah medvedov, saj nepoznavanje te vrste živali največkrat botruje vzrokom za njegove napade na ljudi. Z izvedbo Leaderjevega projekta **Medved naš vsakdanji** bomo tako vzpostavili zasnovo nekaterih razvojnih rešitev na relaciji človek–medved. Predlagamo, da bi Slovenija postala evropska prestolnica rjavega medveda in tako prevzela vodilni položaj vsaj v regiji, če že ne širše. Želimo si, da bo rjavi medved v Sloveniji prepoznan kot naravno bogastvo in priložnost za promocijo ekskluzivnega ekoturizma.

Mag. Andreja Škrabec

*Društvo
Ekologi brez meja*

Zaščitni znaki partnerjev Leaderjevega projekta

Samica laboda grbca z mladiči

Steinbergov opis lova na race, labode, sovo in drugo divjad na Cerkniskem jezeru in v okolici

Janez Kebe, župnik iz Starega trga pri Ložu, nam je posredoval nekaj zbranega zgodovinskega gradiva o lovu, ki ga vsebuje tudi njegova knjiga **Cerkniško jezero in ljudje ob njem**. Knjiga je izšla pri Založbi Ognjišče v Kopru. Zajetna knjiga obsega kar 760 strani velikega formata in ima 350 barvnih in 1840 črno-belih fotografij (objavljenih je okrog 1000 fotografij zapisov iz urbarjev in matičnih knjig, starih od 200 do 500 let). Med preostalim zgodovinskim gradivom, ki ga je zbiral, pregledoval in pripravljal za objavo v knjigi, je avtor iz Steinbergove knjige *Temeljno poročilo o Cerkniskem jezeru (1758)* prevedel tudi vse zapise o ribolovu in lovu. Slednje nam je zbral in prijazno ponudil v objavo. V eni od poznejših številkbomo objavili še nekaj zgodovinskih predstavitev lova znanega loškega sodnika in pisatelja **Hinka Dolenca** (1838–1908), ki jih je prav tako za Lovca zbral J. Kebe.

Uredništvo – B. L.

Lov na race črne liske in race v času golitve

V drugem razdelku četrtega poglavja Steinberg piše o lovu na race črne liske in 'golice', ki se je začel 14 dni po prazniku sv. Petra. Steinberg je zapisal, da so se na ta lov spoznali predvsem vaščani Otoka in Dolenjega Jezera. Za lov so uporabljali majhne čolne, narejene iz smrekovega lesa, v katerem sta bila le po dva lovca. Čoln je bil dolg od devet do dvanajst čevljev in širok dva čevlja. En lovec je imel v rokah veslo in palico, drugi pa samo palico, dolgo dva do tri sežnje. Če je lovilo skupaj več različnih skupin, je vsak veslal v svojem čolničku, ki se je imenoval **racjek** (Raziek), po nemško Enten-Schifflein. Nad

race golice in liske so pluli kakor v bojnem razporedu, da bi jih lažje obkolili. Veslali so prav previdno, nalahno in v pravi razdalji drug od drugega. Ko pa se jim je zdelo, da so dovolj blizu, so začeli nad največjo jato pluti z vso mogočo hitrostjo. Race, ki so lahko letele, so skušale ubežati, da bi si rešile življenje. Preostale race, ki še niso imele dovolj perja, pa so se skrile v trstje. Takrat se je pokazala učinkovitost lova s palicami (Prügel-Jagd). Kar so jih lahko na tak način dosegli s palicami, so jih zlahka potolkli. Veliko rac golice in liske pa se je skrilo pod vodo, od koder so jih težko dobili. Toda ko so morale zajeti zrak, so zopet prišle na površje. Nato so začeli znova padati udarci in race so se morale sprijazniti s svojo usodo.

V nadaljevanju piše, da so

bili vaščani Dolenjega Jezera in Otoka tako večji v lovu s palicami, da so že iz premikanja trstja v jezeru lahko ugotovili, kje je mogoče dobiti race in lisce, posebno v vetrnem zatišju. Na tak način so zanesljivo našli pod vodo skrite race, saj je bila voda v jezeru bistra kot kristal, tako da se je jasno videlo prav do dna; drugače je bilo le v strugi in globokih jamah. Ob vetru in šumenju trstja pa je bil tak lov na race težji. Steinberg je ugotovil, da sta »častihlepnost in sebičnost najboljša učitelja teh lovcev. Njihova hitrost in izkušnost pa sta podobni najspretnjšim lovskim psom. Na tak način uplenijo veliko množino mastnih in debelih rac in lisk. Račjo mast stopijo in jo uporabljajo za pripravo hrane, meso pa uporabijo **nadevano z zelenjavo** tako da nima nobenega jezerskega duha

več in da dobi prav žlahten okus. Nemogoče si je predstavljati, kako zabaven je lov s palicami, če ga človek ne vidi v živo.«

Steinberg ga primerja s kraljevskim užitkom in pristavlja, da marsikateri opreznost tega lova s palicami ne bi imel za resničnega. Moral bi ga videti na lastne oči in zraven okusiti še slast te divje perjadi. Nato navaja dva primera iz literature in omenja podoben lov v ribnikih mejnih grofov iz Badna in Brandenburga. Zaključuje, da lov na race na Cerkniškem jezeru ni nič manj zabaven in obilen od lova omenjenih grofov.

V devetem poglavju piše o lovu na race, ki je potekal poleti, ko je velika voda odtekla. Piše, da so največ rac, poleg lovcev, ki so jih streljali iz čolnov, polovili lovski psi. Ti so bili posebno

uspešni pri racah - golica, ki so jim sledili in jih še žive prinašali pred lovce. Lovci so jih največ uplenili pri Leviščah, ker je ta jama vsa obraščena s trstiko. Streljali so jih namreč iz trstike, kjer so si **naredili preže** (Warth-Hütten). V zemljo so v višini vode zabili štiri lesene kole in nanje pritrdili desko, ob njej pa so v dno zabili še štiri večje kole in nanje položili deske v obliki stola. Nanje je lovec lahko sedel, noge pa je imel na spodnji deski. Nad njim so naredili še nekakšen dežnik iz trstja in mahu.

Pripravili so toliko prež, kolikor je bilo strelcev. Vsak je imel pri sebi dve puški in dovolj smodnika in šiber.

tako dolgo, dokler ni voda v Leviščah povsem usahnila.

Naprej pisec piše, da okoličani z rokami in palicami nalovijo cele vreče rac in jih znosijo domov. Če pa jih ne morejo toliko nesti, jih prodajo. Od Otočanov je z roko ulovljene in še žive race kupil tudi sam. Ko je jezero povsem suho, race v trstiki dobijo nove številne sovražnike v podobi ujed in zveri, kot so sokoli, orli, lisice, divje mačke in dihurji, ki jih vztrajno zasledujejo. Zato te uboge živali letijo na bližnji hrib Javornik, kjer iščejo zavetja v grmovju in goščavju. Tam nanje v velikem številu naletijo ljudje, ki vozijo les iz gozda. Še živo lisko mu je

Franc Anton pl. Steinberg (1684–1765), avtor knjige Izčrpnega poročila o Cerkniškem jezeru, cesarsko-kraljevi komisar za rudnike, gozdove in ceste na Kranjskem (Notranjskem), dvorni komornik z zlato medaljo, v svoji knjigi leta 1758. Na levi in desni vidimo različne instrumente, ki jih je uporabljal pri svojih meritvah Cerkniškega jezera.

Med zelo pomembne raziskovalce Cerkniškega jezera štejemo **Franca A. Steinberga**, ki se je rodil 28. oktobra 1684 na Kalcu pri Pivki, umrl pa 7. februarja 1765 v Ljubljani. Bil je vsestransko tehnično razgledan, zemljemerstvo in mehaniko je študiral na Dunaju. Sedemdeset let po Valvasorjevi Slavi je leta 1758 napisal samostojno monografijo z naslovom *Gründliche Nachricht von in dem Inner-Krain gelegenen Czirknitzer-See* (Izčrpnno poročilo o Cerkniškem jezeru, ležečem v Notranjem Kranjskem). Ker se je leta 1703 poročil s Cerkničanko Marijo Ivano Cecilijo Logar, je več let živel v Cerknici. Od blizu je opazoval in meril Cerkniško jezero. Dragoceni so njegovi opisi in bakrorezi o ribolovu in lovu divjadi na jezeru in ob njem ter v okolici. Iz opisov je čutiti njegov velik dar za opazovanje in ljubezen do narave.

Foto: M. Vogrin

Črna liska – Fulca atra

Sedel je na svoji preži in čakal na race. Ker so vse jame, razen Levišča, že presahnile, so bile race plen na vseh koncih in krajih postavljenih strelcev, naj je bilo opoldne ali zvečer. Medtem so s čolni pripluli vaščani z Otoka, ki so lovcem pomagali iskati ustreljene race. Ko so jih pobrali, so lovce in race odpeljali v vas. Tam so race oddali v shrambo, lovci pa so prenočili. Naslednji dan so šli spet na lov in nadaljevali z njim

z Javornika prinesel njegov marofski hlapec, ki mu je zagotovil, da je tam videl še veliko take perjadi, a je lahko ulovil le eno. Ko je jezero konec julija 1722 povsem usahnilo, so kmetje nalovili veliko rac. Najdebelejše so bile naprodaj po tri krajcarje. Na koncu tega poglavja še pripominja, »čeprav ima ta perjad toliko mnogovrstnih in številnih sovražnikov, nisem nikoli opazil upadanja njihovega števila«. Ker so v

tem jezeru razmere in okoliščine zelo ugodne, se te ptice vedno uspešno ohranjajo in razmnožujejo.

Pri lovu na race omenja tudi svojega bratranca starotrškega župnika **Janeza Pavla Švenka**. Piše, da je »omenjeni duhovnik leta 1692 v družbi nekaterih dobrih prijateljev ustrelil toliko rac na jezeru, da so jih prinesli domov v vrečah na dveh konjih, pri tem pa ne upoštevam tistih, ki so jih med lovom pojedli. Kot majhen deček sem to videl na svoje oči in jih kasneje s svojim služabnikom in z dvema lovcema sam večkrat veliko ustrelil«.

V sestavku *Jesenski lov v zraku* piše, da proti večeru race zelo rade obiščejo njive, **posejane z ajdo**. V začetku oktobra 1712 ga je v Cerknici obiskal njegov bratranec baron **Jurij pl. Raunach** s svojim bratom **Antonom**. Proti večeru so šli na lov na polje, in to k njivi, posejani z ajdo, kjer so se skrili za grmovje. Na tak način so v četrte ure sestrelili dvanajst rac. Tega kratkega užitka sta bila zelo vesela njegova gosta, ki sta bila velika ljubitelja lova, saj

so to doživeli brez posebne-ga napora in na suhem. Toda račji izleti na polje niso trajali več kot pol ure na dan in race so se na jezero vračale v mraku, ko veliko strelav ni bilo več natančnih. Ugotovil je, da »race takrat, ko obiščejo še nepožete njive ajde, v eni noči le-te tako oklestijo, da niso več podobne njivam. Med takimi njivami je bila tudi moja. Zato si lahko mislimo, kaj v kratkem času pomeni za polje, če ga obišče takšna presenetljivo velika truma rac. Povedati še moram, da ne bi verjel, če ne bi osebno videl: njiva je imela videz, kakor da bi jo zmlatili s cepci. Naslednji večer sem prišel zopet tja s svojimi lovci, da bi z račjim plenom nekoliko nadomestili povzročeno škodo. Ker pa jih je bilo ogromno, sem bil tako zmeden, da sem odnesel samo tri«. Poudaril je, da so taki obiski divje perjadi leta 1712 povzročili na Cerkniškem polju in na poljih, ki ležijo ob jezeru, tolikšno škodo, da od tistega časa ni več videl podobne.

O zimskem lovu na race Steinberg še pristavlja, da

jih pozimi navadno lovijo v letu, a pri tem so odločilni čas streljanja, priložnost in neskončno potrpljenje. Kadar namreč Stržen in drugi dotoki usihajo, postane jezero veliko manjše, zraven pa še zapade sneg. Takrat se race zadržujejo v strugah in potokih, tako da jih je lažje ustreliti kot sicer, saj je več priložnosti za strele na vodi in v letu. Kjer ni grmovja, je treba biti vedno pripravljen na strel. Kakor hitro namreč race koga opazijo, trumoma vzletijo in takrat jih je mogoče naenkrat upleniti pet, šest ali tudi osem. Piše, da so mu zanesljive osebe zagotovile, »da so z enim strelom uplenili 15 do 18 rac, o čemer pa ne mislim razpravljati ...«.

Kako so lovili labode

V sestavku *Lov na Cerkniškem jezeru pozimi* piše tudi o lovu na labode. Pri tem Steinberg kot lovca posebej omenja svojega bratranca starotrškega župnika **Janeza Pavla Švenka**. »Labodi so najopreznější ptiči, zato jih je težko ujeti. Kljub temu je

v zimskem času leta 1694 gospod Janez Pavel Švenk (Schwenck), opat opatije Naše ljube Gospe v Dolini na Madžarskem in župnik v Ložu, na Gorenjem Jezeru okrog polnoči z enim strelom uplenil pet labodov. Ves dan jih je zaman opazoval in odpravil se je domov spat, ne da bi kaj opravil. Čez nekaj časa pa je zaslišal, da se labodi, ki se navadno zadržujejo sredi jezera, oglašajo s kričanjem v strugi Velikega Obrha čisto blizu njega. Naglo se je oblekel in v spremstvu svojega sluga, ki mu je nosil puško, prišel po snegu tako daleč, da je bila razdalja ugodna za strel. Z dobro srečo je ustrelil v jato. Dva laboda sta takoj obležala mrtva, trije pa so odleteli iz vode; eden se je zatekel na drugo stran struge, zato ga ni več zasledoval, medtem ko je ostala dva z veliko muko dobil.

Te ptice gredo takoj, ko so ranjene, iz vode na kopno. Sam sem imel laboda, ki je bil ranjen v levo perut in je takoj odletel z jezera v bližnji gozd na hribu Javornik. Tam ga je našel neki kmet in mi ga po mojem hlapcu na pristavi (Marof) poslal v Ljubljano. Tako sem se prepričal, da je to, kar sem zgoraj povedal, resnica.«

Naprej Steinberg piše, da je pozimi tudi sam lovil labode, ki jih je najlažje uloviti, ko letijo. Pristavlja, da »je tem zvitem ptičem težko priti do živega. Pri lovu je treba paziti na naslednje: labodi se ves dan zadržujejo sredi jezera ali pri vodi v Nartah, ki nikoli ne zamrzne. Ko jih naženejo k Nartam, od tam vzletijo v običajnem letu med Javornikom in otokom Gorica proti Gorenjemu Jezeru. Tja se poda nekaj dobrih strelcev in pri Gorici ležejo na slamo oz. na zemljo, pokrito s snegom, ter se še sami pokrijejo z belimi rjuhami. Ko labodi v Nartah vzletijo, letijo naravnost čez pokrite strelce. Ker ne letijo visoko, jih lovci zlahka sestrelijo, kakor prikazuje tudi slika št. 10«.

Lov na sovo

V drugem razdelku petega poglavja Steinberg piše, da

polhov ne preganja hudič s pokanjem in žvižganjem kot njihov pastir ali čuvaj, kot piše **Valvasor**, ampak je njihov največji sovražnik en tak hudič, ki ga je že večkrat imel v svojih rokah; to je nočna sova – velika uharica. Piše, da je 8. januarja 1705 na vabo (z živo raco) ujel veliko nočno sovo, ki jo imenujejo tudi gozdni dih (Wald = Hauche). Past iz lesa nad volčjo jamo je naredil sam. Ko je sovo izmeril, je ugotovil, da je čez razprostrte peruti merila več kot sedem čevljev. Ta odurno velika ujeda, ki se je dolgo zadrževala v Javorniku, je imela zelo veliko glavo, močne noge ter ostre in velike kremplje. Ko se je tej nočni preganjalki približal s palico, je z ukrivljenim kljunom usekala po njej in dala od sebe tak zvok, kot bi močno počil z bičem.

Potem piše, da mu je zaupanja vredni gospod **pl. Hohenwart** povedal naslednje: »Na lovu je prišel v temno in neprehodno zaraščeno dolino kjer so njegovi psi odkrili veliko nočno sovo s šestimi odrasčenimi mladiči. Ko so psi začeli zasledovati mladiče, je iz tega temnega kraja s strahotnim pokanjem in z žvižganjem priletela ven stara. Lovec jo je obstrelil, da je padla in ni mogla več leteti. Ko je prišel s psi k njej, se ji nihče ni upal približati. Obrnila se je na hrbet in sekala s kremplji. Končno se je lovec slekel, vrgel nanjo suknič in jo tako odnesel domov. Ko pa se ji je doma približal pes, je s kremplji usekala po njem, ga zadela in premagala.«

Lov na polhe

Pisec veliko piše tudi o lovu na polhe. Piše, da te živalce prezimijo v luknjah pod zemljo, ki jim po domače rečejo polšnje (Pauschina). Lovili so jih s »samojstri« (Palläster) v javorniškem bukovem gozdu in na polšjih luknjah. Pasti so nastavljali zvečer, ponoči pa so si svečili z baklami. Če je imel lovec poleg pasti na drevesu opaženih več polšjih lukenj (polšenj), je ujel več polhov.

Za lov na polšjih luknjah so morali plačati gospostvu za eno sezono: za dobre luknje 2 goldinarja in 16 krajcarjev, za srednje dobre 2 goldinarja in za slabše 1 goldinar in 42 krajcarjev. Pred tako luknjo so nastavili past, ki je imela obliko zaboja iz desk. Takrat je bil 'ta veliki hrib' Javornik porasel z mnogimi bukvami. Lov je trajal vso noč. Nastavljajo samojstre, ujete polhe pa jemljejo ven. Zaradi polšjega lova so se domačini zelo zanimali za tamkajšnji bukov gozd, ker so jim polšje kožice prinašale dobiček. »Kožice prodajajo krznarjem, ki jih obdelajo in sešijejo v kvadratne kose, ki jih po 60 skupaj prodajo naprej. Polšje kože rabijo kanoniki za podlogo plaščev, ko v cerkvi opravljajo korne molitve, pa tudi ženske za krznene podloge. Pošiljajo jih tudi v tuje dežele. Tukajšnji deželani so jih poleg škorpionovega olja in drugega drobnega blaga nosili v Holandijo, od koder so jih izvažali celo v Indijo. Ker so ti polhi zelo debeli, kmetje njihovo mast stopijo, meso pa pojedjo z zeljem ali repo, kar jim zelo prija.«

Zgodbo o nočni sovi (veliki uharici) in polhih je Steinbergu povedal gospod pl. Hohenwart. Doživel jo je njegov podložnik, ki je žgal oglje v gozdu in bil navdušen lovec na polhe. Tisto noč je ujel na nastavljene pasti samojstre na stotine polhov. Kmalu zatem se je zaslislalo pokanje in žvižganje in od tistega časa ni mogel ujeti nobenega polha več, čeprav je nosil pasti od dreves v gozdno kočjo. Ta kmet je bil zmotno prepričan, da hudič kot polšji pastir s pokanjem in žvižganjem odganja polhe, zato ne more nobenega več ujeti. Menil je, da je ves trud zaman, in je šel počivat. Steinberg pa v svojem delu piše, da je bilo pokanje in žvižganje le oglašanje nočne sove. Polhi so pač bežali v luknje iz strahu pred njo.

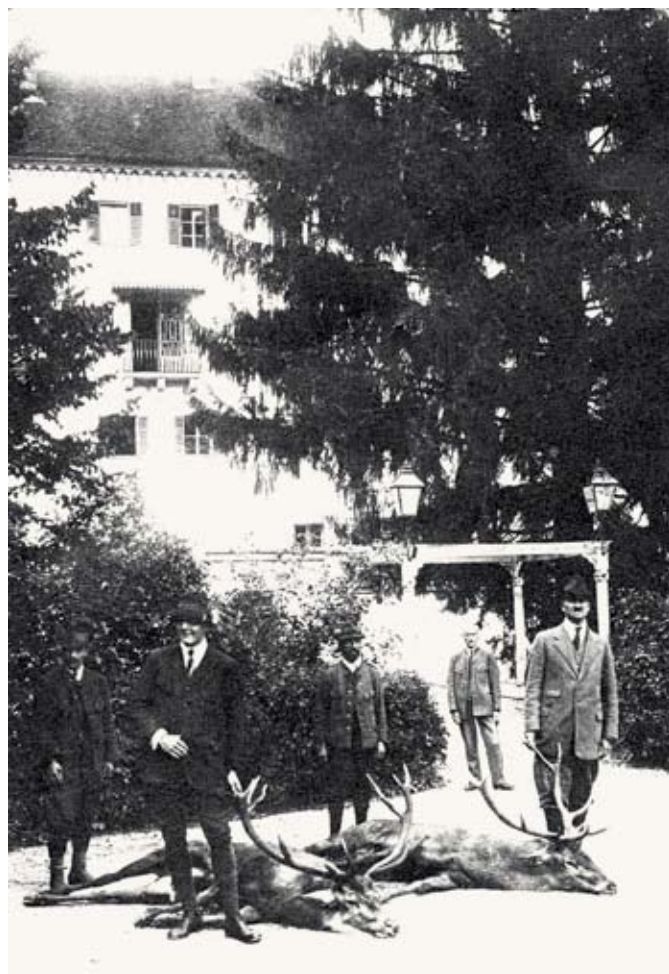
Najlepši/najmočnejši jeleni

Steinberg nadaljuje, da je bilo tedaj na Javorniku še

precej divjadi, »razen jelenov, ki niso tu tako številni kakor v Avstriji in na (avstrijskem) Štajerskem. Prvi vzrok za to je, ker v tem gorovju zapade zelo veliko snega in se živali nimajo kam umakniti, da bi preživele. Drugi vzrok, da ni toliko divjadi kot v omenjenih deželah, pa je v tem, ker zanjo manj skrbijo in je veliko pobijejo divji lovci. Tretji vzrok pa je v številnih roparskih živalih, kot so risi in volkovi, ki povzročajo tu

govje kot izjemno redkost in mu pridružil še rogovje vseh jelenov, uplenjenih v tem gozdu in drugje, ne glede na to, kdo in kdaj jih je ustrelil. Vsa rogovja je dal v svoji sobi popisati in poslikati«.

Leta 1708 je Steinberg videl med veliko in malo mašo v javorniškem gozdu ustreljenega jelena, ki je bil nenavadno močan. Njegovo rogovje je bilo takšno, da skorajda ne bi mogel imeti več parožkov. Rožo (obrobljeni del roga

Princa Wolf in Ulrich Schönburg - Waldenburg pred snežniškim gradom z uplenjenima jelenoma leta 1923. Fotografijo hrani Valerija Kandare.

veliko škodo. Res pa je, da so se ravno tukaj našli najlepši jeleni, dokler je bilo hasberško gospostvo v posesti knežje hiše Eggenbergov, ki so zdaj po moški strani izumrli. Pokojni knez **Seyfried pl. Eggenberški** je na tem območju ustrelil po rogovju tako izrednega jelena, da ni po lastni izjavi našel takšnega na nobenem svojem lovišču na (avstrijskem) Štajerskem. Zato je shranil njegovo ro-

že (roža) je imel kakor zrasel čop, kjer naj bi bili parožki na vejah, pa je sedelo pravo koščeno grmovje. Veji rogovja sta bili povsem enaki, a obe debeli. Jelen je bil nenavadne, belo-sive barve. Potem piše: »To rogovje kaže, da so tukajšnji jeleni, čeprav jih je manj kot v drugih krajih, nenavadno veliki. Knez **Anton pl. Eggenberg** je to rogovje podaril svojemu očetu Seyfriedu v Gradec, ki

Trije mladeniči z Otoka so leta 1709 pri Otočcu z veslom ubili jelena, ki je pred volkovi pribеžal v jezero. Narisal: F. A. Steinberg, 1758.

je bil velik ljubitelj lova, ta pa ga je kot nekaj izrednega poslal na Dunaj njegovemu cesarskemu veličanstvu.«

Da je bila v tistih časih divjad v naših krajih večja (močnejša) kot drugod, je ugotovil tudi Valvasor, ki je napisal da, »na Kranjskem uplenijo tako težke in velike jelene, medvede in merjasce, da se z divjadjo drugih pokrajin Rimskega cesarstva s Češko ne morejo primerjati«. To so mu potrdili visoki gospodje, ki so bili odlični lovci, pa tudi navadni poklicni lovci, domači in tuji. Piše, da se mogočnim trofejam tujci niso mogli načuditi.

Steinberg potem še zatrjuje, da se v tem gorovju v gozdu najdejo tudi medvedi, volkovi, risi, divje svinje, srne, zajci, lisice, divje mačke, kune, dihurji in podlasice. V velikem številu se pojavlja tudi perjad: divji petelin, gozdni jereb in različne vrste divjih golobov, ki prebivajo v jamah in votlinah na Javorniku (skalni golobi) in tudi v votlih drevesih. Ljudje jih lovijo v gozdu in ob jezeru.

Steinberg je opisal in tudi narisal nenavaden ulov jelena, ki so ga 20. junija 1709 ujeli trije kmečki fantje z Otoka v vodi Cerkniškega jezera. Tistega dne so v majhnem 'račjem čolničku' (Enten-Schiflein) pri Otoku lovili race golice. Ko so pluli proti polotoku Drvošču, so v jezerskem trstju slišali nenavadno šumenje. Bil je jelen, ki se je pred volkovi zatekel v jezero

iz javorniških gozdov. Ko so mladeniči to opazili, so se mu s čolnom hitro približali in ga pogumno napadli z veslom in močnimi palicami. Nagnali so ga v gosto travo in trstičje in ga tako dolgo tolkli po glavi in drezali, da so ga povsem oslabili; na koncu je postal njihov plen. »Tepeški lovci« so najprej nameravali žival skriti v grmovje, a so se zbal, da jih je morda kdo opazoval iz okoliškega gozda. Ker tolikšnega jelena niso mogli spraviti v svoj čolniček, so šli domov in povedali, kaj so naredili. Starši so nato prišli z velikim čolnom in ubitega jelena prepeljali v vas. Medtem so že obvestili trškega sodnika v Cerknici, ki je prišel k Steinbergu na Marof, oba pa sta šla na Otok. Ker v bliži-

ni ni bilo izkušenih lovcev, so poklicali mesarja, ki je po Steinbergovih navodilih jelena iztrebil, sodnik pa ga je dostavil gospostvu na hasberški grad. Na koncu zgodbe je zanimiva Steinbergova pripomba: »Ni dvoma, da takšno divjad kmetje večkrat ulovijo in jo na tistem pojedjo, vendar se to zelo redko izve,« ki dokazuje, da so prebivalci vasi ob Cerkniškem jezeru v vseh časih podobno lovili divjad in na tak način svojo skromno prehrano vsaj malo obogatili z živalskimi beljakovinami. Sklepamo, da otoških fantičev grof ni kaznoval, ker Steinberg tega nikjer ne omenja. V naših časih je ne bi tako poceni odnesli.

V jezeru ubita mlada medveda (1721)

Steinberg piše, da sta bila leta 1721 na Cerkniškem jezeru ubita dva mlada medveda, kar je prikazano na risbi št. 8. Kmetje z Dolenjega Jezera so zaradi paše blizu otoka Gorica pod vznožjem Javornika zgradili hlev, kjer je živina prenočevala, zgo-daj zjutraj pa so jo pastirji odgnali na pašo. Zgodilo pa se je, da se je medvedka z mladičema pridružila čredi goveje živine, ki je bila zaradi nenavadne družčine tako prestrašena, da je v velikem diru pritekla nazaj v hlev. Prav v tistem času je bilo na Gorici

nekaj kmetov, ki so vlačili podrti drevesa za prodajo. Ko so videli, kako živina teče v hlev, jih je zaskrbelo, ali se bodo s plavanjem lahko rešili čez še ne preveč naraslo jezero; hkrati pa so začeli glasno kričati, da bi medvedko z mladičema prestrašili in odpodili. Medvedi so zaradi kričanja postali samo še bolj razdraženi in so planili nad kmete, ki so morali bežati v bližnje grmovje in na vrh Gorice. Nekaj jih je skočilo v čoln in se odpeljalo na jezero. Toda medvedka z mladičema je razkačena zaplavala za njimi. Ko je bil čoln že nekoliko oddaljen od brega in se je upočasnil, ga je medvedka zlahka dohitela. Zgrabila je čoln in hotela vanj. Takrat pa so se kmetje opogumili in začeli z močnimi vesli tolči po zasledovalci. Na pomoč so poklicali še druge, ki so stali na bregu, da so s svojim čolnom prihiteli na pomoč tovarišem v stiski. Ko je medvedka to videla, jo je minila volja do boja in je začela bežati pred njimi. Ker je bila močnejša in v plavanju hitrejša, hkrati pa tudi sposobnejša prenesti udarce kot njena mladiča, se je rešila. Tako sta medvedkino predrznost plačala z življenjem le njena mladiča, saj njuna koža in telo še nista bila dovolj utrjena, da bi prenesla hude udarce z vesli. Njuni koži so poslali njegovi ekscelenci grofu **Gašperju Kobencu**, lastniškemu gos-podu hasberškega gospostva, v Ljubljano.

Steinberg je opisal tudi srečanje z medvedom - ribičem, o čemer mu je pripovedoval njegov prijatelj in stari ribič **Andrej Krištoflič**. Ko je jezero že usahnilo, je šel s sakom k mlaki, ki jo je dobro poznal, da bi proti večeru ulovil nekaj manjših rib. Ko je skozi trščico prišel tja, je pred seboj zagledal velikega medveda, ki je s tacami lovil ribe. Tako se je ustrašil, da je sak dvignil kvišku in glasno zakričal. Tacasti ribič pa je takoj zbežal, ne da bi mu kaj žalega storil.

Zbral in prevedel:
Janez Kebe

Leta 1721 so se možje in fantje z Dolenjega Jezera pri Gorici v čolnu komaj ubranili pred razjarjeno medvedko. Steinberg je zapisal, da sta mladiča njeno predrznost plačala z življenjem. Narisal: F. A. Steinberg, 1758.

Na kratko iz tujega tiska ...

Nemčija: Raziskovalci inštituta za proučevanje narave iz Görliza so proučevali prehrano volkov na Saškem. V osmih letih, kolikor časa je trajal projekt, so uspeli zbrati več kot 3.000 iztrebkov volkov. Kar 96-% delež v prehrani zavzemajo vrste, ki jih uvrščamo med divjad. Največji delež je odpadel na srnjad (55,3 %), jelenjad (20,8 %) in divje prašiče (17,7 %). V prehrani volkov so bili udeleženi tudi poljski zajci, in sicer z 2,9-% deležem. Domače živali so zavzemale zgolj 0,6-% delež v prehrani. Nasprotno pa so s podobno raziskavo iz Poljske ugotovili, da je v prehrani tamkajšnjih volkov najpomembnejši delež jelenjad. Pri tem se jasno kaže tudi selektivna vloga pri plenjenju glede na velikost osebkov. Medtem, ko so pri jelenjadi glavni plen teleta, pa volkovi plenijo srnjad ne glede na starost in telesno velikost. Divji prašiči so v prehrani volkov najpogostejši pozimi in spomladi. Rezultati razkrivajo tudi jasno prehransko strategijo volkov, saj se prehranjujejo s tistimi viri hrane, ki so najlažje dosegljivi in so torej prehranski oportunisti. (Pirsch, 7/2012)

Nemčija: V tej državi se še vedno povečuje število žensk v lovskih vrstah. Tako je med slušatelji nemških šol, ki izobražujejo kandidate za lovski izpit, že 20 % pripadnic ženskega spola. (Pirsch, 9/2012)

Avstrija: Po podatkih avstrijskega WWF (World Wide Fund for Nature) je ponovno izginil rjavi medved s severnih apeniških Alp. Že od avgusta 2010 naprej namreč ni več nobenih znakov prisotnosti zadnjega rjavega medveda z imenom Moritz, ki je bil zadnji izmed še živčih potomcev medveda Djura; v Avstrijo so ga naselili v okviru projekta doselitve rjavih medvedov iz Slovenije v Avstrijo v začetku 90. let minulega stoletja. V tem času se je na tamkajšnjem območju rodilo 31 rjavih medvedov, ki pa so vsako leto počasi in večinoma nepojasnjeno izginjali. Na omenjenem območju je bila največja gostota leta 1999, ko naj bi tam živel dvanajst rjavih medvedov. V

Foto: O. Nagelst - Diana

V Nemčiji so ugotovili, da naj bi k zmanjševanju številčnosti oz. populacijske gostote poljskega zajca poleg drugih vzrokov vplivalo tudi povečevanje površin s koruzo.

celotni Avstriji naj bi torej po podatkih WWF živel vsega šest rjavih medvedov, in sicer na vzhodnem Tirolskem in na Korškem. (Wild und Hund, 8/2012)

Nemčija: Kako zelo je v tej deželi razširjena lymška borelijoza (bolezen, katere glavni prenašalci pri nas so klopi), priča tudi novo navodilo zdravnikom na Bavarskem o obveznem sporočanju vseh primerov okužbe s to boleznijo pri pacientih. Na Bavarskem naj bi se z borelijozo vsako leto okužilo približno 10.000 ljudi, v celotni Nemčiji pa kar od 60.000 do 100.000 prebivalcev. Z omenjeno boleznijo naj bi bil okužen kar vsak četrti klop. (Wild und Hund, 8/2012)

ZDA: Zvezni inštitut za raziskavo javnega mnenja Responsive management, ki se je specializiral za raziskave javnega mnenja s področja rabe naravnih virov, je objavil rezultate ankete

zgolj prepoved lova v brlogih. Spomladi in jeseni je lov na medvede še vedno mogoč, odvisno od območja. Tako je še vedno dovoljen klasičen spomladanski lov aprila in maja na Kamčatki, v Magedanu ali na Altaju. Na nekaterih drugih območjih pa tak lov ni več dovoljen (npr. znano lovsko območje Kirov). (Jagen Weltweit Internet)

Avstrija: V sosednji državi od 1. julija 2012 velja prepoved uporabe svinčenih šiber pri lovu na vodno perjad. Generalni cilj ostaja zmanjšanje vnosa svinca v naravno okolje. Podobne in še strožje omejitve pri uporabi svinčenih šiber pri lovu sicer veljajo v večini držav EU. (Wild und Hund, 7/2012)

Nemčija: Po podatkih nemškega lovskega informacijskega sistema naj bi se število poljskih zajcev v državi v zadnjem letu zmanjšalo, in sicer iz 13 poljskih zajcev/km² na 12/km². Podatke o številu in gostoti poljskih zajcev zbirajo s pomočjo spomladanskega in jesenskega štetja poljskih zajcev z reflektorji na več kot 400 referenčnih območjih. Po letu 2009 prirastek (razlika med jesenskim in spomladanskim štetjem) znaša povprečno 10 %, kljub temu pa se je številčnost nekoliko zmanjšala. Vzrok za to naj bi bil v nadpovprečno dolgih in mrzlih zimah 2009/10 in 2010/11. Svoje je k temu pripomoglo tudi povečanje površin, posejanih s koruzo, predvsem zaradi čedalje večjih kompleksov koruznih njiv, kjer imajo poljski zajci izrazito slabe razmere za preživetje. (Pirsch, 9/2012)

Švedska: Švedska vlada se je odločila, da za letošnjo zimo ne bo dovolila nobenega rednega odstrela volkov; dovoljen bo zgolj odstrel »problematičnih« živali. Številčnost volkov je sicer ocenjena na 210 živali. Norveška lovska revija je tako odločitev pojasnila kot odziv na kritiko pristojne komisije EU na visoko odstrelno kvoto v zimi 2010/11. (Pirsch, 9/2012)

Rusija: V prejšnji številki našega glasila smo poročali o prepovedi spomladanskega lova na medvede v tej državi in o dovoljenih lovni dobi od 15. avgusta do 30. novembra. Vendar pa to ne velja za celotno državo – za celotno Rusijo je skupna

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Za skupna izhodišča pri upravljanju z velikimi zvermi v Dinaridih

Na zadnjem srečanju mednarodnega Združenja evropskih lovskih zvez – FACE v Beogradu sta se predstavnika Lovske zveze Črne gore in Lovske zveze Slovenije zavzela za poglobljeno in tesnejše sodelovanje na področju zagotavljanja stabilnih populacij prostoživečih živali na območju Dinaridov. Predsednik Lovske zveze Črne gore **Nikola Marković** se je odzval povabilu in v torek, 10. aprila 2012, obiskal Lovsko zvezo Slovenije, kjer so ga sprejeli predsednik LZS mag. **Srečko F. Krobe**, predsednik CIC Foruma za jugovzhodno Evropo **Toni Vrščaj** in direktor strokovne službe LZS **Srečko Žerjav**. Svojo odsotnost je opravičil **Franc Golija**, predsednik Komisije za mednarodne odnose pri LZS in predsednik Delovne skupnosti lovskih zvez JV alpskega območja. V slovenski delegaciji je bil tudi predstavnik ZGS, direktor lovišč s posebnim namenom, mag. **Janko Mehle**.

Srečanje v Ljubljani je bilo namenjeno poglobitvi doslej dobrega sodelovanja med obema lovskima zvezama na mednarodnih srečanjih oziroma uskladitvi izhodišč in stališč za tovrstno sodelovanje. Predsednik LZ Črne gore, Marković, je kot najpomembnejše področje sodelovanja izpostavil zgleden primer dobre organiziranosti lovstva v Sloveniji ter naše pravne podlage za sonaravno upravljanje z divjadjo v Sloveniji. Obe področji ocenjuje kot podlago za zagotavljanje stabilnih populacij prostoživečih živali in preudarne trajnostne rabe tovrstnih naravnih virov. Kot morebitni področji sodelovanja je izpostavil izmenjavo izkušenj tudi na področju lovskega strelstva s srečanjem lovskih strelskih reprezentanc, pa tudi lovske kinologi-

Nikola Marković, predsednik Lovske zveze Črne gore, je izročil priznanje LZ Črne gore tudi predsedniku LZS v znak zahvale in dobrega sodelovanja.

je. Nikola Marković je v znamenje dosedanjega odličnega in uspešnega sodelovanja izročil najvišja priznanja Lovske zveze Črne gore. Priznanje z zahvalo za dobro sodelovanje je najprej podelil **Lovski zvezi Slovenije** kot organizaciji, nato pa vodilnim predstavnikom: **Srečku F. Kropetu**, predsedniku LZS, **Toniju Vrščaju**, mag. predsedniku CIC Foruma za jugovzhodno Evropo, **Srečku Žerjavu**, di-

Foto: Foto: T. Drolc

Predsednika LZ Črne gore Nikolo Markovića (v sredini) so 10. aprila na sedežu LZS sprejeli Srečko Žerjav, mag. Srečko Felix Krobe, Toni Vrščaj in mag. Janko Mehle. Zavzeli so se za zagotavljanje stabilnih populacij velike divjadi in velikih zveri na območju Dinaridov.

Načela skupne trajnostne rabe naravnih virov v lovstvu pomenijo tudi intenzivno skrb za varstvo habitatov velikih zveri v Dinaridih.

rektorju strokovne službe LZS, **Francu Goliju**, predsedniku Komisije za mednarodne odnose (zanj je priznanje prevzel Toni Vrščaj), ter mag. **Janku Mehletu**, direktorju LPN pri ZGS.

Predstavniki LZS so sprejeli priznanja za dobro organiziranost našega lovstva in gostu zagotovili, da bodo pripravili predstavitev organiziranosti naše organiziranosti skupaj s pravnimi podlagami

za upravljanje z divjadjo v Sloveniji. Prav tako so predsednika Lovske zveze Črne gore obvestili, da bo 20. in 21. junija FACE organiziral Srečanje vseh nacionalnih lovskih zvez jugovzhodne Evrope. Namen srečanja bo povabilo vseh udeležencev srečanja k skupnemu projektu, ki naj bi ga financirali iz mednarodnih sredstev in bi bil usmerjen v zagotavljanje skupnih izhodišč za trajnostno upravljanje s populacijami velikih zveri na območju Dinaridov ter reševanju drugih odprtih vprašanj.

Na koncu srečanja so se dogovorili o podpisu posebnega *sporazuma o varstvu okolja in trajnostnem upravljanju z divjadjo*. Besedilo bo pripravila Lovska zveza Slovenije in naj bi ga predvidoma podpisali septembra letos v Cetinju.

Tina Drolc

Vse naokrog tema. Škripal je z zobmi, ko je baterijsko svetilko tlačil nazaj v žep nahrbtnika. Bil je nemočen, saj zgolj s prsti ni mogel ugotoviti, če je pregorela žarnica ali pa je bil le razmaknjen stik. Krenil je naprej in se že po nekaj korakih spotaknil ob korenino. Ozrl se je navzgor. Rahla zvezdna svetloba se je precejala skozi veje smrek, a dosti preslabotna, da bi mu bila v pomoč. Ustavil se je ob velikem črnem stožcu. Bila je mogočna stara smreka, oblike gotskega zvonika, katere vejni baldahin se je raztezal skoraj do tal. Smuknil je podenj. Puško je prislonil ob deblo in snel nahrbtnik. Veter je zazibal vrhove dreves, da so

Ko mu je suha flanela naposled le ovila telo, se je počutil veliko bolje. V resnici je bilo precej hladneje, kot je pričakoval. Popoldne je na junijskem soncu še precej žgalo, zdaj pa je bilo hladno kot v ledenici. Tisoč metrov nadmorske višine je tudi prispevalo svoje. Svetel utrinek je zarisal čez nebo svojo zadnjo pot in veter mu je do ušes prinesel lisjakovo kavkanje. Gozdovi Jelovice so živeli nočno življenje ...

Dobival je občutek, da so se kazalci na uri sprijeli s številčnico. Sloneč na debelu se je odločil za ponovni pregled vsebine nahrbtnika. V stranskem žepu je otipal nekaj izvodov starega časopisa in se nasmehnil. Nesel ga je s seboj, da bi lažje podkuril v peči lovske koče. Če ga je kaj ostalo čez zimo v koči, si

so poplesavale raznobarvne iskrice, se dvigale in spuščale, pa utripale, izginjale in se pojavljale spet na novo. Gledal je ples kresnic, ki so delovale skoraj pravljичno, a jase je bilo kmalu konec in prav nič mu ni bilo do tega, da bo ponovno stopil v temo med smreke, ki so se priklanjale v vetru in ga vabile s povešenimi vejami kot črne ženske s predolgimi rokami. Toda moral bo zdržati, na vsak način mora priti na zgornjo poseko, kjer ga čaka koč. Z iztegnjenimi rokami se je podal med debela in oči so se mu počasi spet privajale na temo. Bil je utrujen in zaspan, najhujši pa je bil mraz, ki mu je zlezal že do kosti. Za čevljev se mu je zataknila robidnica, šumelo je za hrbotom in dvakrat se je že obrnil. Ničesar ni bilo ...

Kresna noč

DUŠAN ŠKODIČ

krilila z vejami in pritajeno šumenje je zaprhtelo skozi gozd. Ohlajalo se je. Zeblo ga je in mimogrede je še ugotovil, da je lačen. Ni se čudil, pogled na osvetljeno številčnico na roki je razodel, da je na poti že več kot šest ur. Uštel se je. Najprej je nameraval samo do koče pod Razpoko, vendar je na željo starega Piškurja naredil še velik ovinek do Ledene doline. Piškurja je namreč skrbelo, kako je tamkajšnja lovska koč prestala zimo. Bilo je že rečeno, da jo bodo opustili, ker je bila preveč od rok in marsikatero leto je ostala brez kakršnega koli obiska. Za mlade je bila predaleč, starega veterana pa so k njej verjetno vlekli mladostni spomini. Kriv pa si je bil čisto sam. Pozno je krenil zdoma, zanašajoč se na dolg dan, in zdaj mu sploh ni bilo jasno, kako ga je lahko tako nepričakovano ujela tema. Pa še ta presneta svetilka, ki jo je že tolikokrat brez koristi prenašal s seboj ...

Po hrbtu, kjer je imel premočeno srajco, ga je obupno mrazilo. Z rokami je zakopal v notranjost nahrbtnika in z dlanmi plaval po njej, dokler prsti niso otipali srajčnega ovratnika. Preoblačenje v temi je bilo dosti težje, kot bi si mislil. Nikakor ni našel odprtine za glavo. Šele med precej smešnim otepanjem se je spomnil, da mu žena po likanju vedno zapne vse gumbe na srajcah.

je mislil doma, bo verjetno že precej vlažen. Toda vžigalic ni imel s seboj, saj ko je bil jeseni zadnjič tam, je v predalu pustil dve veliki škatlici, tistih za prižiganje kamina. Tudi nekaj trajne hrane je bilo še tam. Presneta reč, še pred nekaj urami so se mu te malenkosti zdele popolnoma nepomembne, zdaj pa se pod smreko trese lačen in premražen kot beraški pes. Izvlekel je čutarico in naredil nekaj požirkov vode, ki si jo je natočil še spodaj pri zidanem izviru. Streslo ga je. Voda je bila ledeno mrzla in želodec se je pritoževal. Če je tvoj, se mu pa res ne moreš zlagati!

Imel je občutek, da je minila cela večnost, a ura je kazala komaj dve po polnoči. Čez rob planote se je začela počasi prelivati srebrnina prvega luninega srpa in razpoznavni je bilo mogoče bližnja debela. To ga je prepričalo, da se je postavil na noge in jih pretegnil. Vlažne korenine na poti so se medlo svetile. Stopal je naprej, a šlo je počasi ... Pot je bila nepredvidljiva in utrujajoča. V podrastu je zašumelo, vendar se je oziral zaman. Ponoči so vsi zvoki neverjetno izraziti, a vseeno težko do ločljivi. Čez pol ure se je pretipal na majhno delno poraščeno jaso in se skušal razgledati. Visoka orlovska praprot mu je segala skoraj do brade. Ko je zakoračil skoznjo, je bilo, kot bi stopil v na pol ugaslo ognjišče. Vse naokoli

Ustavil se je, ker mu je telo v valovih drgetalo, da bi se ogrelo. Potreboval bi ogenj, njegovo toploto in svetlobo, da bi se ogrel in bi mu kri spet pognalo po udih. Toda le kako? Netivo in kurjavo bi že še našel, a vžigalic ni imel. Skušal se je spomniti kakšne pametne rešitve, a v stanju, v kakršnem je bil, se ni mogel ničesar domisliti. Edini ogenj se je skrival v puškini cevi, toda da bi s strelom v dračje prižgal ogenj, se mu je zdelo neverjetno; neumno še celo za kakšno lovske laž. Tako ga je zeblo, da ni mogel naprej. Ker je hodil tipajoč, korak za korakom, se niti z gibanjem ni mogel dovolj ogreti.

Sklenil je počakati do dneva. Z otrodlimi rokami je grabil po smrekovih vejah in si jih nekaj nalomil za sedež. Ovratnik si je zavihal do konca, sedel na nalomljeno smrečje in iz nahrbtnika izvlekel star časopis. Pôlo za pôlo si je namestil pod srajco. Papir je dober izolator, a preden se bo uspel ogreti, bo minilo precej časa ... Do svita je bilo manj kot dve uri in kljub drgetajočemu telesu je zaradi utrujenosti počasi zdrsnil v nevaren dremež.

Spet je postalo temneje, luna je zašla za bližnji hrib in veter se je polegled. Tišina ni bila prijetna in skoraj bi prisegel, da je v bližini slišal neko gibanje. Nato ga je spreletel občutek, da ga nekdo opazuje. Le kdo ne pozna tistega

občutka, ko rečemo, da na sebi začutimo pogled nekoga? Do ušes se mu je prikradlo pritajeno hahljanje. Nato je zaslišal pogovor hripavih glasov: »Samo poglej ga, kako se trese. Pres-trašen je kot kura, ki si jo prideš v kur-nik iskat za večerjo, he, khe, khe, khau.« Oglasil se je še drugi. »Počakajva, pustiva ga, da se še malo ohladi. Saj vidiš, kako stiska puško. Lahko bi nama bil nevaren.«

Kaj je sedaj to, kdo vendar govori tam v temi?

Bilo ga je strah kot še nikoli. Puško je res stiskal v roki, da so mu dreveneli prsti. »Kdo je tam?« je zavpil z glasom, ki se mu je zazdel ves tuj in ga ni opogumil. Odmev je utonil v noč in k njemu se je vrnilo le novo posmehovanje, tisti zopni »he, khe, khe, khau«. S prstom je živčno božal petelina in se komaj premagoval, da ni preprosto ustrelil tja nekam v temo, samo da bi prekinil strah, grozo in moro, ki so ga stiskali za vrat. Mar je sploh mogoče, da nekdo v popolni temi lazi po gozdu in okoli njega? Da se mu ni morda le sanjalo, ko je premražen zakinkal? Včasih, ko je človek takole na meji med obema svetovoma, se mu lahko kaj čudno začno prepletati misli in dobro mora pomisliti, naj se zbudi ali zaspi!

Med razmišljanjem se je zavedel, da lahko jasno razloči tudi debela, ki so oddaljena več korakov od njega. Začelo se je dani. Postavil se je na noge; počilo in zasklelo ga je v ohlajenih kolenih in z okornimi koraki je stopil naprej. Že po nekaj minutah je presenečen spoznal, da je obtičal tik pod zgornjo jaso. Eh presneto, kdo bi si mislil, da je zmrzoval skoraj neposredno pod kočo!? Zakoračil je proti njej, ki je čakala nanj kot temna lisa, zlivajoča se

z zgornjim robom gozda. Potrebna je bila ponovnega prepleska. Star premaz se je luščil in lesene skodle na strehi je prekrivala zelenkasta plast mahu. Razveselil se je kot otrok.

In nato je ponovno zaslišal tisti smeh. Prineslo mu ga je od spodnjega dela, bil je spet hripav ter brezbarven, kot nekakšen smeh bebca, ki mu je smešen pogled na »utaplajočega se človeka«, ne da bi pravzaprav vedel, zakaj in kako. Obrnil se je na peti in ravno še opazil rdečkasti lisi, ki sta se oddaljevali. Lisičji par je hipoma poniknil v gozd, nakar je spet vse obmirovalo. »Presneto, zdaj ko se dela dan, se pa bojim že lisičjega kavkanja ali kaj!?« se je zavedel smešne situacije in se od olajšanja sam glasno zasmel. »Hahahaha« se mu je izvilo iz grla od olajšanja. »Hahahahahahaha« se je tedaj oglasilo z vseh strani, kakor da bi se smejal v podzemni jami, od koder se lahko glas izvije šele po večkratnem odmevu. »Hahahahakra-haha-kra« je odmevalo še naprej, nakar je uprl pogled v rdeče nebo, ki so ga preletavale temne sence. »Haha-kra-kra-kra-kra« mu je nad glavo krožila jata vreščočih vran in pozdravljala nosilca svetlobe, ki se je tik pod obzorjem pripravljala na novo pot. Nezaupljivo je skomignil z rameni in stopil še tistih nekaj korakov, ki so ga ločili do koče. Iz žepa je izvlekel železni ključ, ki je bil že star in nekoliko rjav, pa vendar nekako topel, saj je zanj pomenil zavetje po mučnem prihodu. Odrinil je vrata, ki so se med zimo navzela vlage in jih je zato nevidna sila stiskala ob podboj. Ko so godrnjaje popustila, mu je v nosnice udaril vonj po zimski vlagi in starem opažu. Nahrbtnik je spustil v kot za vrata in stopil v temačno notranjost. Odprl je

leseno stensko omarico in otipal zelenko z žganjem, ki je že nekaj zimskih mesecev čakala na obisk. Nagnil jo je kar s konca, da mu je zaklokotalo po grlu in mahoma je sprožil silovit ogenj v praznem želodcu. Zajel je sapo in zelenko spet položil na svoje mesto. Ko je nekaj trenutkov pozneje stopil na prag, je čutil že rahlo omotičnost in pravzaprav že čudovito brezskrbnost po težko prestani noči.

Ozrl se je proti vzhodu in presunila ga je veličina prizora. Temno oranžna krogla je plamenela tik nad obzorjem in z baklami novega dne vsem okoliškimi stvarjem vračala barve, ki jih je ponoči izpila tema. Jasa je bila polna ptičjega petja, trepetajočih mladih trav in stotin belih, z debelo roso ovešenih pajčevin. Nad spodnjim robom je zagledal verigo pogorja Košute, ki je s še vedno pobeljenimi vrhovi silila nad vrhove smrek. Usedel se je na prag, ki se je med tem že toliko segrel, da je zadišalo od lesa, si počasi odvezal vezalke na čevljih ter si jih potegnil z utrujenih nog.

Na prag se je neslišno usulo za malo prgišče praprotnih semen. Pogledal jih je z nejevero. Spodaj, ko je lomastil skozi visoko praprot, jih je nabral. Ponovno se je spomnil svoje nočne hoje in vseh pripetljajev. Pa vseh tistih nočnih glasov se je spomnil, ki so ga zalezovali in plašili. Kako so že pravili stari ljudje? »Kdor odide na kresno noč v gozd in se mu podplatov prime praprot-no seme, ta bo lahko razumel živalsko govorico!«

»Ti šment, ti,« je pomislil na glas. »Saj smo bili včeraj res štiriindvajsetega junija. Pa še prav dobro me je kresnila, he - he!« Nato mu je glava klonila na kolena in prepustil se je kratkemu dre-mežu. Nikamor se mu ni več mudilo ...

PRESEDNIKOVA BESEDA

Naši objekti naj le polepšajo našo krajino!

Ko se nekoliko ozremo po naši lepi krajini, po naših loviščih, na gozdnih obronkih in med polji odkrijemo zelo lepe, žal pa tudi manj lepe in estetske lovske objekte. Nekateri se v pokrajino lepo podajo, drugi pa jo zaradi svoje neskladnosti in površne izdelave žal pošteno kvarijo. Pogled nanje pove (še posebno tistim, ki imajo okus za estetiko), da niso skladni z okoliško naravno in kulturno krajino! Nekateri bi rekli: »Nikakor niso okolju prijazni«. Velikokrat se na vsakodnevni poti po majhni Sloveniji ustavim v kakšnem kraju in stopim do lovske preže. Pri marsikateri se moji od daleč vidni užitek nadaljujejo ali pa se, tudi neredko, kaj kmalu dopolnijo z osebnim razočaranjem in celo zgražanjem. Stopim na prvo prečko lestve in »pok«. Še sreča, da se je to zgodilo povsem pri tleh. Takšen zvok na višini dveh ali več metrov je lahko že usoden! Poznam kar nekaj lovcev, ki so ta zvok slišali pri vzpenjanju ali sestopu z visoke preže; pot do trdih tal je bila zato zelo hitra in boleča ... Nekateri imajo še vedno zdravstvene posledice. No, o odgovornosti upravljavca za take neljube dogodke na tem mestu niti ne želim razpravljati ...

Užitek se je usesti na lepo urejeno prostostoječo prežo, ki zaradi svojih naravnih materialov krasi in dopolnjuje videz posameznega kraja krajine ali predele. Opisal bom občutek ob obisku ene »ta prave« preže. Že ko stopim do lestve, mi pade v oči lesena tabla velikosti formata A4, na kateri je napis, da je to preža številka »xy«, last lovske družine (navedeno ime družine) in na kateri je zapisano opozorilo, »da je vzpenjanje na prežo na lastno odgovornost«. Povzpnem se naprej po leseni lestvi in na preži najdem skrbno izdelan nabiralnik z vpisno knjigo. V njej je napisan datum izgradnje, datumi rednega vzdrževanja, ime lovca - skrbnika preže in celo dobrodošlico obiskovalcu. Lepo, si rečem, obenem pa še marsikaj pomislim. Vprašam se, ali je bila ta čudovita preža izdelana in postavljena tudi s soglasjem lastnika, po možnosti pisnim, ki ga ima upravljavec arhiviranega, ali je ta preža uradna, torej predpisano vnesena v LGN in je njena lega vpisana v aplikacijo LISJAK, med lovske objekte ... No, če je temu tako, so lahko zadovoljni v lovski družini in lastnik zemljišča. Malo manj prepričljiva je vsebina, zapisana na tabli. Vendar je zmeraj tako!? Žal večkrat ne kot da in le veseli smo lahko, da lovska inšpekcija kadrovske ni močnejša.

Podobno je tudi z obliko in stanjem naših krmišč za divjad. Velika večina je pokritih z azbestnimi ploščami (tako kot tudi marsikatera preža) ali s pločevino, izdelana so nekakšna zasilna, priročna krmišča, ki niso zabeležena v LGN in ne vpisana v Lisjaku (še manj pa na podlagi pisnega soglasja). Kaj bi ob kontroli pokazali inšpektorju!? Kdo bi nosil odgovornost za nepravilnosti in koliko bi nas to stalo? Najdemo tudi t. i. preže začasnega značaja (premične), katerih premike sproti zelo težko

zadovoljivo spremlja upravljavec, kaj šele vpisovalec v Lisjaku! Ponudniki prež prek spleta, v različnih trgovinah in malih oglasih ponujajo vse vrste in oblike prenosnih prež. V največji meri so to kovinske preže. Če jim rečemo, da so »priročne, pomožne«, celo nosimo jih lahko s seboj ob površine s škodnimi primeri, bi jih morali tja prinesiti in odnesti le takrat, ko uporabljamo naš lovski stolček. A nisem še videl, da bi ostal kakšen lovski stolček za kakšnim drevesom, sem pa videl že marsikatero kovinsko prežo dalj časa na enem in istem mestu. V vednost sem od LD prejel tudi pisma začudenja, ker lastnik zemljišča zahteva od LD v določenem času njeno odstranitev. A saj niti ni potrebno, da to zahteva lastnik, že lovski inšpektor opozarja na takšne preže in lahko uradno določi odgovorni osebi upravljavca lovišča rok za odstranitev ali dostavo pridobljenega pisnega soglasja lastnika. Lastnik zemljišča bo vedno postavil pogoj, da mora biti preža postavljena le ob robu gozda in na takem mestu, da se bo nadalje lahko nemoteno vozil po gozdni cesti. Sklad kmetijskih zemljišč določa že strožje pogoje za postavitev lovske preže oziroma lovskih objektov na njihovem zemljišču! Spodaj navedeni podatki so povzeti iz njihovega dopisa, naslovljenega na eno izmed lovskih družin, ki jih je zaprosila za izdajo soglasja:

Foto: S. F. Kroppe

Ostane nekako priročne preže. Pozabili so jo odstraniti in se je sama sesedla; verjetno na njeno stanje niso opozorili niti skrbniki dela lovišča, kjer stojijo žalostni in nevarni ostanki, niti lovski čuvaji, ki hodijo mimo.

- opis izvajalnih del in mere preže,
- mapna kopija ali drugi načrt, iz katerega so razvidne parcele z zarisom lokacije preže,
- potrdilo o namenski rabi zemljišča z izsekom iz načrta oziroma lokacijska informacija,
- pridobljeno soglasje Zavoda za gozdove Slovenije,
- izpisek iz sodnega registra ali potrdilo o matični številki z navedbo podpisnika pogodbe.

Kakor koli že, **od lastnika je treba pridobiti soglasje.** Aplikacija Lisjak pri vpisu lovskega objekta (preže, krmišča) od vpisovalca terja določene podatke, med njimi tudi podatke o sklenjenem sporazumu o izdelavi in obnovi objekta in ime za to zadolženega člana LD.

Kaj pa, če od lastnika ne dobimo soglasja, ker ga ne da in ne želi, da na njegovem zemljišču postavimo lovski objekt, ali celo pisno zahteva odstranitev že obstoječih objektov? To je prav tako mogoče, vendar v tem primeru že preidemo na področje določil ZDLov-1, in sicer na njegov IX. del, ki zajema škodo od divjadi. O tej tematiki pa v kateri od naslednjih številk glasila!

Kot predsednik LZS želim upravljavce naših lovišč le spomniti in opozoriti na po mojem mnenju povsod še ne zadovoljivo urejene zadeve, saj si ne želim, da bi doživeli neprijetnosti, če bi bil potreben pregled evidenc lovskih objektov. Želim pa tudi, da bi bili vedno takšni, da dejansko polepšajo našo kulturno krajino in nikakor ne, da bi jo kazili in s svojo obliko in izvedbo metali slabo luč na celotno lovsko organizacijo. Bolje nič kot takšni! A to lahko uredijo le pravi ljudje v vodstvenih organih LD.

Pa dober pogled!

Mag. Srečko F. Kroppe,
predsednik LZS

Slovenska nacionalna delegacija CIC se zahvaljuje svojim podpornikom

Glede na velike stroške delovanja Slovenske nacionalne delegacije CIC v slovenskem in še posebno evropskem prostoru, kjer ima naša delegacija pomembno mesto in katere vodja je **Toni Vrščaj**, ki obenem predseduje tudi Koordinacijskemu forumu CIC za srednjo in vzhodno Evropo (18 držav), smo k sodelovanju povabili tudi nekaj organizacij, ki nam po svoji zmožnosti že pomagajo pri delovanju. Naša delegacija pomembno zastopa in promovira slovensko lovstvo in obenem tudi Slovenijo kot državo.

Pri delu slovenske nacionalne delegacije CIC je še posebej treba omeniti osebna prizadevanja in delo direktorja LZS **Srečka Žerjava**, ki je tudi podpredsednik delegacije, **Matjaža Prinčiča**, člana delegacije, mag. **Srečka Felixa Kropeta**, predsednika Lovske zveze Slovenije,

in dr. **Božidarja Flajšmana**, člana delegacije.

Da bi lahko kakovostno delovali v okviru Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi – CIC (vanj je vključenih je 84 držav – od tega jih je samo iz srednje in vzhodne Evrope 18), so potrebna znatna sredstva. Brez razumevanja sponzorjev in donatorjev slovenska nacionalna delegacija CIC ne bi mogla dosegati tako vidnih in pomembnih rezultatov. Zato se moramo na tem mestu še enkrat javno zahvaliti – in obenem seznaniti javnost – kdo so tiste organizacije, ki sploh omogočajo naše uspešno delo.

Kot donatorje je predvsem treba omeniti **Zavarovalnico Triglav, d. d.**, **Zavarovalnico Tilia, d. d.**, **GH Holding**, **Zavod za gozdove Slovenije (ZGS)**, **Lovsko Zvezo Slovenije – (LZS)**,

Vako, d. o. o., **Servis Vako, d. o. o.**, **Emac, d. o. o.**, in **Menina, d. o. o.**

Na tem mestu se želimo (tudi z objavo njihovih zaščitnih znakov) omenjenim donatorjem zahvaliti za pomoč in sodelovanje pri promociji Slovenije, slovenskega lovstva in znanosti s tega področja. Obenem vabimo tudi vse druge zainteresirane za članstvo v slovenski nacionalni delegaciji CIC, naj se nam pridružijo; ne nazadnje bodo prispevali k mednarodni promociji svojih podjetij v Evropi; še posebno v državah srednje in vzhodne Evrope, kjer ima slovenska nacionalna delegacija CIC posebno vlogo.

***Toni Vrščaj, inž.,**
vodja slovenske nacionalne delegacije CIC in predsednik Koordinacijskega foruma CIC za srednjo in vzhodno Evropo*

Na Gorenjskem bogatejši za tri ducate lovcev

Izobraževanje lovcev, ki je temeljna naloga LZS in jo je lovski organizaciji zaupala država, že vrsto let poteka predvsem v okviru območnih lovskih zvez. Lani je po pooblastilu ZLD Gorenjske organizirala enajst različnih izobraževanj, ki se jih je udeležilo 379 članov. Izobraževalo se je torej kar 24 % članstva, za kar je bilo porabljenih 285 predavateljskih ur in okrog 410 ur še za potrebno logistiko.

Vsako leto se predavanja začnejo že ob koncu januarja s teoretičnim delom lovskih izpitov. Letos so območne lovske družine na tečaj prijavile kar 37 kandidatov (med njimi so bili tudi trije »gozdarji«, ki so teoretični lovski izpit pridobili po uspešno opravljenem praktičnem delu lovskega izpita). Vsi preostali kandidati so vestno sodelovali na predavanjih za pripravo na teoretični lovski izpit in redno ter sproti opravljali vse preizkuse znanja iz posameznih vsebin. Le eden od prijavljenih je

zaradi službenih obveznosti ali osebnih razlogov predčasno prenehal z izobraževanjem, čeprav je do prenehanja dokaj uspešno opravil vsa dotedanja preverjanja znanja. Želimo si, da bi se prihodnje leto pridružil novim pripravnikom in dokončal začetno izobraževanje.

Ocenjevanje znanja (z ocenami od 1 do 5) pri pripravi vsakoletne analize uspešnosti izobraževanja dokazuje, da je bila letošnja skupina slušateljev po izkazanem znanju povprečna (ocena 4,1), kar je tudi nekoliko boljši skupni rezultat od skupine, ki je izobraževanje opravila v minulem letu, in enak rezultat, kot ga je dosegla skupina slušateljev pred dvema letoma. Tako povprečno oceno je doseglo kar 70 % slušateljev, izstopali pa so trije posamezniki s povprečno oceno 4,8.

Z veseljem opažamo, da se na Gorenjskem iz leta v leto »pomlajuje« starostna sestava pripravnikov za lovce, razveseljuje pa tudi dejstvo, da je vsako leto vmes tudi nekaj slušateljic, ki že kar praviloma tudi glede znanja in varnega ravnanja z orožjem prekašajo marsikatero »lovskega sošolca«. Posebnost letošnjega leta je bil tudi član LD Udenboršt – **David**, ki je doma v Južni Afriki (JAR), sicer pa je državljani Republike Slovenije. Vse izpite je uspešno opravil, nekatere kar v angleščini oziroma ob izdatni prevajalski pomoči solovca Dušana, ki mu je praktično vse potrebno izpitno gradivo, ki so ga dali predavatelji, sproti prevajal v angleščino. Tako je tudi slednji po hudo mušni pripombi prijateljev že »drugič« opravil lovski izpit.

Zaključni lovski izpit pred triletno komisijo, ki jo potrjuje Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, so vsi slušatelji uspešno opravili in na koncu organizirali slavnostni zaključek v lovski koči LD Šenčur, kamor so povabili vse predavatelje in komisijo. Vse so pogostili z golažem, šunko in pecivom, ki ga je izvrstno pripravil in tudi postregel **Miha Benedik** z **Metkino** pomočjo. Veselje mladih, komaj izprašanih pravnoomočnih lovcev se je zavleklo pozno v noč, ob tem pa niso pozabili na šege in navade!

Letošnja skupina slušateljev je pokazala nižjo povprečno starost (36,5 leta) in prav dobro znanje; bila je tudi izredno družabna, vedno je bila pripravljena aktivno sodelovati in polna novih idej. Tako smo prav na njihovo željo

Foto: J. Troha

Novi gorenjski lovci (generacija 2012) so se fotografirali s predavatelji, ki so se udeležili zaključne slovesnosti.

odšli na ekskurzijo v Dobovo na ogled zasebnega lovskega muzeja in obore Polovič. Za ogled in kosilo je poskrbel starešina LD Dobova, **Zvone Pavlin**, za kar se mu na tem mestu še enkrat pristočno zahvaljujemo v imenu vseh udeležencev. Priložnost smo izkoristili tudi za prevzem lovskega kroja, ki so jih slušatelji že prej naročili pri Krojaštvu Rožman iz Brežic. Zato so vsi novi lovci na zaključni podelitvi prejeli lovsko spričevalo, lovske izkaznice in lovsko značko v lovskega kroja.

Najboljši skupni rezultat znanja so pokazali: **Janez Ribnikar** s čisto odlično (5), razrednik **Janez Pirc** z oceno 4,8 in **Lovrenc Avsenek** z oceno 4,7. Vsi trije so prejeli še simbolične praktične nagrade in brošuro *Mentor in lovski pripravnik* avtorice in pri nas tudi vodje izobraževanja **Sely de Brea Šubic**. Seveda nismo pozabili na naše »lovke« in jim svečano izročili simbolična darila. Zaključno slovesnost so ponovno popestrili *Bohinjski rogisti*, za kar jim velja vsa zahvala. Lovska spričevala je novim lovcem razdelil predsednik ZLD Gorenjske **Peter Belhar**, ki jim je pripravil tudi krajši nagovor ter pohvalil vodjo izobraževanja in člane predavateljskega aktiva, katerih del je bil prav tako prisoten na podelitvi. Za presenečenje so poskrbeli slušatelji z recitalom, ki ga je pripravila lovka **Metka Ureuc**, in z darili za vse predavatelje. Njen recital je zajemal njihove

občutke ob izobraževanju od praktičnega dela do zaključnega izpita. Za vsak predmet posebej sta **Metka** in **Mihael** prebrala nekaj misli. Zadnji verzji so bili taki:

»Strašno tremo pred zaključnim izpitom smo imeli, zakaj še tega treba je, nismo razumeli.

Na koncu vsem kamen od srca se je odvalil, nas v lovski koči Šenčur občutek zmagovalja je preplavil.

Verjemite, ne bomo vas pozabili, ko v loviščih z nabitimi puškami divjad bomo lovili.

Še več prakse z leti pridobili, za klobuk smrekovo vejico zataknil.

Zatorej hvala vam vsem, ki za naše lovsko znanje ste poskrbeli,

da lahko smo danes lovske uniforme si nadeli.

Na nas naj skromna vas spomni darila ta,

da naša generacija vsekakor potencial ima.

Na svetu mnogo je stvari, se marsikaj zgodi, ne le lovski tovariši, prijatelji smo si.

Vaši lovski pripravniki generacije 2012«

Nato je Miha s slastno sladico zaključil slavnostno večerjo, ki so jo poskusili tudi natakari. Tako je tudi »žlahtna kapljica« lažje tekla po izsušenih grlih.

Srečanje se je zavleklo kar

pozno v noč in upam, da zato naslednji dan le niso bile pretežke glave.

Janko Troha

Mlade lovke in lovci

6. april je dan napada nemških sil na našo nekdanjo skupno domovino, vendar tega večina prisotnih na zaključnem lovskem izpitu ni vedela. Če je bil ta datum leta 1941 za naše narode začetek trpljenja, pa je za letošnjo generacijo lovskih pripravnikov pomenil zaključek prvega izobraževanja v lovstvu.

Zbrali smo se zadnjega dne v januarju; prišlo jih je 32. Med njimi so sedele tudi štiri predstavnice lepšega spola, kar se pri nas v Posavju doslej še ni zgodilo. Res nam vsako leto katera popestri skupino, a toliko jih še ni bilo. Med njimi sta bila tudi dva gozdarja in starejši med njima, **Vincenc**, ni želel izkoristiti bonitete svojega poklica. Redno se je udeležil vseh predavanj in preverjanj znanja in tudi zaključnega izpita, na katerem je pokazal nadpovprečno pripravljenost. Tudi vsi drugi so se potrudili in tako letos prav nihče ni ponavljal preverjanja znanja pri posameznih predavateljih. Kljub temu je bilo med njimi nekaj takih, ki so precenjevali svoje znanje in so bili na meji uspešnosti. Žal še vsi ne dojemajo, da znanje potrebujejo za svoje pravilno delovanje v lovski organizaciji

Pokaži svojo lovsko izkaznico!

Nadaljujemo z objavljanim podjetij, ki so z LZS sklenila pogodbo, na podlagi katere bodo vsakemu članu LZS, ob predložitvi veljavne lovske izkaznice, omogočili nakup lovske potrebščin in opreme (oz. uslug) z določenim popustom. Na tej strani bomo objavljali vsa nova **podjetja s sklenjeno pogodbo**, s spiska pa opuščali nekatera podjetja, ki so to storila že pred časom. Popoln spisek vseh podjetij je vsakomur dostopen na spletnih straneh LZS: <http://www.lovska-zveza.si>.

Popust naj ne bi bil manjši od 5 %, v Lovcu pa bomo objavljali spisek 25–30 zadnjih podjetij, ki so **pogodbo o sodelovanju** z 10 % ali višjim popustom za naše člane podpisala v zadnjem času. Prodajna mesta teh podjetij bodo označena z nalepko, ki jo vidite na fotografiji.

Ker želimo v akcijo pritegniti čim več podjetij, prosimo vse naše člane, da na elektronski naslov lzs@lovska-zveza.si sporočite imena novih podjetij, ki bi jih zanimala sklenitev take pogodbe.

Želimo si, da nam naša lovsko izkaznica na tak način omogoči neposreden prihranek pri nakupih!

LZS

Stanje: 16. 5. 2012

POGODBE ZA POPUSTE		
Podjetje	blago in storitve	% popusta
21 Mines team, d. o. o., Na logu 14, 5220 Tolmin	Sončni kolektorji in bojlerji ter seti za ogrevanje sanitarne vode	12
	Fotovoltaika - otočni sistemi in seti za razsvetljavo objektov in prikolic	12
	Solarni seti za krmljenje divjadi in živine	12
	Sanitarni program, armature, tuš kolone in cevi, higienske WC-deske	20
22 Soboslikarstvo, Rok Jerič, s. p., Srednja vas 99, 4208 Šenčur	Notranja slikopleskarska dela	10
23 GEOSSET, d. o. o., Poslovna cona A 22, 4208 Šenčur	Naprava Garmin ASTRO 220-DC 40 in Garmin DC 40-ASTRO 220 in oprema	10
24 Veterinarska ambulanta Gaber, Eva Lesjak, s. p., Kidričeva 1, Litija	Vse veterinarske storitve, razen cepljenj	10
25 UNIVET, d. o. o., Trgovina Pohodnik, BTC hala A, Ljubljana	Pohodna in treking obutev ob plačilu z gotovino	15
26 Sport Miks, turizem, d. o. o., Trg Golobarskih žrtev 18, 5230 Bovec	Rafting po Soči in Canyoning - soteskanje Sušec	20
27 Robert Sodja, Pod Gozdom 23, 4264 Bohinjska Bistrica	Hydrospeed po Soči in druge dejavnosti podjetja	15
	Okna in vrata, lovsko pohištvo, oprema lovske sobe	10
28 Ebatt, d. o. o., PE BTC Ljubljana in PE Trzin	Prodajni programi Led Lenser, Gerber, Silva, Ansmann in Light My Fire	15
29 Zavod Dežela Kranjska, Dunajska 106, Ljubljana	Lovsko-ribiški slovar, faksimile in bibliofilska izdaja faksimila	10
30 GALPROM, Uroš Šmit, s. p., Stražarjeva 4, Ljubljana	Mesarski noži CS Solingen, serija Pro-X	15
31 PREPARATORSTVO, Miran Sušec, s. p., Podgorje 32, 2381 Podgorje	Preparatorne storitve	15
32 BHS hitri servis, Bojan Ovčjak, s. p., Vrhe 63, Slovenj Gradec	Storitve in material iz programa BHS	15
33 FANTON, Peter Boškin, s. p., Levstikova 18, Idrija	Dobava in polaganje gotovega parketa Margaritelli	10
34 RTV SERVIS, Marjan Kapela, s. p., Kočevska cesta 13, Dolga vas, Kočevje	Baterijske svetilke Led Lenser, daljinski upravljalci	5
	Pašni aparati 12 V ali 220 V	8
	Baterijski vložki in akumulatorji, polnilci in usmerniki	5 do 15
	Tv-LCD, LED zasloni na 12 V, DVBt in sprejemniki sat, antenski material, kabli	5
35 GOSTILNA AJDA, David Žunko, s. p., Ptujška c. 14, Gornja Radgona	Malice, kosila, jedi po naročilu, popust za skupine, nočitve in pijače	10
36 VETERINARSTVO ŠENTJUR, d. o. o., Cesta Leona Dobrotinška 12, Šentjur	Storitve v ambulanti in hrana za pse	10
37 EUROSAN, d. o. o., Nove Fužine 49, LJUBLJANA	Popust za gotovino na vse blago - popusti se ne seštevajo	10
38 GORNIK, Mojca Mohorič, s. p., Gorenja vas - Retenče 36, Škofja Loka	Aktivno perilo, hlače, jakne, puloverji, jope, flisi, srajce in dodatki GORNIK	10
39 DOGMANIA, d. o. o., Bojanji Vrh 22, 1295 Ivančna Gorica	Oprema	15
	Kozmetika in insekticidi	12
	Hrana in poslastice	10
40 AKM, d. o. o., Hotemaže 71, 4205 Preddvor	Oblačila Life line, ure Traser H3, izdelki Nikwax, zaščita proti klopom Skitostop	15
	Svetilke Olight, strelska oprema AKM, taktična oprema in obutev Voodoo	10
41 DB vrata, okna, zimski vrtovi, Damjan Brajnik, s. p., Nasipna ul. 2a, Benedikt	Notranja vrata	10
	PVC, ALU, LES - okna, vrata, zimski vrtovi, senčila	5
42 Frizerski salon Tina, Kraševac Martina, s. p., Tomišelj 1, 1292 Ig	Striženje las	5
43 ROJAL, Tomo Avbar, s. p., Pod vinogradi 7, 8351 Straža	Popust za gotovinsko plačilo za vse artikle v trgovini ROJAL v BTC v Nov. mestu	10
	Izjema je orožje proizvajalca GLOCK	
44 LUR, Poslovno svetovanje, d. o. o., Peričeva 21, Ljubljana	Računovodske storitve, poslovno-svetovalne storitve	20
	Implementacija in podpora pri uporabi programa Pantheon	20
45 BIFE KREVS, Tomaž Krevs, s. p., Podgorska cesta 103, 2380 Slovenj Gradec	Pijača	10
46 JUPITRA, poslovni inženiring, d. o. o., Motnica 7a, 1236 Trzin	Izdelki za filtriranje vode v spletni trgovini www.moja-voda.si	10
	Rezervni deli za izdelke (filtrni vložki)	8
47 KONFIN, d. o. o., Ljubljanska 76, 1230 Domžale	Gedetske storitve	15
48 DJ STANE - STANE ČRVIČ, s. p., Bratuževa ulica 14, 5290 Šempeter	Vsa hrana in oprema za pse, razen znamke ORIJEN ACANA IN K9JULIIS,	10
Trgovina za male živali FENIX v Tolminu in Novi Gorici	za plačilo v gotovini	
49 USLUGA NOVO MESTO, d. o. o., Tržaška 10, 8000 Novo mesto	Kemično čiščenje, pranje in šiviljska popravila vseh lovske oblačil in pripomočkov	10
50 TRGOVINA AVANTURA, Tomaž Inocente, s. p., Notranjska 4, 6230 Postojna	Optika (dvogledi, strelni daljnogledi, optične pike, spektivi) razen znamke Meopta	10
51 VZAJEMNA ZDRAVSTVENA ZAVAROVALNICA, d. v. z., Vošnjakova 2, Ljubljana	Celoletno zavarovanje z medicinsko asistenco v tujini Vzajemna Multitrip	10
52 VTE d.o.o., Gradnikove brigade 4, 1000 Ljubljana	Izdelki blagovne znamke Voodoo Tactical in Olight svetilke z dodatki	10
53 CREATIV d.o.o., Mikloša Kuzmiča 7, Murska Sobota	Nogavice,	10
	obutev Crocs in stekleničke bobble	5
54 KOVINOPLASTIKA, Štefan Pavlinjek, inž. s. p., Teminova ul. 4, Murska Sobota	Posoda za divjad in samokolnice	12
55 POT USPEHA, izobraževanje Željko Hohnjec, s. p., Občice 25, Dolenjske Toplice	Odvajanje od kajenja in aklohola in drugih odvisnosti	15

Foto: Social Photo, A. Pungertšič

Mladi posavski lovci in lovke z nekaterimi predavatelji

in ne samo, da zadostijo nalogi predavateljev – izpraševalcev. Zaključni izpit je izpustil en kandidat, ki ni bil sposoben opravljati izpita zaradi dopoldanskega preganjanja treme, kar pa je potem, naknadno, le uspešno opravil.

Če analiziramo njihovo izkazano znanje v številkah, je bila povprečna ocena **3,70**, kar je na videz dobro. Dvanajst pripravnikov je bilo ocenjenih z oceno, višjo od 4, med njimi pa so izstopale **Barbara, Vilma in Tanja** z enako oceno, **4,96**, in tako prekosile vse druge. Seveda s tem ne bi želel užaliti vseh preostalih, ki so le za malenkost zaostali za njimi. Po splošni izobrazbeni sestavi so v večini s končano 3-letno srednjo šolo (12) in s 4-letno (9). S svojim odgovorom me je presenetil eden izmed njih, ko mi je dejal, da se nikakor ne bi še enkrat odločil za vstop v lovsko vrsto. Kot razlog je navedel, da si ni predstavljal, da se bo moral toliko učiti.

Kot zanimivost naj navedem naslednje podatke: skoraj vsi so poznali delo svoje LD in njene člane, kar 2/3 jih izhaja iz lovskih vrst, kar nekaj pa jih je bilo, ki so povedali, da ob vstopu v LD niso dobili aktov LD, so pa vsem jasno predstavili predvsem naloge člana - pripravnika, pa tudi vodstvo mentorjev jim je bilo v veliko pomoč. A žalostno, kar trije izmed njih so ob vstopu v LD morali na neki način še poravnati »pristopnino« po drugačnim i(na)menom.

Po končanem končnem izpitu so novi lovci organizirali tudi zaključek v Gostilni Janc na Studencu (od tam jih je prišlo namreč kar osem), kjer je nastala tudi objavljena fotografija. Razen izpitne komisije so medse povabili tudi predavatelje. Srečanje je minilo v veselem razpoloženju in ob zvokih harmonike, mlade

lovke pa so zaplesale z udeleženci. Lovski tovariš Stane je vodil *lovski ropot* in tako v živo predstavil lep lovski običaj.

Dušan Lepšina,
vodja tečaja za pripravo na
lovski izpit

Foto: Matej Ozmeč

Skupinska fotografija novih lovskih čuvajev ZLD Ptuj - Ormož in ZLD Prekmurje pred gradom Snežnik v Starem trgu pri Ložu

Zaključna strokovna ekskurzija novih lovskih čuvajev zvez Ptuj - Ormož in Prekmurje

Strokovno ekskurzijo novih lovskih čuvajev **ZLD Ptuj - Ormož** in **ZLD Prekmurje** smo skupno organizirali 24. marca letos. Na pot smo se (čisto po lovsko) podali že navsezgodaj zjutraj. V Ljubljani se nam je pridružil strokovni vodja ekskurzije **Blaž Krže**, ki nam je že po poti do prvega cilja povedal mnogo zanimivih izkušenj in informacij iz njegove bogate prakse o raziskavah pri populacijah velikih zveri, jelenjadi in divjih prašičev, predvsem pa o telemetričnih raziskavah in njihovih re-

zultatih. Strokovne ugotovitve je popestril s posameznimi zanimivimi podrobnostmi in doživetji iz raziskav.

Pot nas je vodila na Notranjsko, proti Snežniku oziroma Mašunu pod njim, ko so nas na pobudo **Gregorja Bolčine** z LZS v vasi Koritnice ustavili domači lovci **LD Trnovo**, ki so v tistem jutru uplenili medveda. Nenačrtovan doživljaj, ogled pravkar uplenjenega medvedjega samca, starega približno pet let, z maso okrog 150 kg in izredno lepo, temno, skoraj črno dlako, je povzročil vzdihe občudovanja lovcev, ki prihajamo iz nižinskih lovišč, kamor ta veličastna, zelo zanimiva zver žal ne zaide več.

Na Mašunu smo se najprej okrepčali z obilno lovsko malico, zraven ni manjkalo tudi tradicionalno odličnih pridelkov iz štajerskih in prekmurskih vinogradov. Nato nam je **Anton Ma-**

zanimiv, strokoven in praktičen prikaz dela po krvni sledi predstavil znani vodnik krosledcevec in kinološki sodnik **Jure Pagon** s svojo bavarsko barvarko.

Na koncu smo si ogledali še lovsko zbirko, ki prikazuje vso divjad notranjskega območja, skupaj z zanimivo razstavo o polharstvu. Ogledu je sledila poučna predstavitev oponašanja jelenjega rukanja (s strokovnim komentarjem obnašanja jelena v času parjenja, odnosa rukajočega jelena do tekmecev in do košut ter opis prepoznavanja dogajanja po načinu oglašanja), ki nam jo je pripravil **Pavel Nared**, član slovenske reprezentance Sekcije za oponašanje jelenjega rukanja in oglašanja preostalih domorodnih živali, ki dosega zavidljive rezultate v mednarodnem merilu ekipno in tudi posamezno.

Po vsem naštetem je sledil »zadnji pogon« ob robu Cerkljanskega jezera, kjer je bila tudi slavnostna podelitev spričeval novopečenim lovskim čuvajem, ki smo obljubili, da bomo odslej pridobljeno znanje v čim večji meri prelivali tudi v lovsko prakso. Dogajanje je kmalu popestrila harmonika. Pot domov je minila v prijetnem vzdušju, druženju in podoživljanju bogatih lovskih vtisov.

Na koncu tega zapisa se vsi tečajniki zahvaljujemo Lovski zvezi Slovenije in obema območnima zvezama za dobro pripravljen program izobraževanja, prav tako vsem predavateljem za zanimivo podajanje strokovnih vsebin. V ZLD Ptuj - Ormož velja zahvala tudi strokovnemu in požrtvovalnemu tajniku **Mirku Obranu** za dobro organizacijo celotnega tečaja. Pridobljeno poglobljeno lovsko znanje bomo koristno uporabili pri svojem nadaljnjem lovskem udejstvanju, trajnostnem upravljanju z divjadjo in pri vestnem opravljanju lovskočuvajske službe.

Tomaž Lah

65 let LD Osilnica

Zgornja Kolpska dolina je že 65 let prepoznavna tudi po lovstvu. Kraji v dolini reke Kolpe in Čabranke imajo namreč dolgo lovsko tradicijo, saj tod živijo ljudje, ki so zelo povezani z gozdom in lovstvom. V preteklosti je bila velika večina tamkajšnjega prebivalstva odvisna predvsem od svojega dela, ki so ga opravljali v gozdovih, na svoji zemlji in od lova divjadi. Šumenje številnih hudournikov

in potokov, ki se stekajo v Kolpo in Čabranko, ter neštete grape, strma pobočja in gozdovi so le še dodatna privlačnost idilične doline, ki trdno veže svoje ljudi na kraj.

Jubileji in obletnice so navadno tisti mejniki, s katerimi si v spomin priključimo tudi preteklost. Proti koncu minulega leta, zgodaj v jeseni, smo osilniški lovci s slavnostno sejo obeležili visoki jubilej, 65-letnico ustanovitve **Lovske družine Osilnica**. V uvodnem nagovoru je starešina člani in goste spomnil na leto 1946, ko je nekaj domačinov iz vasi ob Kolpi ustanovilo *Lovsko društvo Osilnica*, ki ji je bilo v upravljanje dodeljeno lovišče v katastrskih mejah Občine Osilnica oziroma tedanjega Občinskega ljudskega odbora Osilnica. Kmalu zatem ji je bil dodeljen še del lovišča na območju KO Kočevska Reka, kar pa jim je bilo, takoj po ustanovitvi državnega Gojitvenega lovišča Rog, kmalu spet odvzeto. V naslednjih letih se je politični pritisk GL Rog na del lovni površin LD Osilnica, katerega poznejši pravni naslednik je bilo posestvo Snežnik - Kočevska Reka, še stopnjeval.

Leta 1957 je bila LD zaradi omenjenih političnih pritiskov razpuščena, del lovišča pa si je takoj prisvojilo GL Rog. Ker je bila izdana odločba nezakonita, izdalo jo je namreč tajništvo in ne okrajni zbor, je bilo po uspeli pritožbi lovišče vrnjeno lovskemu. A kljub sporni odločbi si je takratno Posestvo Snežnik - Kočevska Reka enostransko prisvojilo okrog 900 ha našega lovišča. Spor za meje med loviščema se je nadaljeval vse do leta 2009, ko je Lovska družina Osilnica z vlado R Slovenije podpisala koncesijsko pogodbo za trajnostno upravljanje z divjadjo v lovišču LD Osilnica za dobo 20 let na površini 3.627 ha.

Vse težave niso omajale osilniških lovcev, da jim ne bi v veliki meri uspelo izpolnjevati našega temeljnega poslanstva pri upravljanju s populacijami divjadi več vrst in drugimi zavarovanimi živalskimi vrstami v našem okolju. Člani LD vemo, kako težko dostopno je naše lovišče, s kakšnimi velikimi naporji dosežemo predpisani lovskogospodarski načrt. V času, ko lovišče še ni bilo preprejeno z gozdnimi cestami in vlakami, je bilo treba marsikatero jutro oditi peš na lov na zahteven teren in se s polnim hrbtom tovora odpraviti v hrib.

Ko so na Kočevskem po vojni

začeli intenzivno urejati pašnike, so povzročili tudi številčno in prostorsko razširitev jelenjadi, ki se je nato iz ožjega kočevskega prostora naglo razširjala tudi v okoliške kraje in pokrajine. Tako je bila pri prvem bonitiranju lovišča, ki ga je leta 1962 opravil pokojni **Anton Ožbolt** s sodelavci, ugotovljena najmanjša številčnost divjadi nekaterih vrst v našem lovišču: 11 medvedov,

ter sodelovali z vsemi uporabniki prostora. Zaželeli so si tudi lastne prostore, zato so složno zgradili lovski dom, ki smo ga z obilo dobre volje in nič koliko ur vloženega dela predali svojemu namenu ob 50-letnici LD. Poleg tega so imeli že prej zgrajena bivaka Šajbnik in Borič, pa tudi veliko visokih prež in na novo urejenih lovskih stez. Opravljali so tudi druge naloge, ki jih je od

izkušnje starejših lovcev, ter ob vlaganju energije in vztrajnosti mlajših članov. V minulih 65-tih letih je lovška družina dosegla velike uspehe, ki so rezultat dela vseh članov, ki so v preteklosti vsak po svojih močeh prispevali svoj delež.

Slavnostne seje so se poleg domačih lovcev udeležili tudi predsednik ZLD Kočevje **Branko Zlobko**, predsednik Lovske

Člani LD Osilnica pred svojim lovskim domom v Ribjeki

63 gamsov, 15 glav jelenjad, 120 glav srnjadi, 30 poljskih zajcev, 5 divjih petelinov in 110 gozdnih jerebov. V tistem letu je bil uplenjen tudi prvi jelen v našem lovišču.

V naslednjih letih je LD Osilnica delovala skladno z veljavnimi zakoni in smernicami LZS. Člani so opravljali vse vrste gojitvenih dejavnosti in biotehnična opravila v lovišču, skrbeli za izobraževanje, lovsko strelstvo in razvoj lovske kinologije

lovske organizacije terjala širša družbena skupnost.

Pri tako hitrem razvoju, napredku in izpolnjevanju odgovornih nalog nam je vseeno uspelo ohraniti enotnost članstva in tovariške medsebojne odnose. Vedno intenzivnejše poseganje človeka v naravno okolje, socialne in podnebne spremembe postavljajo pred nas lovce zdaj nove naloge, ki jim bomo lahko kos le s skupnimi močmi, če bomo upoštevali modrost in

V programu proslave ob 65-letnici delovanja LD Osilnica sta sodelovala tudi mlada upa zelene bratovščine: Katarina (povezovalka – levo) in Luka (nastopajoči – desno).

zveze Primorsko-goranske regije **Josip Malnar** in starešine sosednjih družin LD Banja Loka, LD Vidra - Turki in LD Tetrijeb - Čabar iz sosednje Hrvaške. Poleg uvodnega govora starešine LD Osilnica in pozdravnih govorov omenjenih vabljenih gostov smo slavnost popestrili tudi s kulturnim programom, v katerem so nas razveselili naši najmlajši. Slavnostno sejo smo končali s podelitvijo odlikovanj in priznanj najzaslužnejšim članom, nato pa nadaljevali z družabnim večerom.

Stane Frbežar

Starešini LD Osilnica **Stanetu Frbežarju** (levo) sta se poleg domačih lovcev in gostov na povabilo prijazno odzvala tudi podpredsednik Hrvaške lovske zveze mag. **Josip Malnar** (v sredini) in predsednik ZLD Kočevje **Branko Zlobko**.

V Mežiški dolini je več divjih petelinov kot na Gorenjskem

45. lovska razstava v Mežici

V Mežiški dolini so stoletja kopali svinčevo in cinkovo rudo. Tamkajšnji ljudje se še vedno neradi spominjajo časov rudarjenja, saj so oni in dolina imeli od tega bore malo. Toda v preteklosti so se zgodili tudi bolj veseli dogodki. Npr. leta 1926,

Vse foto: S. Frbežar

Skrbno in lepo postavljeno lovsko razstavo v Mežici si je ogledalo veliko lovcev in drugih starejših in mladih iz Mežiške doline in avstrijske Koroške.

Vse foto: F. Rotar

Koroški lovec in raziskovalec GIS, dr. Miran Čas, je svoje lovske tovariše seznanil z najnovejšimi podatki o življenju gozdnih kur, zlasti divjega petelina, na Koroškem.

ko so Angleži, takratni lastniki mežiškega rudnika, v središču rudarske Mežice zgradili eno najlepših osnovnih šol v tem delu Evrope. Za tamkajšnje koroške lovce je bil vesel dogodek, ko so pred 46 leti sploh prvič v vsej svoji do takratni bogati lovski tradiciji začeli pisati neko novo lovsko poslanstvo. V takratnem Hotelu Lipa v Mežici je **LD Peca** - Mežica na pobudo **Mirka Skudnika** in **Mirka Lamprehta**, starešina je bil **Nino Dretnik**, organizirala prvo lovsko razstavo na Koroškem. Tudi drugo lovsko razstavo, ki je bila prva razstava Mežiškega LGB, je organizirala LD Peca v sodelovanju vseh tamkajšnjih LD. Mnogi tamkajšnji lovci se radi pohvalijo, da so mežiški lovci pravzaprav začrtali pot zdajšnjim tradicionalnim preglednim lovskim razstavam.

LD Peca - Mežica, do marca letos jo je dva mandata nadvse

uspešno vodil dosledni **Pavel Steblovnik**, zdaj jo vodi znani koroški lovski kinolog in sodnik **Slavko Žlebnik**, je po vrstnem redu ponovno pripadla čast organizirati lovsko razstavo. Ker se za vsak jubilej spodobi, da ga primerno obeležimo in proslavimo, na to ni pozabil Mežiški LGB (MLGB). Zadnji dve leti ga je prizadevno vodil **Anton Navodnik** iz LD Prežihovo - Kotle. V zahvalo so mu izročili sliko velikega divjega petelina, avtorja **Igorja Pičulina**. 45. jubilejna lovsko razstava, ki je bila 15. in 16. aprila všečno postavljena v manjši športni telovadnici mežiške OŠ, je svoj jubilej proslavila v novi preobleki. Nekdanje lesene in zelo težke razstavne panoje so zamenjali za devetimi novimi kovinskimi, ki so lažji in preprosti za montažo. LD so jih opremile s trofejami, pridobljenimi lansko lovsko sezono, in

jih okrasile z družinskimi prapori. Domači LD je pripadla čast, da je opremila še dodatnega z najbolj vrhunskimi trofejami. Za lovce in druge obiskovalce je bila privlačna tudi diorama s prepariranimi gozdnimi živalmi.

V skoraj pretesnem razstavnem prostoru je bilo, to moramo posebej poudariti, nepozabno koroško lovsko vzdušje. Dobro, da se uradnega dela ni udeležilo še več lovcev in drugih povabljenih gostov, ker bi bilo premalo prostora za vse. Res se malo kje zgodi, da neki lovski dogodek navduši slehernega obiskovalca, čeprav so ga nekateri morali spremljati stoje. Vse niti prireditve in vodenja je imel v rokah prizadevni starešina Žlebnik. Za pester in bogat kulturni vložek so poskrbeli pevci *Lovskega okteta LD Peca*, ki so kar nekajkrat lepo zapeli. »Mežiška lovsko razstava je ponovno do-

kazala, da se koroški lovci nikoli nismo in ne bomo skrivali svojih trofej, saj so vendarle sad našega prizadevnega upravljalškega dela v loviščih, predvsem pa načrtovanega odstrela,« je v svojem pozdravnem nagovoru med drugim dejal **Dušan Leskovec**, predsednik Koroške lovske zveze in predsednik Pohorskega OZUL.

Koroški lovci in njihova območna LZ še kako cenijo sleherno trofejo in divjad. Lovsko je povsem razumljivo, da so tudi pri njih v ospredju najmočnejše, zato KLZ že tri leta njihovim imetnikom - upleniteljem podeljuje bronaste, srebrne in zlate medalje. Tudi na mežiški lovski razstavi so bile prestižne medalje izročene upleniteljem treh srnjakov in sedmih gamsov. V imenu ocenjevalne komisije sta medalje izročila **Otokar Praper** in **Pavel Steblovnik**.

Devet vetrnih elektrarn na Peci?

Foto: U. Podovšnik

Kako dolgo bo greben naše in avstrijske Pece še tako naraven in privlačen? Peca pozimi

Čeprav se na tej in oni strani Pece že nekaj časa javno govori in piše, da nameravajo na avstrijski strani Pece postaviti devet **vetrnih elektrarn**, je javno opozorilo **Draga Dretnika**, mežiškega lovca in planinca, povzročilo pravo začudenje in poziv k takojšnjemu ukrepanju koroškega lovstva. Kako je to sploh mogoče, se sprašujejo lovci, saj je Peca vendarle vir kakovostne pitne vode za ljudi na obeh straneh Pece. To še posebno velja za izvir Šumc, ki napaja večji del Mežiške doline. Poznavalci namreč pravijo: »Če popusti samo en oljni rezervoar v vetrnici, v katerem je okrog 400 litrov transformatorskega olja, bodo vode s pobočij Pece za stalno onesnažene.« Če se bo na Peci zavrtela vetrnica, bo konec miru tudi za divjad. Največji davek bodo plačale gozdne kure, saj je prav na vrhu najvišje koroške gore največ aktivnih rastišč ruševca, tam je tudi bivališče belke, planinske kavke in planinskega orla. Malo nižje so rastišča divjega petelina in gozdnega jereba. Dogajanja z namenom postavitve vetrnih elektrarn na Peci bo zagotovo še naprej spremljal tudi Lovce.

F. Rotar

Se bodo vetrnice res vrtele tudi na grebenu najvišje koroške gore Pece (simulacijska fotografija)?

Ne nazadnje je tudi letno poročilo predsednika Mežiškega LGB samo še potrdilo, da ta bazen dela res dobro in opravičuje svoje poslanstvo, kar je v razpravi posebej poudaril tudi **Zdravko Miklašič**, vodja Odseka za gozdne živali in lovstvo OE - Slovenj Gradec. Rekel je, da je usklajeno delo Mežiškega LGB lahko vzor marsikomu.

S pohvalami za uspešno sodelovanje in opravljeno lovsko delo nista skoparila tudi mežiški župan **Dušan Krebel** in **Mirko Kumer**, predsednik Kluba prijateljev lova Celovec, ki se je razstave udeležil skupaj še z nekaterimi člani KPL - Celovec. Da besede niso bile izrečene samo zaradi vljudnosti, sta s svojimi poročili dokazala tudi **Janez Švab**, predsednik Komisije za veliko divjad, in **Maks Oserban**, predsednik Komisije za malo divjad pri Mežiškega LGB. Javno sta priznala, da čeprav lani odstrel ni potekal po načrtu in željah, so se lovci vendarle trudili vsaj približati načrtovanemu odstrelu. Ker je ta še kako povezan s koncesijskimi pogodbami, je koroški lovski inšpektor **Drago Križan** najprej lovce poučil in nato opozoril, kaj le-te zahtevajo in jih pozval, naj jih vendarle dosledno izvajajo. Temu pozivu bodo gotovo z večjim veseljem sledili nekateri letošnji dobitniki znaka KLZ, ki so jih dobili za prizadevno dolgoletno delo v LD.

Ker vsakoletne lovske razstave niso samo lovsko društvo, ampak tudi pregled upravljalnih dosežkov v posameznih loviščih in obenem tudi strokovno izobraževanje, je letošnji organizator za priložnostno strokovno predavanje namenil temo **Gozdne kure in divji petelin na Koroškem**. Kdo drug, če ne dr. **Miran Čas**, vodja področja za proučevanje in raziskave gozdnega živalstva in lovstvo pri Gozdarskem inštitutu Slovenije, je kot višji raziskovalni sodelavec predstavil dejanske podatke o številčnosti gozdnih kur na Koroškem. Čas (tudi član LD Bistra - Črna), je povedal, da je prva srečanja z gozdnimi kurami doživel prav na rastiščih v Zgornji Mežiški dolini. Njegovo javno priznanje, da je v preteklosti in tudi dandanes večino raziskav opravil ljubiteljsko kot velik zagovornik ohranjanja gozdnih kur v Sloveniji, je presenetilo marsikaterega slušatelja. Prijetno presenečenje je bil tudi njegov podatek, s katerim smo lahko koroški »jagri« še kako po-

nosni, da na rastiščih v Mežiški dolini poje več divjih petelinov kot, denimo, na Gorenjskem. V MLGB živi okrog 180 divjih petelinov, s kurami vred pa jih ocenjujejo na okroglo 280 ptic (osebkov). Sicer pa je na območju v MLGB aktivnih kar 77 % rastišč velikega divjega petelina.

Franc Rotar

Konstruktivni dialog o upravljanju z rjavim medvedom

V lovu na trajnost (*»Hunting for sustainability«*, krajše HUNT) je interdisciplinaren mednarodni raziskovalni projekt, ki ga financirajo iz 7. okvirne-

raziskali pomen, ki ga družba pripisuje lovu na medveda, analizirali, kako institucionalne ureditve in spremembe vplivajo na upravljanje z rjavim medvedom v Sloveniji in na Hrvaškem, ter raziskali vpliv lova na varstveni status populacije medveda. Vodja projekta v Sloveniji **Aleksandra Majić Skrbineš** pa je poudarila: *»Najpomembnejše je, da smo vzpostavili konstruktiven dialog z in med deležniki obeh držav.«*

Prvo dvostransko (t. i. bilateralno) delavnico so organizatorji

Aleksandra Majić Skrbineš, vodja projekta HUNT v Sloveniji, je na februarski delavnici pohvalila in poudarila pomen vzpostavljenega sodelovanja med Hrvaško in Slovenijo pri načelih in strokovnih vprašanjih upravljanja z velikimi zvermi, ki si jih delita obe državi.

ga programa EU in se ukvarja s širšim pomenom lova v 21. stoletju. Projekt je trajal 3,5 leta in se je končal konec aprila 2012. Splošni cilj projekta je bil oceniti družbene, kulturne, ekonomske in ekološke dejavnike ter vplive lova skozi/prek široko paleto različnih pogledov in primerov. Projekt je potekal v šestih različnih vzorčnih regijah: **Združenem kraljestvu, Skandinaviji, Španiji, severnih Dinaridih in vzhodni Afriki**. Na Hrvaškem in v Sloveniji (severni Dinaridi) so se raziskovalci osredotočili na raziskovanje različnih vidikov upravljanja z rjavim medvedom.

Slovenija in Hrvaška si delita isto populacijo rjavega medveda. Študija o rjavem medvedu, ki je bila opravljena v okviru projekta HUNT, je pomemben primer, kaj lov na karizmatično vrsto pomeni za družbo in biotsko pestrost. V okviru projekta HUNT smo

organizirali 8. novembra 2011 s ciljem, da bi raziskali prednosti in slabosti različnih scenarijev upravljanja z rjavim medvedom v severnih Dinaridih. Udeleženci delavnice so bili predstavniki ministrstev, upravljalci, raziskovalci in drugi zainteresirani udeleženci iz obeh držav. Pripravili so poročilo z delavnice v angleškem, slovenskem in hrvaškem jeziku ter priporočila za upravljanje z medvedom.

Druga takšna dvostranska delavnica (29. februar 2012) je bila organizirana kot odgovor na željo udeležencev prve delavnice, da bi čezmejno sodelovanje pri upravljanju z rjavim medvedom postavili tudi na operativno raven. Na novo objavljeno poročilo te delavnice (v slovenskem in hrvaškem jeziku) na projektni spletni strani predstavlja rezultate delavnice in osnutek dogovora, kako nadaljevati s čezmejnimi sodelovanjem ne le na področju

upravljanja rjavega medveda, temveč tudi pri upravljanju drugih dveh ogroženih velikih zveri, ki si ju obe državi delita – volka in risa.

Pomembno je, da so se pristojna ministrstva obeh držav odločila, da nadaljujejo z delovnimi sestanki tudi po končanem projektu HUNT; in sicer vsaj enkrat na leto. Naslednji delavni sestanek je načrtovan za letošnjo jesen in ga bo organiziralo Ministrstvo za kmetijstvo in okolje RS, je v sporočilu za medije napisala **Urša Marinko**.

Uredništvo – B. L.

Bazenska lovska razstava v Doliču

Če bi se pred nekaj leti uresničile vse izrečene in po tistem načrtovane črne napovedi, da lovskogojitveni bazeni (LGB) izgubljajo nekdanjo zelo pomembno vlogo v slovenskem lovskem prostoru, da so zdaj nepotrebni, tako kot tudi območne lovske zveze, zagotovo ne bi bilo več tradicionalnih območnih pregledov lovskih trofejev in lovskih razstav. Čeprav so nekateri zelo (ne)napredni, drugače usmerjeni vrli lovski funkcionarji (glej ga zlodja, da se med njimi znajde tudi kakšen s Koroškega konca) že začeli pripovedovati in dokazovati preprostim lovcom, da lahko vse naloge in vlogo LGB in območnih LZ prevzamejo območna združenja (OZUL), se je v praksi izkazalo, da temu le ni tako. Nihče ne pravi, da so OZUL premalo strokovna in prisotna na terenu, a si skoraj ne znamo predstavljati, da bi poleg letnega pregleda in kategorizacije trofejev skrbela še za vse preostale organizacijske naloge za postavitev vsakoletnih preglednih (primerjalnih) lovskih razstav in kulturnih vložkov. Vse to že več kot 40 let, vsaj na Koroškem, z veliko ljubeznijo in odgovornostjo opravljajo člani LGB in tamkajšnjih LD. Takšne in podobne ugotovitve ter komentarje je bilo mogoče slišati tudi ob letošnjih lovskih razstavah na našem koncu Slovenije.

V predprostoru telovadnice OŠ Dolič so simpatične žene lovcev sproti pripenjale lovske šopke in vsakomur, ki si je prišel ogledat razstavo **LGB Slovenj Gradec** v Doliču, ponudile šilček koroškega »šnopsa«. Nekateri obiskovalci so nas boječe spraševali, ali so območne LZ še »na prepihu«. No, pravega odgovora še sami ne vemo! Odgovorna,

a zagotovo tudi častna naloga za postavitev lovske razstave je letos pripadla **LD Dolič**, ki tudi sodi v LGB Slovenj Gradec, ki združuje **LD Mislinja, Dolič, Podgorje, Golavabuka, Slovenj Gradec in Gradišče**. Organizatorica je poskrbela za sproščen lovski utrip dogodka in uredila zares privlačno lovsko razstavo. Posebej velja omeniti zanimivo dioramo z nagačenimi gozdnimi živalmi, saj je avtor **Leopold Travner** nagačene živali domiselno postavil v začasno naravno okolje. Razstavo so še posebno obogatila likovna dela učencev OŠ Dolič in slike akademskega slikarja **Jerneja Smolnikarja** ter slikarja samouka, domačega lovca **Štefana Oštrija**. Odprtje razstave in stro-

Tudi lovci Mislinjske doline že več desetletij skrbijo, da so pregledne lovske razstave skrbno postavljene in da lovske trofeje dokazujejo uspešen način upravljanja z divjadjo.

Foto F. Rotar

Udeležence lovske razstave v Doliču je prvi nagovoril Bojan Borovnik, novi predsednik LGB Slovenj Gradec in novi starešina LD Dolič.

kovno srečanje lovcev iz Mislinjske doline ter gostov so z ubranim petjem popestrili pevci in pevke LPZ LD Škale, iz kraja, kjer bo junija tudi letošnje že **39. Srečanje slovenskih LPZ in rogistov (z mednarodno udeležbo)**. Vse zbrane, ki so napolnili pretesno šolsko telovadnico, med katerimi so bili tudi **Dušan Leskovec**, predsednik Koroške lovske zveze in POZUL, lovski inšpektor **Drago Križan**, **Zdravko Miklašič**, predstavnik ZGS - OE Slovenj Gradec, **Franc Šilak**, župan Občine Mislinja, predstavniki sosednjih štajerskih LD in drugi, je v imenu slovenjgraškega LGB in domače LD Dolič pozdravil novi predsednik in starešina **Bojan Borovnik**.

Čprav je bila lovska razstava v Doliču odprta na prvi aprilski dan, je bila v vseh pogledih resnična. Mnogim, ki smo si jo ogledali in doživeli, bo ostala v lepem spominu tudi zaradi sproščenega vzdušja in zaradi iskreno

izrečenih spodbudnih in pohvalnih besed mislinjskega župana Šilaka. Med drugim je dejal da »... koroškim lovцем pripada izredno pomembna vloga. Lovci ste zaradi svoje vloge veliko več, saj skrbno in odgovorno skrbite za divjad in bдите nad naravo, kot tudi za dobre medsebojne tovariške odnose in sožitje z drugimi uporabniki prostora in s sosednjimi deželami. Lokalna skupnost zato z veliko naklonjenostjo in simpatijami spremlja vaše delo. Hvala vam za vaš trud!« Predsednik KLZ D. Leskovec je prisotne seznanil še z nekaterimi najbolj aktualnimi dogajanjmi v slovenskem in koroškem lovskem prostoru. Poudaril je, da koroško lovstvo, pohorski OZUL, lovska inšpekcija in Zavod za gozdove z ramo ob rami uspešno delujejo v prid divjadi in narave. Organizatorjem se je zahvalil za lepo postavljeno lovsko razstavo.

S statističnimi podatki, kako

so lovci iz Mislinjske doline upravljali z lovišči in kako so bili uspešni pri uresničitvi lanskega načrta odstrela in kolikšne so bile izgube v letu 2011, je lovski zbor z besedo in preglednicami

Foto: B. Brigant

Divganje ostankov že lep čas zapuščenega in zavrženega vozila iz 60 m oddaljenega mesta pod cesto.

seznanil **Samo Vončina**, informator LGB Slovenj Gradec. Lovski inšpektor Križan je v svojem strokovnem predavanju obširno in dosledno spregovoril o določilih lovskega zakona, predvsem pa o zadevah, povezanih s koncesijo za upravljanje lovišč. Tudi v Doliču – kot že nekajkrat prej – je lovce pozval k resnejšemu in doslednejšemu spoštovanju členov sklenjenih koncesijskih pogodb, pa tudi vseh drugih predpisanih lovskih in drugih podzakonskih predpisov, ki se nanašajo na trajnostno upravljanje z divjadjo, lovom in varovanjem naravnega okolja.

F. Rotar

Če bi bila volja na pravem mestu, bi bila narava kmalu čistejša!

V soboto, 21. aprila 2012, smo se tudi člani **LD Nomenj - Gorjuše** udeležili vseh slovenske čistilne akcije. Kot se spodobi za lovce, ki že dlje kot drugi skrbimo za čisto in naravno okolje, smo se tudi v našem revirju tisti dan složno podali na delo v lovišče. Ker smo že pred časom – kot dobri poznavalci terena – našli in popisali kar nekaj divjih odlagališč, smo se povezali z **Občino Bohinjsko**. Le-ta nam je omogočila, da smo finančno poravnali stroške tehnične pomoči (avtodvigala), ki smo jo potrebovali za uspešno akcijo čiščenja divjega odlagališča. Z brezbrzižnim dejanjem ga je povzročil posameznik ali skupina ljudi, ki jim je kaj malo mar za ohranjanje čistega okolja in se požvižgajo na ekologijo.

Foto: B. Bragant
Foto: B. Žerdin

Tehnični podatki in številke na odslužnem vozilu in nekateri osebni dokumenti razkrivajo osebo, ki je bila nekdaj lastnica odvrženega nevarnega vozila ... Bo znal (želel) kdo to uporabiti za urejanje nevzdržnega stanja z odpadki v naših gozdovih?

rabnik vozila je pozabil, da ima vsako vozilo karoserijsko številko in številko šasije, ki je zapisana v policijskih evidencah in na določeni UE. Morda ni vedel (ali je pozabil), da je vse mogoče preveriti in prijaviti na ustreznih institucijah. Uspeh je zagotovljen le, če se omenjene službe tudi lotijo postopkov in pregona. In prav to pogrešamo. Na pripravljalnih sestankih za take akcije predlagamo, kaj bi lahko konkretnjše in učinkovitejšega za izkoreninjanje takšnih pojavov morale storiti inšpekcijske službe in pristojne službe ustreznih ministrstev. A kot da tega nočejo upoštevati?!

Pa ne želimo dramatizirati, saj objavljene fotografije povedo vsakomur, ki si resnično želi urediti te zadeve, veliko več kot zgolj besede! Le upamo in želimo si, da bo ta prispevek s terena prebral kdo z Ministrstva za kmetijstvo in okolje, ki ga konkretno zadevajo taki primeri (vemo, da

v pisarne prejema tudi našega Lovca) in osebno kaj konkretnega prispeval k »dejanskemu ozaveščanju in spoštovanju« varstva našega naravnega okolja in narave, ki je last vseh naših državljanov. Brez vsaj približno tako visokih kazni, kot so nam jih je za naše »lovske« napake postavili v ZDLov-1, tudi na tem področju ne bo reda! Upamo tudi, da bo morda članek prebral nekdanji lastnik vozila, ki smo ga potegnili iz globeli.

Seveda pa tam ni bilo samo omenjeno odsluženo vozilo. Na tistem divjem odlagalšču so bili predmet čistilne akcije še drugačni odpadki in še na več drugih mestih ob cesti na Jelovico, ki vodi po našem lovišču. Odpadke smo ločili po sestavi in namembnosti predelave ter jih na koncu akcije dostavili na Komunalo Bohinj.

Ob tej priložnosti se moramo lovci javno zahvaliti Občini Bohinj, Komunali Bohinj in se-

veda našim članom LD Nomenj - Gorjuše (s svojimi družinskimi člani), da smo skupaj in složno prispevali nekaj k – vsaj za letos – čistejši naravi naše Slovenije. Vsi pravi nepridipravi pa naj si zapomnijo, da imamo lovci pozdray: DOBER POGLED!

Če bodo ustrezne državne službe pokazale pravo voljo urediti zadeve in bodo našim pooblaščenim lovskim čuvajem poverile pooblastilo za izrekanje kazni za prekrške zoper nespoštovanje prepovedi odlaganja odpadkov v naravi, bo postopoma pogled vseh državljanov na naravo brez divjih smetišč zagotovo prav kmalu naravnost ČUDOVIT!

Branko Bragant,
tajnik LD Nomenj - Gorjuše

lovec je namreč lahko ustrelil desetkrat na lovski in športni način. Tekmovanja se je udeležilo 24 lovskih družin in drugih stanovskih (sorodnih) društev, ki se ukvarjajo s streljanjem na glinaste golobe. V streljanju na glinaste golobe se je namreč preizkusilo več kot sto članov zelene bratovščine. Prve najboljše tri ekipe so prejele pokale, preostali tekmovalci pa priznanja in praktične nagrade. Kljub deževnemu vremenu so celodnevno lovsko streljanje članov zelene bratovščine končali do poznih večernih ur, ko so najboljšim strelcem podelili pokale in priznanja. **Ekipno** je prvo mesto pripadlo lovcem **LD Negova**, drugo so zasedli člani **LD Videm** (Sveti Jurij ob Ščavnici), tretje pa lovci

Velikonočno streljanje na glinaste golobe

Zmagali lovci - strelci iz Negove

Lovska družina **Mala Nedelja** je v soboto, 7. aprila, na velikonočno soboto, na svojem lovskem strelišču na glinaste golobe pri lovskem zavetišču v Radoslavcih pri Mali Nedelji pripravila meddruštveno lovsko velikonočno streljanje na glinaste golobe. Namen srečanja članov zelene bratovščine je bilo druženje, spoznavanje lovske veščin in sposobnosti ter priprave na novo lovsko sezono. Družili so se torej lovci lovske družin **Prlekije**, **Premurja** in **Podravja**, ki se ob tem času na hribu nad Radoslavci, kjer ima LD Mala Nedelja svoje lovske prostore in strelišče, družijo že dobrih 25 let. Lovce družijo družabnost, skrb za naravo, divjad, spoznavanje novih lovske veščin in poglobljanje meddruštvenega sodelovanja. Tokratno streljanje na glinaste golobe je bilo streljanje v lovskem in športnem slogu. Vsak

LD Jakob pri Mariboru. V kombinaciji je zmagal **Tadej Kostanjevec** iz Strelskega društva Vitomarci, pri lovske veteranih je bil najboljši **Ivan Bezjak** iz Strelskega društva Vitomarci, v športni kombinaciji pa je slavil **Franc Tomažič** iz LD Lendava.

Bojan Žerdin

Trije mušketirji iz Dobrave

Potem ko so člani zelene bratovščine iz LD Dobrava poskrbeli za tradicionalni letni preizkus lovske risanice, so opravili še tradicionalni »notranji« obračun za najboljšega strelca s kroglo. Letos je bil najboljši **Dominik Slekovec**, ki je v »finišu« premagal favoriziranega **Vlada Šteinfelserja** in zaslužen prejel priložnostni pokal, za katerega je poskrbel strelski referent LD Dobrava **Vinko Kocuvan**. Na tretje mesto se je uvrstil **Franc Slekovec**. Sicer pa so tudi na

Foto: M. Toš

Trije najboljši strelci LD Dobrava

letošnjem preizkusu lovci pokazali, da znajo varno ravnati z orožjem in da imajo še dovolj »ostre oči«.

V LD Dobrava se že pripravljajo na tradicionalno meddružinsko tekmovanje v streljanju na glinaste golobe, ki bo v počastitev dneva državnosti, 24. junija. V Dobravi vnovič pričakujejo veliko strelskih ekip LD in najboljših strelcev iz vse Slovenije, ki se bodo pomerili za pokale in praktične nagrade. Ob tej priložnosti bo LD Dobrava pripravila srečanje z lastniki zemljišč in gozdov.

M. T.

First ugnal mentorja Kralja

Radgonski lovci so streljali z risanico, MK-puško in šibrenico

Poleg izjemno uspešnega kreševanja, ki so ga članice in člani LD Gornja Radgona že

tradicionalno pripravili na dan upora proti okupatorju, kamor je prišlo veliko strelcev in drugih obiskovalcev, so člani radgonske zelene bratovščine opravili tudi tradicionalen (in obvezen) letni preskus orožja in strelskih sposobnosti. Skoraj vsi od več kot 59 radgonskih lovcev so se na strelišču ob svojem lovskem domu v Hercegovščaku hkrati pomerili tudi na družinskem streljanju s trojnim orožjem, kar je pomembno predvsem za tiste, ki želijo v dovoljeni lovni sezoni loviti srnjaka in drugo veliko divjad. Pomerili so se s puško risanico večjega kalibra v tarčo srnjaka (100 metrov), MK-risnico v pomanjšano tarčo srnjaka (30 metrov) ter s šibrenico na leteče cilje – umetne golobe. Uporabili so puške, ki jih posamezni lovec uporablja tudi pri lovu.

Po zanimivem tekmovanju so bili najuspešnejši predstavniki "ekipe" - Revir IV (Lisičjak), saj sta se na prvi dve mesti uvr-

stila predstavnika, zadolžena za ta revir: **Darko Firšt**, za njim pa še njegov mentor **Janko Kralj**, ki je tudi vodja del v revirju. Slednji je bil zadovoljen, da je slavil prav njegov "varovanec", saj nam je dejal, da »je najboljši mentor tisti, ki ga premaga njegov učenec«. Šele na tretje mesto se je uvrstil predstavnik drugega revirja (izmed enajstih), in sicer **Anton Benko ml.** iz revirja VIII (Spodnja Ščavnica).

O. Bakal

Mladim z OŠ Stranje so se v čistilni akciji pridružili tudi lovci

Štirim stotnijam učencev OŠ Stranje so se pri čiščenju narave v petek, 23. 3. 2012, pridružili tudi stahoviški lovci.

Ker so se, kot je dejal ravnatelj šole **Boris Jemec**, odločili, da bodo učenci sodelovali pri

čiščenju na območju celotnega šolskega okoliša, ne samo okolice šole, so z veseljem sprejeli pobudo in pripravljenost članov **Lovske družine Stahovica** za skupno sodelovanje v tej akciji.

Izpred šole v Stranjah so se učenci in učenke v dopoldanskih urah v spremstvu učiteljev in lovcev podali po gozdnih poteh in stezah tja proti Sv. Primožu, na Brezje, v Gradišče, v Zakal, po poteh pod Kamniškim vrhom in drugod.

Lovci so najmlajšim razkazali tudi naravne značilnosti posameznega revirja, krmišča, solnice in druge naprave in jim odgovarjali na njihova zvedava vprašanja. Tako so učenci in učenke stranske šole uspešno združili čistilno akcijo, v kateri so zbrali kar precej smeti, s poznavanjem značilnosti svojega razgibanega in zanimivega šolskega okoliša pod kamniškimi planinami. Menili so, da kaže tako sodelovanje še okrepiti in razvijati tudi v prihodnje.

F. Svetelj

Foto: F. Svetelj

Učenci OŠ Stranje pri čiščenju okolice stranskega mostu

Foto: O. Bakal

Zmagovalca strelskega tekmovanja LD Radgona: Darko Firšt in Janko Kralj.

Udeleženci čistilne akcije pred OŠ Stranje

Lovska salamijada na velikonočni ponedeljek

Lovska družina Braslovče je že 16. leto s **Turističnim društvom Braslovče** soorganizatorica pri izvedbi tradicionalnih »salamijad« v Braslovčah. Na tej prireditvi sodelujejo lokalni izdelovalci domačih salam, v konkurenci pa se lahko pomerijo v ocenjevanju vzorcev tudi vsi pridelovalci salam iz vse Slovenije. Najboljše štiri ocenjene salame se uvrstijo v finale slovenskih salamijad na državnem nivoju, ki ga organizira **Zveza salamarjev Slovenije**. Njen cilj je predvsem zaščititi slovensko domačo salamo in uveljavljati tradicionalno domačo pridelavo suhomesnatih izdelkov, ki je na marsikaterem območju že zelo zamrla, tudi zaradi novodobne, zgolj tržno naravnane industrijske proizvodnje.

Predvsem v lovskih vrstah je veliko lovcev, ki se radi pohvalijo s svojimi suhomesnatimi izdelki, predvsem domačimi salamami, bodisi z drugimi vrstami mesa divjadi ali iz mesa do-

mačih živali. Zato ni naključje, da nekateri dosegajo vrhunske rezultate tudi na prej omenjenih prireditvah, nekateri pa svoje skrivnosti pridelave držijo bolj zase. Nekateri svoje tovrstne dosežke radi »obelodanijo« na degustaciji na ožjem druženju lovskih tovarišev ali ob uspešno končani lovski delovni akciji, ko ob zaključku, kot je pri lovcih navada, nekaj pojedjo in popijejo.

Komisija za lovske šege in običaje v LD Braslovče je proučila tudi to fazo druženja lovcev ter na velikonočni ponedeljek razpisala in pripravila prireditev s programom – *Lovska salamiada* – v lovski koči pod Grmado. Pogoji za sodelovanje je bilo članstvo v LD Braslovče. Ker smo tisti dan pod nadzorom strelske komisije opravili tudi preizkus risanic na strelišču ob lovski koči, smo lahko pričakovali kar večinsko udeležbo lovcev, pa tudi za malico je bilo tako preskrbljeno. Za ocenjevanje okusa in drugih lastnosti domačih salam smo imenovali ocenjevalno komisijo Janezov (Kok, Dernač, Šumak), ki je v strokovno oceno dobila trinajst

vzorcev salam. Že število kandidatov za oceno je bilo pokazatelj velikega zanimanja in »športnega duha« članov zelene družine iz Braslovč. Ob ocenjevanju komisije je marljivo sodeloval tudi Primož, gospodar lovske koč, ki se je poleg priprave izkazal še v vlogi veččega »rezača« domačih salam naših lovcev. Merila strokovnega ocenjevanja so bila: zunanji videz, prerez

(barva, tekstura), vonj in okus. Osebi, ki sta prevzeli salame v ocenjevanje, sta poskrbeli tudi za diskretnost tekmovalcev, saj sta seznam »preštevilčila« tako, da sta samo ona dva natančno vedela, za katero številko vzorca je kateri lastnik (komisija namreč dobi v ocenjevanje oštevilčene vzorce in nobenih imen!) Ob 11. uri je bila že razglasitev najboljših treh izdelovalcev, pre-

Foto: J. Šumak

»Rezač« in strokovna komisija

Najboljše domače lovske salame

Najboljši trije s predstavnikoma sponzorjev

ostanek salam pa se je spremenil v čudovite narezke, ki so se že prav prilegli, saj se je prav tisti čas končal tudi preizkus lovskih risanic. Predsednik LD Braslovče **Marko Stegnar** je pozdravil vse prisotne in se pridružil glavnemu vložku zakuske, saj je prav tisti dan praznoval rojstni dan. Čestitke so deževale z vseh strani, najboljši trije izdelovalci salam pa so prejeli lesene pokale in praktična darila.

Najboljša je bila salama, ki jo je izdelal naš lovovodja **Jani Basle**, drugi je bil **Primož Pustoslemšek**, tretji pa **Drago Dovečar**, gospodar LD.

Tudi vsi sodelujoči so prejeli praktična darila, ki sta jih razdelila predstavnik sponzorjev: **Tovarne nogavic - Polzela in Mlekarnice Celeia iz Arje vasi**.

V sončnem, a hladnem vremenu smo v tovariškem druženju še v pozno popoldne posedeli pred lovsko kočjo Grmada in nadaljevali z okušanjem domačih divjačinskih salam ob lovski razpravi.

Janez Šumak

Seješ, da pozneje lahko tudi žanješ

V časih smo šele z aprilom končali lovsko leto, se ozrli nazaj in potegnili črto o uspešnosti lovske žetve, ki je bila za nami. Uspešnosti lovskega leta ne merimo samo v uresničitvi načrta odstrela (odvzema), ampak tudi po uspešnem delu organizacije lovske dejavnosti v širšem pomenu. To so tudi razna družabna srečanja lovcev, kmetovalcev in drugih uporabnikov prostora, s katerimi se lovci bolj ali manj srečujemo pri svojem udejstvovanju, dodatnem izobraževanju in predstavljanju lovskih aktivnosti v širši družbi. Lani sem bil na kar nekaj takšnih srečanjih in izobraževanjih, vendar me je med vsemi najbolj pritegnilo delovanje **LD Rakitna**.

V začetku lanskega novembra smo imeli t. i. »rukači« pri nas v Sloveniji na obisku dva visoka predstavnika iz **Javnega podjetja Vojvodinašume**, to sta bila

Dorđe Šimonuvački in **Srđan Peurača**, ki sta štiri dni spoznala naša lovišča, lovsko kulturo in kot gozdarja tudi to panogo. Ker se je njun obisk ujemal z zelo zanimivim predavanjem, ki so ga organizirali v LD Rakitna o telemetričnem spremljanju jelenjadi v Sloveniji, ki ga je pripravil dr. **Klemen Jerina**, sta se gosta iz Vojvodine rada odzvala na vabilo. Obenem sta tudi onadva predavala in predstavila zgoščenko DVD o njihovih loviščih, s katerimi upravljajo, še posebno pa podonavsko jelenjad in divje prašiče; vrsti velike divjadi, ki

šja pojedina«, po kateri si je marsikdo oblikoval prste.

Z veseljem lahko zapišem, da sta omenjena gosta, ki sta prvič videla in doživela del naše slovenske lovske tradicije in svojstveno pogostitev, mirno sedela v svojem kotu in z veseljem držala v roki kozarec.

V začetku lanskega decembra so v isti LD organizirali tudi t. i. »gozdarski lov«, na katerega prav tako povabijo lovce - gozdarje, da lahko ob takem druženju sebi enaki po poklicu skupaj dorečejo še marsikatero nedorečeno o uporabi skupnega prostora

Foto: K. Šušteršič

Posebna popestritev večera je bila »poljša pojedina«, ki so jo za goste in domače lovce pripravili člani rakiške LD.

Lovski krst je bil zabaven in zanimiv za vse zbrane v domu LD Rakitna.

imata zanje izredno pomemben komercialen pomen. Za konec so rakiški prireditelji organizirali še ogled filma z naslovom Stari polhar, ki so ga posneli nekateri člani omenjene LD pod budno taktirko **Klemena Šušteršiča** in snemalca **Braneta Medena** iz moje LD Begunje. Za »piko na i« na tistem večeru je bila za udeležence pripravljena še »pol-

ra in glede čim boljšga sodelovanja v dobro naše divjadi in okolja.

Letos februarja so organizirali tako imenovani »zadnji lov«, seveda v njihovem lovskem domu, na katerega so povabili vse večje lastnike gozdnih in kmetijskih površin na območju LD Rakitna in jim pripravili bogat kulturno-umetniški pro-

gram, ki so ga popestrili še z izredno lepim *lovskim krstom* in *lovskim ropotom*. Ker sem res kar veliko na takih lovskih srečanjih, lahko odkrito napišem, da je bilo oboje vrhunsko izpeljano. Druženje je popestril domači mešani pevski zbor, s Koroske pa sta v goste prišla člana sekcije oponašalcev jelenjega rukanja in druge avtohtone divjadi **Damjan Zdovec** in **Gašper Petrič**, ki sta zbrani družini predstavila oglašanje ruševca in kavkanje lisice. Bil je res lep zaključek lovskega leta!

Vsem članom omenjene lovske družine želim, da bi bil njihov zagon pri lovskem udeleževanju in na družabnih lovskih dejavnostih vedno tako bogat, kot so nam ga predstavili lani, čeprav vem, da se je novo lovsko leto pri njih že začelo z veliko začetnico, o čemer bomo lahko še kaj brali tudi v naši reviji Lovec.

Pavel Nared

O vakuumiranju divjačine

Kadar uplenjeno divjad odkupimo, je najbolje, če jo že naslednji dan, ko se temperatura mesa v stegnu ali plečih zniža

na **7 stopinj Celzija** ali še manj, kar je odvisno od razmer v lovski hladilnici, takoj pripravimo za vakuumiranje oz. globoko zamrzovanje. Pogoj za kakovostno dozorevanje vakuumiranega mesa je tudi, da delamo s čistim orodjem in na čistih delovnih površinah.

Meso divjadi s streli v mehko, prepozno (t. j. več kot dve uri po odstrelu) iztrebljena divjad, obstreljena in zaradi iskanja še preganjana divjad ter spolno aktivni samci so kategorije, katerih meso je neprimerno za t. i. vakuumsko dozorevanje. V mesu takih živali je namreč prenizka vrednost mišičnega glikogena, kar posledično vpliva na premajhno znižanje pH-vrednosti v mišičevju in posledično na nezadostno dozorevanje mesa. Meso takih živali se lahko pokvari tudi v brezračnem (vakuumiranem) stanju, kar spoznamo po neprijetnem vonju in sluzavosti.

Dozorevanje mesa je tudi sicer odvisno od vrste in starosti živali, razpoložljivosti mišičnega glikogena, temperature in časa. To pomeni, da je ob nižjih temperaturah za ustrezno dozorelost divjačinskega mesa potrebno skoraj teden dlje časa. Pri temperaturi od **0 do 4 stopinje Cel-**

Prleški lovski rogisti

zija meso dozoreva do 14 dni, pri hladilniški temperaturi od **0 do 1 stopinje Celzija** pa do tri tedne.

(Po: Pirsch, št. 9/ maj 2012)

– **B. Krže**

Zahvala dobrotnikom

Prleške lovske rogiste se stavljamo lovci in nelovci. Lovska oblačila in instrumente smo si pridobili z lastnimi sredstvi in s pomočjo sredstev LD in ZLD Prlekije. Želja in nuja so bili zimski plašči, saj jih nekateri člani še niso imeli ali pa so se med seboj razlikovali. V ta namen je ZLD Prlekije napisala donatorske pole. Ker nismo zahtevali nič od nobene lovske družine, sem sam, predsednik Prleških lovskih rogistov, začel akcijo. Obiskal sem posamezne lovce dobrotnike, ki imajo re-

gistriran svoj s. p. ali d. o. o. Njihova finančna podpora se je zelo dobro izkazala. Kot posameznica je prispevala največ **Občina Sveti Jurij ob Ščavnici**, kot nelovka pa je sredstva prispevala tudi **Milica Makoter, d. o. o., Cven**. Zimske plašče nam je izdelalo **Krojaštvo Rožman iz Brežic**.

Rogisti se za prispevke vseh dobrotnikov še enkrat vsem najlepše zahvaljujemo!

Franc Belšak,
predsednik

Prleških lovskih rogistov

Ribiči rešili bobra

Pred nedavnim so na območju nekdanje tovarne lepenke na Ceršaku v Slovenskih goricah opazili bobra. Glodavec, ki se mu je že slabo pisalo, se je po nekaj stoletjih po zaslugi hrvaških biologov in lovcev spet vrnil v naša vodovja. Žival je padla v opuš-

Foto: Š. Vesel

Reševanje bobra iz bazena v Ceršaku je bilo uspešno po zaslugi ribičev Stojana in Žana. Velja jima javna zahvala lovcev, bobru pa v prihodnje želimo več sreče ob zgrajenih človeških ovirah na vodovjih!

čeni betonski usedalni bazen za pripravo tehnološke vode. Kdo neki bi vedel, kako bi se usoda z njim poigrala, če ga ribiči ne bi potegnili na varno in o tem obvestili tudi vodstvo mariborske ribiške družine in območne ribiške zveze. Njen predsednik **Bojan Javornik** je povedal, da je to še ena od sicer mnogih pozitivnih dejanj ribičev, ki ne skrbijo zgolj za ribji živelj, pač pa za širše naravno okolje. Nasploh pa so zelo veseli, če so naše vode bogate z vsem, kar sodi vanje in ob vodo. In evrazijski bober (*Castor fiber*) je zagotovo ena od takih »dodanih vrednosti«, na katero so tudi ribiči zelo ponosni.

Marjan Toš

Spomin na Nika Belopavloviča

Ko sem v aprilem Delu zasledil osmrtnico za **Nika Belopavloviča**, sem se spomnil tudi zanimivega lovskega dogodka. Pokojnik je bil vrsto let tudi predsednik Smučarske zveze Slovenije. Njen organizacijski komite za Planico je posloval kot najemnik prostorov Lovske zveze Slovenije (tam kjer je zdaj sedež uredništva Lovca). Zato sva se tudi bolje poznala. Po postavi je bil manjši, zato pa toliko temperamentnejši. Bil je Belokranjec, vsaj po moji oceni potomec Uskokov, in v sedemdesetih letih tudi del takratne politične elite, ki se je vsako leto odzvala vabilu Lovske zveze Slovenije na lov na divje prašiče v Gojitvenem lovišču LZS Žitna gora. Lov je bil namenjen predvsem vsakoletnemu druženju pa tudi lobiranju, čeprav se je nekdanji temu reklo drugače; namenjeno je bilo predvsem pridobivanju podpore za nov lovski zakon, ki je bil sprejet leta 1976 z neponovljivo dobrimi rešitvami v korist divjadi in lovske organizacije.

Bil je mrzel januarski dan, ko sem kot lovovodja razporejal lovce na stojišča in vsakemu ukazal strogo varovanje vodečih svinj. Ko smo po uri hoje iz Poloma prispeli na vrh Kukovskega hriba nad nekoč veliko kočevsko vasjo Kukovo, je bil Niko zadnji lovec v vrsti. Postavil sem ga pod nizko vejnato hruško, sam pa sem se odmaknil slabih sto metrov. Bilo je mrzlo, z nekaj centimetri zmrznjenega snega, zato je bil pogon daljši. Kmalu po začetnem oglašanju gonjačev se je v dolini pod

Foto: B. Žerdin
Možje LD Bakovci - Lipovci so puške zamenjali za sekire in žage in naredili večnamensko brunarico.

nama zaslišal glasen hrup bežeče divjadi, kar sem ocenil kot trop takrat bistveno številčnejše jelenjadi, ki se je nama hitro približevala. Bil je okrog tridesetglavi trop košut s teleti. Pogledal sem proti sosedu, vendar sem videl le prislonjeno puško, njega pa šele po koncu pogona. Nisem si mogel kaj, da ga ne bi povprašal, kako in kaj. »Splezal sem na drevo, da bi bolje videl,« mi je neprepričljivo odgovoril. Seveda, sem si mislil svoje in dogodek ohranil zase vse do danes.

B. Krže

Nov nadstrešek - brunarica LD Bakovci - Lipovci

Člani LD Bakovci - Lipovci so zelo aktivni na področju varstva narave in skrbi za divjad. V lovskem revirju Bakovci, v gozdičku v Müzgah, ima LD lovski dom in spominski lovski park. Ob lovskem domu vsako poletje skupaj z Župnijo Bakovci pripravijo spominsko lovsko mašo za žive in pokojne lovce. Doslej so bile maše vedno na prostem, zato so se lovci odločili, da bodo zgradili nov nadstrešek iz brun, ki jim bo služil za take in druge namene. Nadstrešek meri 2,5-krat 3,5 metra in je zgrajen iz smrekovega lesa - okroglic. Lovci so gradnji nadstreška iz brun namenili tri nedelje; 29. aprila letos je bil nared. Vsakokrat se je prostovoljne spomladanske delovne akcije udeležilo dvajset lovcev vseh starosti. Že poleti bo pod nastreškom spet maša, ko bo nova pridobitev tudi blagoslovljena in jo bodo uradno predali svojem namenu. Pobudnika za izgradnjo nadstreška sta bila sta-

rešina **Ernest Egenšpanger** in novi gospodar te LD, **Mirko Buzeti**.

Bojan Žerdin

Pisana svinja le naletela na pravega

V februarški številki Lovca je bil objavljen članek o lovskem krstu v Šentlambertu. Omenjeno je tudi bilo, da so na tradicionalnem Štefanovem lovu v LD Šentlambert uplenili zanimivo divjo svinjo, ki je poskrbela za prvi del praznovanja tistega dne, ki se je popoldne in zvečer končal s krstom in veselim druženjem. Omenjena pisana svinja, ki jo je boginja Dijana namenila gostu iz LD Podkum **Petru Borišku**, je s svojim izmikanjem končni usodi poskrbela za eno tistih lovskih zgodb, ki bodo še dolgo krožile v družini tamkajšnjih vrlih lovcev. Po pripovedovanju prejšnjega gospodarja LD

Šentlambert **Darka Juvana**, ki je natančno spremljal »zgodovino lova« na »skrivnostno« divjo svinjo, bom v nadaljevanju na kratko opisal in razkril, zakaj je bila svinja nekaj posebnega; ne le zaradi svojstvenega barvnega vzorca svojega kožuha.

Prvič so jo opazili na skupnem lovu 23. novembra 2008, ko je bila še ozimka. V pogonu so opazili manjšo divjo svinjo s sedmimi ozimci, od katerih je bil eden pisan. Lovci so uplenili 25-kilogramskega pujska, medtem ko so pisanega zgrešili. Drugo srečanje z njo je bilo 30. decembra istega leta, ko so presledili trop prašičev. Prašiči so »udarili« lovcem visoko nad Juvanovim stojiščem in takratni gospodar je tedaj videl tudi pisanega ozimca. Slednji je prišel na strel najbolj večjemu strelcu LD Šentlambert, **Francu Cirarju**. Toda, glej ga, šmenta: ko je Cirar zagledal pisanega pujsa, se je zmedel in v njegovi karabinki je zatajil strel. Prašiči so jo odnesli brez praske. Tretje srečanje je bilo 23. julija 2010. Pisano žival je opazil član sosednje LD Izlake. Takrat že svinja je s seboj vodila šest ozimcev. Četrto snidenje je bilo 3. oktobra tistega leta na prvem skupnem lovu na Kolkcu. Na stojišču, ki ga imenujejo Na Presedlu, so se v Juvanovi bližini na njegovo presenečenje pojavili pisana svinja, ozimec in lep lanščak. Ozimca je uplenil; bil je lepo razvit, brez znakov križanja z domačim prašičem. Svinjo je streljal lovec na sosednjem stojišču, a jo je zgrešil. Petič so jo opazili 11. decembra 2010 pri lovu na gamse v kanjonu reke Save nad Renkami. Nato je niso videli vse do zanjo usodnega štefanovega,

Pisano divjo svinjo je uplenil Peter Borišek (LD Podkum). Desno od njega je Jože Očep ml. (LD Šentlambert) z uplenjenim ozimcem.

ko so jo s tremi ozimci zajeli v pogon.

Lovci so se pogosto spraševali in ugibali, kje bi lahko bila pisana svinja ter koliko in kakšne ozimce vodi. Ugibali so tudi o njeni teži (po uplenitvi je očiščena tehtala 72 kg). Skratka, svinja je med lovci burila izjemno domišljivo. Zanimivo pa je, da je nikoli niso opazili na krmišču. Zaradi njene nenavadne barve odlakanosti, ki kaže na znake križanja z domačim prašičem v preteklosti, jo je bilo užitek spremljati, je dejal Darko Juvan. Zdaj njen ustrojen pisan kožuh krasi steno lovske sobe in velikokrat budi spomine na lovska doživetja z njo.

Boštjan Grošel

O hrvaških kunah - to pot malo drugače

Rad bi napisal nekaj zanimivega o kunah na Hrvaškem. Pa ne mislim njihovega denarja, ampak na prave male zveri, ki turistom in prebivalcem lahko povzročijo tudi težave.

Kune (vsaj belice) niso več nobena redkost, ampak so v večini lovišč postale dokaj številčne divjad. Približale so se tudi urbanim območjem, najdemo jih v bližini hiš, pod kozolci, v skednjih, na podstrešjih in še marsikje ob človeških prebivališčih, še posebno, če je v bližini gozd.

Opisal bom nekaj lastnih neprijetnih izkušenj in izkušenj mojih sosedov s temi zverinami. Vsako leto poletne počitnice preživim na obali sosednje Hrvaške, nasproti Piranskega zaliva. V naselju raste tudi bujno rastlinje, nekaj deset metrov stran pa se razteza borov gozd. Očitno zaledje in življenjski prostor za kune belice (*Martes foina*).

Pred petimi leti mi je sosed povedal, da ko je pognal motor svojega avtomobila, je izpod njega skočila kuna belica in pobegnila v bližnji gozd. Pozneje mi je prišel povedat, da mu je kuna nagrizla cev klimatske naprave. No, meni je isto leto kuna z grizenjem uničila dober del izolacije na pokrovu motorja.

Iz meni znanih virov so pred časom kune v Münchnu zaradi poškodb avtomobilov povzročile številne prometne nesreče in zastoje. Švicarske zavarovalnice poročajo, da imajo številne odškodninske primere zaradi škode, ki so jo povzročile prav kune belice.

Foto: V. Šuligoj

Takole mi je kuna belica na hrvaški obali neko poletno noč uničila (zgrizla) dober del izolacije pod pokrovom motorja mojega avtomobila.

Ko sem se vrnil domov z dopusta, sem od nekoga, ki je to problematiko že poznal, izvedel, da je v trgovinah z elektro opremo in napravami že mogoče dobiti tudi posebno napravo za odvrčanje kun. Napravo je mogoče preprosto priključiti na vozilo, kjer oddaja za ljudi neslišen zvočni signal, vendar za

vžgati, temveč je nekaj časa samo pokašljeval, naposled pa še to ne več. Ko so dvignili pokrov motorja, so imeli kaj videti: manjkala je polovica zvočne izolacije motornega prostora, zelo poškodovani pa so bili tudi električni kabli, zaradi česar je bil avtomobil onesposobljen. Pred potjo je bil avtomobil nekaj dni

Elektronska naprava, ki jo je mogoče za majhen denar kupiti v trgovini Conrad, Ces, d. o. o. (BTC, dvorana 11), na Šmartinski cesti v Ljubljani, nas bo gotovo rešila stroškov, če bo kuna slučajno obiskala podvožje našega avtomobila.

kune neprijeten. Naprava naj bi delovala kot akustično odvrčalo. Za nadzor delovanja se na napravi prižiga droben svetlobni signal. Zanj sem se odločil tudi sam.

Ko sem iztrošeni avtomobil zamenjal za novega, sem zaradi dobrih izkušenj najprej iz starega vozila na novo premestil prav to napravo.

Lani sta moja druga najbližja sosedna na morju preživljala dopust z vnukom. Odpeljali so se v bližnje mesto nabavit živila. Med vračanjem jim je 300 m pred domom odpovedal motor avtomobila. Nikakor ni hotel več

Foto: V. Šuligoj

Odvračalno pršilo, s katerim dodatno popršimo še električne kable avtomobilskega motorja, da se jih z zobmi ne bi lotile kune. Kupil sem ga v Merkurju. Meni se je oboje dobro izkazalo, sosed pa so me že žalostno gledali, ker v učinek omenjenih pripomočkov prej niso verjeli ...

parkiran in pokrit s ponjavo na dvorišču; očitno je imela kuna (ali več kun) dovolj časa, da je povzročila tolikšno škodo.

Ko je mojster avtoelektričar popravil vozilo, se nam je približal naslednji sosed, ki je slišal za neljub dogodek in s seboj prinesel posebno pršilo za odganjanje kun. Povedal je, da tako pršilo prodajajo v večjih trgovskih centrih, in sicer na oddelkih »za vrt«. Sosed je na hiši namestil tudi posebno napravo s senzorjem za gibanje, ki vključi poseben odvrčalni zvočni signal, ko zazna gibanje živali.

Pripomočkov za odganjanje kun belic – vsiljivk – je torej na tržišču dovolj, pojavljajo pa se vedno novi, učinkovitejši pripomočki za odganjanje. Izplača se razmisliti in nabaviti katerega od njih, saj za relativno majhen strošek lahko preprečimo kar občutno materialno škodo na vozilih, ohranimo živce in morebiti celo koga odvrnemo od pretehih nevarnosti pri uporabi tako poškodovanega vozila, ki

JUNIJ v JULIANI

OBIŠČITE Alpski botanični vrt JULIANA v Trenti

Od 1. maja do 30. septembra vsak dan od 8.30 do 18.30.

Juliana je najstarejši alpski botanični vrt na Slovenskem.

V vrtu raste okrog 600 različnih rastlin. Pestra mešanica alpskih in kraških vrst nas vedno znova očara in prav po tem se Juliana razlikuje od drugih, mnogo večjih alpskih vrtov po Evropi.

Več na <http://www2.pms-lj.si/juliana/juliana.html>

NOV VODNIK PO PARKU

ALPSKI BOTANIČNI VRT JULIANA V TRENTI

Na voljo na blagajni vrta (in v Prirodoslovnem muzeju Slovenije) po 15,00 evrov.

Vstopnina: osnovnošolci, dijaki, študenti, upokojeanci, šolske skupine: 2,00 evra, odrasli: 3,00 evre, družinska karta: 6,00 evrov.

Prost vstop imajo predšolski otroci, člani Prirodoslovnega društva, imetniki veljavnih muzejskih kartic.

PRIRODOSLOVNI MUZEJ SLOVENIJE

lahko odpove kar naenkrat. Zakaj se z dopusta ne bi vrnili z dobrimi vtisi in lepimi spomini in denarjem, porabljenim samo za dopust, namesto za nepotrebna popravila avtomobila!

Če vam bo moje pisanje morda preprečilo tovrstno škodo in nepotrebne stroške, pa čeprav morda samo enemu od vas, bo moj dobronamerni prispevek dosegel svoj namen. Za konec želim vsem varno vožnjo in srečno pot!

Vital Šuligoj

Finski noži Firme Marttiini

Janne Marttiini, kovaški vajenec s severa Finske, je svoj prvi nož izdelal že davnega leta 1902. Živel je v okolju, kjer so se preživljali izključno z lovom in ribolovom, zato je zelo dobro vedel, kakšen nož je za lovca najprimernejši in kakšnega potrebuje ribič, da bi čim lažje obdelala svoj ulov. Pri delu je bil izviran in natančen, zato so bili noži že tedaj zelo kakovostni. Povpraševanje je bilo tolikšno, da je leta 1928 v mestu Rovaniemi ustanovil lastno kovačijo, kjer so izdelovali samo nože. Celotni postopek izdelave od kovanja neobdelanega jekla do loščenja in ostrenja končnega izdelka je potekal povsem ročno. Dandanes firma **Marttiini** izdeluje več kot 250 različnih vrst nožev, ki jih glede na namen delimo na *lovške, ribiške, gospodinjske* in *darilne* nože. Kljub najsodobnejši opremi je proizvodni proces organiziran tako, da v posameznih fazah v največji meri ohranja tradicionalno ročno obdelavo. Zaradi takšnega načina izdelave in uporabe vrhunskih materialov je dnevna proizvodnja nožev majhna, a zato zelo kakovostna. Ročaji tradicio-

nalnih lovskih nožev so izdelani iz arktične breze ali polisandra. Poprejšna toplotna obdelava lesa izboljša njegovo odpornost proti vlagi in lesni gnilobi. Po obdelavi in voskanju dobi les gladko in elegantno površino, ki je zelo odporna proti zunanjim vplivom. Če niste privrženec tradicionalnega lesenega ročaja, se lahko odločite za gumiranega. V obeh primerih sta zagotovljena izvrsten oprijem in zaščita prstov, tudi takrat, ko je ročaj moker ali masten. Les in guma imata svoje prednosti pri zelo nizkih temperaturah. Rezila so v večini primerov izdelana iz Marttiinijevega kromovega, ogljikovega ali carbinokovega jekla, ki doseže trdoto 58 HRC. Ostrina kline Marttiinijevih nožev je svetovno znana, saj dosega ostrino britvice. Že samo dejstvo, da norveška ribiška flota uporablja finske nože za predelavo svojega ulova, je več kot zgovorno. Vsak izdelani nož mora skozi kontrolo kakovosti, šele nato dobi pečat dejanske kakovosti. Vsi noži so v ličnih usnjenih ali plastičnih nožnicah, ki omogočajo varno nošnjo noža in obenem omogočajo hitro uporabo. Vzdrževanje in ostrenje noža nista zahtevna: po uporabi ga je treba le sprati in osušiti. Paziti je treba, da noža pri ostrenju ne pregrejemo (zažgemo), ker bi tako spremenili sestavo jekla. V primerjavi z drugimi skandinavskimi vrhunskimi noži so tudi cenovno sprejemljivi. Kdor je preizkusil praktičnost in vsestransko uporabnost Marttiinijevih lovskih nožev, jih bo z veseljem uporabljal tudi vnaprej. Izjema niso niti gospodinjski noži večina prej ni poznala. Ogledate si jih lahko v katalogu Beluga ali na www.beluga.si, naročite pa jih lahko tudi po telefonu (01) 25-10-880.

V juniju vam bomo ob nakupu enega od nožev, predstavljenih na fotografiji, podarili brus, ki je primeren tudi za ostrenje keramičnih nožev.

*Predstavitvena reportaža
Beluga, d. o. o.*

Bushnell Legend Ultra HD

S posebnim veseljem vam predstavljamo letošnjo novost, prenovljeno serijo strelnih daljnogledov **Bushnell Legend Ultra HD**. Serija strelnih daljnogledov z imenom **Legend Ultra HD** se po kakovosti uvršča tik pod sam vrh ponudbe firme Bushnell, takoj za serijo **Elite**. Strelni daljnogledi so neke vrste posebnost, saj združujejo odlične optične lastnosti dražjih daljnogledov v nadpovprečno robustnem ohišju. Izjemno močna zgradba daljnogledov serije Legend že na pogled priča, da so namenjeni za vsakodnevno uporabo na zahtevnem terenu in v rokah preizkušenih in utrjenih lovcov. Tistih, ki nimajo časa paziti na vsako malenkost in večjo pozornost namenjajo lovu kot pa navideznemu lesku svoje opreme. Zaradi slednjega so zelo primerni tudi za poklicne lovce.

Serije Legend nekaj let ni bilo v ponudbi. Za leto 2012 je Bushnell pripravil korenito posodobitev že tako dobrih strelnih daljnogledov. Posodobitev sledi zelo uspešni posodobitvi opazovalnih daljnogledov Legend Ultra HD. Optični elementi so izdelani iz najboljšega fluoridnega stekla z zaščiteno oznako **ED Prime Glass**, ki zagotavlja izjemno nizek raztros svetlobe. To omogoča, da se tiste barve iz barvnega spektra, ki jih človeško oko lahko zazna, osredotočijo v praktično isti žariščni točki. Posledici sta zelo izboljšani barvi

kontrast in ločljivost tudi v razmerah zmanjšane vidljivosti.

Daljnogledi Legend Ultra HD so povsem vodotesni, odporni proti udarcem in zameglitvi. Novost je v dodatni protidežni zaščiti leč **Raiguard**, ki je bila doslej rezervirana samo za serijo Elite.

Serija Legend Ultra HD ponuja več strelnih daljnogledov različni povečavi. Tokrat predstavljamo strelni daljnogled **3-9 x 50**, odličen in robusten strelni daljnogled za lov v mraku z velikim svetlobnim izkoristkom, ki celo pri 9-kratni povečavi omogoča izhodno zenico velikosti 5,5 mm.

Odlikuje ga kristalno čista in izjemno svetla slika, ki omogoča ločevanje najmanjših podrobnosti cilja na velikih razdaljah.

Strelne daljnogleds Legend odlikuje velika zenična razdalja, t. j. razdalja strelčevega očesa od okularja. Pri daljnogledu, ki ga predstavljamo, znaša dobrih 10 cm in omogoča varne strele tudi pri močnih kalibrih z velikim odsunom in pri strelh strmo navzgor, ko je nevarnost udarca daljnogleda v nadočesni strelčev lok. Poleg velike zenične razdalje je daljša (16,3 cm) tudi montažna dolžina telesa daljnogleda, zaradi česar je zelo primeren za montažo na daljše sisteme »magnum« lovskih pušk.

Strelni daljnogledi Legend nudijo idealno kombinacijo kakovosti in cene. So cenejši od serije Elite in bistveno cenejši od primerljivih evropskih daljnogledov. Maloprodajna cena predstavljenega izdelka za leto 2012 znaša samo 449 evrov, kar je neverjetno ugodna cena za tako kakovosten strelni daljnogled. Tako kot za vse daljnogleds firme Bushnell tudi za strelne daljnogleds Legend veljajo izjemni jamstveni pogoji, ki odražajo zaupanje firme v lastne izdelke.

*Rodeoteam, d. o. o.,
predstavitvena reportaža*

Legend 3-9 x 50 UHD; model: 853950, povečava: 3-9 x 50, teža: 531 g, dolžina: 373 mm, križ: Multi-X, vidno polje: 10,6 (3 x)/3,6 m (9 x), izhodna zenica: 16,6 mm (3 x)/5,6 mm (9 x)

V jesenskih mesecih, ko je sezona skupnih lovov na višku, praznuje rojstni dan član LD Orlica - Vuhred **Martin Krajnc**; 27. oktobra 2011 je praznoval svo-

jo 80-letnico.

Rodil se je leta 1931 na Brdah pri Šmartnem pri Slovenj Gradcu. Svojo zgodnjo mladost je preživel v naravi, predvsem kot pastirček, in takrat jo je tudi vžljudil. Zato ni naključje, da je vso svojo poklicno pot kot revirni gozdar posvetil predvsem ohranjanju gozdov v okviru Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec, kjer je delal vse do upokojitve.

V Vuhred se je Martin preselil leta 1958. Tod si je ustvaril dom in družino in se istega leta tudi pridružil zeleni bratovščini LD Orlica - Vuhred. Že v letih 1954 do 1955 je sodeloval pri gradnji našega prvega lovskega doma na Sv. Antonu in že takrat so njegovi prihodnji lovski tovariši vedeli, da bodo medse sprejeli pridnega in odgovornega člana. In res! Martin je v vseh petinpetdesetih letih lovskega staža prispeval velik osebnih delež k razvoju naše LD. Zaupane so mu bile številne funkcije. Gospodar LD je bil od leta 1966 do 1980, član UO LD je bil v letih od 1985 do 1987. Nato je leta 1987 prevzel funkcijo starešine in jo opravljal do leta 1991, hkrati pa je bil predsednik gradbenega odbora za gradnjo drugega prizidka lovskega doma vse do leta 1990, ko smo ga slovesno predali svojemu namenu. V letih od 1991 do 1997 je bil član NO LD, od leta 1997 do 2001 član UO LD, od leta 2001 do 2009 pa je bil spet član NO LD Orlica.

Martin je bil aktiven tudi na v Koroški lovski zvezi. Bil je član prvega UO KLZ (2001 do 2006), nato pa še v letih 2006 do 2010.

Kljub odgovornim funkcijam, ki jih je opravljal, je našel čas tudi za delo v lovišču. Leta 1975 je med prvimi opravil lovskočuvaljski izpit in že leta 1978 postal vodja revirja Sv. Vid, ki ga je vzorno vodil do leta 2007. Kot mentor je vzgojil številne lovske pripravnike v dobre lovce s pravo lovsko etiko.

Martin je kljub letom še vedno aktiven vodnik tujih lovskih gostov, ki prav zaradi njegovega dobrega poznavanja divjadi in prizadevanja za ohranjanje pristne lovske tradicije in običajev radi prihajajo k nam na lov in druženje.

Za dolgoletno in uspešno delo v lovstvu je LZS Martina odlikovala z znakom za lovske zasluge, redoma za lovske zasluge III. in II. stopnje. Od leta 2008 je častni član LD Orlica.

Čeprav mu življenje večkrat ni prizanašalo, je Martin vedno ostal dobre volje in prijeten sogovornik. Lovci smo radi v njegovi družbi in sledimo njegovim jasnim pogledom v prihodnost.

Dragi lovski tovariš Martin, za tvoj trud in prizadevnost se ti na tem mestu iskreno zahvaljujemo in ti kličemo na mnoga zdrava leta, da bi s ponosom še zahajal v lovski dom in naše lepo lovišče, za katerega se vse življenje tako srčno zavzemaš. Še naprej ti želimo tudi dober pogled!

LD Orlica – P. S.

V krogu svojih lovskih prijateljev je 18. 12. 2011 praznoval svoj okrogli življenjski jubilej, 80-letnico bogatega življenja – **Ivan Partlič**.

Luč sveta je zagledal pod zelenim Pohorjem blizu Limbuša in svoja otroška leta preživel v skrbnem domačem okolju. Končal je osnovno šolo, nato obrtno in srednjo kovinarsko šolo ter postal cenjen avtomehaničar. Svoje znanje je nenehno izpopolnjeval, si pridobil naziv mojster in vse do upokojitve opravljal odgovorne naloge v svoji stroki.

V LD Košaki se je včlanil leta 1965, naslednje leto pa je opravil lovski izpit. Že kot pripravnik in pozneje mlad lovec je pokazal smisel za strokovno delo in zavzet odnos do varovanja naravnega okolja in divjadi. Posebno skrb je namenjal nadaljnemu izobraževanju. Znanje je prenašal tudi na mlajše člane. Leta 1972 je bil izvoljen v IO LD Košaki in do leta 1983 opravljal naloge gospodarja. Nato je bil do leta 1994 starešina LD Košaki, pa statistik v letih 1995 in 1996, znova gospodar in v letih 1996 do 2000 ponovno starešina. Po izteku mandata mu je na rednem občnem zboru, marca 2000, LD podelila naslov častnega člana. Ivan je zaslužen za mnoge dobro izpeljane aktivnosti, med drugim tudi za dograditev lovskega doma. Od leta 2003 vodi natančne podatke o odvzemu divjadi za potrebe evidenc LD in za vnos lete v aplikacijo Lisjak. V LD Košaki je s svojim bogatim strokovnim znanjem tudi vzoren mentor mnogim mlajšim lovcem.

Partlič ni aktivno in postržovalno deloval zgolj v svoji LD Košaki, temveč se je desetletja razdaljal tudi pri delu v okviru območne LZ Maribor in Pesniškega LGB, ki ga je kot predsednik vodil od leta 1991 do 2001. Od leta 1978 do 2004 je bil član Gojitvene komisije LZ Maribor, v letih 1983 do 1985 pa tudi predsednik te komisije. Dolga leta je bil član Komisije za ocenjevanje trofejev, v letih 1997 pa do 2001 pa tudi član UO LZ Maribor. Vse funkcije je opravljal z veseljem in izredno odgovorno. Rad je prisluhnil svojim sodelavcem, upošteval njihova mnenja in tako skrbel za strokovnost in izpopolnjevanje znanja. Ves čas svojega delovanja zagovarja potrebno dodatno in sprotno lovsko znanje, sodobna načela sonaravovarstvenega upravljanja divjadi in se zavzema za odprtost organizacije v prostoru in za sodelovanje z vsemi uporabniki.

Za svoje bogato delo v prid narave in divjadi ter za prispevek h krepitvi in bogatitvi poslanstva lovske organizacije je prejel več odlikovanj in priznanj. LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge ter redi III., II. in I. stopnje. Prejel je tudi več priznanj LD Košaki, ki mu je ob svoji 50-letnici izročila zlato plaketo, LZ Maribor pa plaketo LZ Maribor.

Ivan, ob tvojem življenjskem jubileju ti kot spoštovanemu lovskemu tovarišu in prijatelju želimo še veliko zdravih in zadovoljnih let v družbi zelene bratovščine in vseh, ki mislijo in delajo v korist narave in divjadi.

LD Košaki,
LZ Maribor

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ:

90-letnico

Ivan Erban, LD Artiče
Anton Gonza, LD Petišovci
Vladimir Pfeifer st.,
LD Krka, Goričko
Alojz Valh, LD Velka

85-letnico

Franc Birtič, LD Sinji Vrh
Ludvik Brence, LD Oplotnica
Anton Corel, LD Laze
Emil Gostiša, LD Col
Albert Ogriz, LD Golavabuka
Radislav Rebernik, LD Dobrna
Ivan Stibilj, LD Hubelj
Peter Voušek, LD Braslovče
Ivan Žabkar, LD Dobova

80-letnico

Jože Bajc, LD Logatec
Milan Bošnjak, LD Komenda
Anton Brodnik,
LD Velunja, Šoštanj
Alojzij Slavko Hodnik,
LD Gradišče
Ivan Knez, LD Rečica pri Laškem
Ivan Kobal, LD Koper
Ivan Kovač, LD Gornja Radgona
Anton Lesjak, LD Dramlje
Vekoslav Lovrenčič,
LD Križevci pri Ljutomeru
Andrej Marhold, LD Kungota
Anton Mavrič, LD Čaven
Vladislav Omerzu, LD Benedikt
Anton Šertl, LD Mislinja
Alojz Števanec, LD Tišina
Anton Turičnik, LD Mislinja
Pavel Tušar, LD Jelenk
Marjan Franc Vidmar,
LD Črnomelj
Alojz Žgank, LD Prebold
Ivan Žunko,
LD Gaj nad Mariborom

75-letnico

Ivan Bičič, LD Planota
Anton Cvelbar, LD Novo mesto
Franc Gantar, LD Dole nad Idrijo
Janez Grubelnik, LD Cigonca
Jože Horvat, LD Stara Fužina

Anton Knežević,
LD Jelovica, Ribno
Stanko Kovše, LD Vitanje
Rudi Krizmanič st., LD Gabrovka
Viktor Lenarčič, LD Petišovci
Franc Markelj, LD Begunjska
Avgust Pavel Mlekuž, LD Soča
Valentin Ogris, LD Škofja Loka
Adolf Onič, LD Hoče
Anton Repar,
LD Kostanjevica na Krki
Janez Steyer, LD Sveta Ana
Franc Stošički,
LD Studenec, Veliki Trn
Stanislav Škrubelj, LD Luče
Henrik Tavčar, LD Kras, Dutovlje
Anton Veršovnik, LD Janžev Vrh

70-letnico

Ernest Breznikar, LD Senovo
Anton Cverlin, LD Rogaška Slatina
Ferdinand Dolinšek, LD Hoče
Pavel Fabrici, LD Vurnat
Robert Ferrari, LD Dolce, Komen
Alojz Forstnarič,
LD Jože Lacko, Ptuj
Josip Garmuš, LD Dobovec
Marijan Groff, LD Kerkovše
Alojz Heric,
LD Križevci pri Ljutomeru
Pavel Hirselj, LD Vače
Anton Levč, LD Slovenj Gradec
Franc Malovrh, LD Sorško polje
Franc Mandelj,
LD Martin Krpan Bloke in LD Krka
Bruno Ivan Mrak, LD Kerkovše
Friderik Pokeržnik, LD Janžev Vrh
Marjan Ropret,
LD Storžič in LD Predvdor
Peter Sitar, LD Mengeš
Janez Snaj, LD Kresnice
Janez Šebal, LD Rovte
Anton Škoberne, LD Vitanje
Franc Škofic, LD Storžič
Anton Šuštar,
LD Sela pri Kamniku
Matjaž Šušteršič, LD Žilce
Slavko Turk, LD Mala Gora
Alojz Večko, LD Dolič
Alojzij Venturini, LD Velike Lašče
Alojz Zemljič, LD Domžale

Vsem jubilarom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Naslikal: Ueli Iff

Dopoldan z lovcom

Otroci Oranžne igralnice iz vrtca **Lenart pri Osnovni šoli Lenart** smo v šolskem letu 2011/2012 veliko povežani z naravo. Skupaj s prijatelji raziskujemo čutne poti, pri tem nas pot večkrat odpelje tudi v gozd. Poslušanje različnih glasov, vonjanje gozdnega zraka nas navdušuje vedno znova. Različne možnosti raziskovanja nam pomagajo razvijati domisljijo in pridobivati raznovrstno znanje. Med drugim smo ugotavljali, katere živali živijo v gozdu. Za pomoč smo zaprosili lovca. To je bil dedek naše Vite, **Jože Majcenovič**, ki se je pri-

Krmišče za fazane je mogoče narediti brez žebeljev in kladiva.

Lovca, dedek naše Vite, **Jože Majcenovič** se je prijazno odzval našemu povabilu in nam pripravil zanimiv dopoldan v gozdu.

jazno odzval našemu povabilu in nam pripravil zanimiv dopoldan. Najprej nam je v igralnici predstavil živali, ki živijo v našem gozdu. Lisica, zajec, sova, kuna, jazbec, srna so živali, o katerih smo se pogovarjali. Podrobna predstavitev živali, ki jo je pripravil lovec, se je vsem vtisnila v spomin in odslej poznamo glavne lastnosti in značilnosti vsake od naštetih živali.

Nato smo se v mrzlem zimskem dopoldnevu odpravili v gozd. Pokanje majhnih vejic, šelestenje listja, opazovanje poti, po kateri hodijo srne, nas je pripeljalo do mesta, kjer si je lovec že pripravil veje in smrekove vejice. Spraševali smo se, kaj bo z vejami. Krmišča za živali vendar ni mogoče narediti brez žebeljev in kladiva! Lovca nam je

povedal, da živali trpijo, kadar je veliko snega. Za nas je to presenečenje, kajti za razliko od njih se mi snega veselimo. Skupaj smo poprijeli za delo in po lovčevih navodilih je nastalo krmišče za živali. Prava mojstrovina! V krmišče smo nanosili zlato rumeno kuruzo, ki zanesljivo tekne živalim. Dobili smo tudi nalogo. Brez skrbi, naš prijatelj lovec, redno bomo opazovali krmišče in ga dopolnjevali s kuruzo. Nastavili smo še sol, ki jo živali v spomladanskih mesecih tudi potrebujejo. Lovca Jože nas je opozoril na varovanje narave. Vedno moramo vse počistiti za seboj in vse, kar ne spada v gozd, je treba pospraviti in odnesti domov v smeti. Tudi živali ljubijo čist gozd. Pri pospravljanju smo našli še srnjakovo lobanjo.

O, koliko vprašanj se je porodilo! Kaj se mu je zgodilo? Zakaj je tukaj? Koliko je bil star? Na vsa vprašanja nam je znal odgovoriti lovec Jože.

Za lep in zanimiv dopoldan se lovcu Jožetu Majcenoviču iskreno zahvaljujemo in mu sporočamo, da bi tak dopoldan še kdaj ponovili.

Irena Rebernik,
vzgojiteljica

Zelo rad grem v vrtec ...

V torek, 31. 1. 2012, sem se zopet družil z otroki iz otroškega vrtca v Račah. Prijazno povabilo gospe **Irene Flajšman** sem z veseljem sprejel in obljubil, da bom obiskal njihov novi otroški vrtec in predstavil slovenskega lovca. Druženje z malčki in nadobudneži mi vedno ve-

liko pomeni, saj se med njimi zares počutim mlajšega in neko duševno polnega. Ko po prostoru zadoni iz mnogih malih ust: »Lovca, lovca, lovca ...«, ko skupaj zapojemo *Lisička je prav zvita zver*, je to zame in moja duša nekaj najlepšega.

Tokrat sem gostoval kar v dveh skupinah. V eni so bili otroci do 3. leta starosti, v drugi pa od 3. do 6. leta. Kadar grem v vrtec, se vedno dobro pripravim, saj imajo male glavice kar zahtevna vprašanja, ki terjajo tudi prave odgovore. S seboj vzamem nagačene živali: lisico, jazbeca, zajca, ne manjka veja jelenovega rogova, srnjaka, tudi na čakane divjega prašiča ne pozabim. Od lovske opreme jim pokažem lovski rog, daljnogled in seveda čisto pravo lovsko puško.

V prvi skupini je njihova vzgojiteljica že prej pripravila temo *Narava in živali v njej*, saj je pred komisijo morala pokazati znanje o vzgoji otrok v tej smeri in kjer sem bil v to temo vključen tudi jaz. Zato sem se še toliko bolj vestno pripravil na obisk.

Otroci so me zelo pozorno poslušali in po dobrih dvajsetih minutah so že začela deževati vprašanja. Moral sem poseči kar globoko v spomin, da sem lahko odgovoril na vsa.

Ko sem se poslovil tudi od druge skupine, ki je bila številčnejša, saj je bilo zbranih okrog štirideset otrok, in ko so mi vzgojiteljice stisnile roko za dobro opravljeno delo in je zadovela pesem *Lisička je prav zvita zver*, sem bil presrečen. Obljubil sem, da se bomo še srečali. Hvala vam, otroci, za vse lepo!

Drago Vešner

Foto: D. Vešner

Med otroki otroškega vrtca v Račah se vedno odlično počutim.

V času, ko se je lansko poletje nagnilo v drugo polovico, ko je pesem klopotev v Slovenskih goricah že naznana jesen in ko so jutranje meglice očarljivo lebdele nad lepoto te dežele, nas je globoko pretresla novica, da je prenehalo biti plemenito srce našega najstarejšega lovskega tovariša **Maksa Šumana**. Umrli je 11. 8. 2011.

Rodil se je 2. 12. 1924 v kmečki družini v Radehovi pri Lenartu. Zelo zgodaj je moral poprijeti za vsa dela na kmetiji. Že v rani mladosti ga je očel, ki je bil lovec od leta 1927 in zakupnik lovišča, navdušil za lov. Po koncu 2. svetovne vojne in po vrnitvi iz ujetništva je leta 1946 vstopil v novoustanovljeno LD Lenart. Bil je član UO LD (1954 do 1956), gospodar LD (1956 do 1962), član disciplinske komisije in kinolog (1962 do 1972). Vsa leta je bil tudi član UO LD Lenart.

Omenjenega dne se je ustavila življenjska ura človeku, ki je dolga leta predano in preudarno deloval v vrstah zelene bratovščine in v njej pustil trajne in neizbrisne sledove. Maks je bil eden od lenarških in slovenjgorskih legend, pokončen mož, ki je oral ledino organiziranemu lovstvu na našem območju in z veliko odgovornostjo tlakoval njegovo pot vse do konca svojega bogatega življenja. Bil je mož duha in modrosti, navadno bolj tih, a preudaren, razmišljujoč in moder. Nikoli ni silil v ospredje, a kar je storil, je bilo vredno njegovega imena. Ni se sramoval lovskega stanu in to je poudarjal tudi na zunaj. Njegov lovski klobuk je bil stalnica tudi takrat, ko se je s psi sprehal ob Globovnici in Radevškem jezeru. Nikoli ni skri-val, da je član zelene bratovščine, v katero je verjel in ji pripadal z vsem svojim srcem.

Pogrešali ga bomo zaradi mnogih stvari, še najbolj pa zaradi iskrenega in globokega prijateljstva. Tistega, res pravega, saj je zanj veljal pregovor, da ni bil nikoli prijatelj le po besedi, pač pa predvsem s svojimi dejanji.

V naši družinski kroniki ostaja zapisan z velikimi črkami, od nas pa odhaja kot velika legenda. Še več – odhaja kot blag in velik ČLOVEK, ki je v bogatem in dolgem življenju našel modrost in si pridobil razumnost. In kot pravijo preroki: Pridobiti razumnost je boljše kot pridobiti srebro; njen sad je boljši od zlata.

LD Lenart – F. Š.

Kaj se je dogajalo v naših srcih na pokopališču pri Lenartu v Slovenskih goricah, ko smo se že drugič v istem tednu poslavljali od drugega našega starega lovskega tovariša – **Jožeta Grahornika** – ve le vsak posameznik zase. Umrli je 29. 10. 2011. Lovci LD Lenart smo globoko skrili bolečino, da smo se lahko dostojanstveno poslovili tudi od tega cenjenega lovca, prijatelja, mentorja.

Na poteh skupnih akcij, sestankov in druženj ga ni bilo že nekaj časa.

Nismo ga srečevali, želeli pa smo si, da bi hitro okreval in da bi se spet družili. Upali smo, da bo premagal bolezen, ker smo vedeli in poznali njegovo močno voljo, načrte za prihodnost, njegov delovni elan in veliko ljubezen do narave, živali in čebel. Zato smo upali in verjeli, da bo v boju z boleznijo zmagovalec. Pa ni bilo tako ... Izgubil je najpomembnejšo bitko svojega življenja in nas postavil pred dejstvo, da smo izgubili še njega, cenjenega tovariša. Ko smo se pred tem srečevali, smo pogosto obujali spomine. Koliko jih je bilo! In sami lepi so ...

Jože se je rodil 3. 3. 1932 v preprosti družini. Že zelo zgodaj je moral poprijeti za delo: najprej v Veterinarskem zavodu na Ptuj, kjer je pri stikih s kmeti začel spoznavati tudi naravo in jo vzljubil. Po pridobitvi dodatne izobrazbe se je zaposlil na Občini Lenart, z družico Marto sta si zgradila dom in ustvarila družino.

Njegova petintridesetletna zvestoba zeleni bratovščini se je žal končala. V delovanju lovske družine je sprejel tudi funkcije, ki z naravo nimajo nič skupnega, vendar jih je opravljal z veseljem. Tako je bil tajnik (1980 do 1986), blagajnik (1986 do 1990) in predsednik NO LD. Skupne akcije so mu pomenile vse in skupaj z ženo sta žrtvovala nič koliko ur za pripravo lovskih veselic in organizirala številne srečelove. V naši družbi sta tudi rada zapela in zaplesala. Za prispevek in njegovo zavzeto delo v lovski organizaciji je bil tudi odlikovan z znakom LZS za lovske zasluže.

V trenutkih tvojega odhoda se zavedamo praznine, ki je nastala s tvojim odhodom, ki je boleč in praznina toliko večja. Globoko se klanjamo tvojemu spominu in se ti iskreno zahvaljujemo za tvoj prispevek zeleni bratovščini in celotnemu lovstvu.

V zelene uniforme odeti tvoj lovski tovariši, smrekove vejice, žalostni glas roga in strelj pušk v daljavi so bili tisti turobni dan namenjeni tebi in tvojemu spominu. Hvala ti, dragi Jože!

LD Lenart – F. Š.

Zabukovski lovci smo z žalostjo sprejeli novico, da je naš član **Lenart Klenovšek**, po domače Lenči, 8. 1. 2012 izgubil boj s smrtjo. Huda bolezen ga je lansko jesen priklenila na posteljo in je kljub svoji trdoživosti ni mogel premagati.

Lenart se je rodil 14. aprila 1925 na srednje veliki hribovski kmetiji na Mrzli planini pod Bohorjem.

S starejšo sestro in bratom je odraščal ob materi in očetu. Že kot enoletnemu dečku je umrl oče, tako da so se otroci skupaj z materjo prebijali skozi življenje. Pozneje mu je življenje prineslo še več hudih preizkušenj. Do tal požgana domačija med vojno ga je kot bodočega gospodarja postavila v težak položaj. Po vojni sta se z ženo Tilčko na pogorišču starega doma lotila gradnje novega. Kljub trdemu življenju v povojnih letih, o katerih je sam rad povedal, da kmetu niso bila naklonjena, sta uspela zgraditi nov dom, si ustvariti družino in gospodariti na kmetiji.

V LD Zabukovje se je včlanil leta

1958. K temu ga je najbrž vzpodbudilo okolje, v katerem se je rodil in živel, pa tudi ker je bil lov že družinska tradicija. Rad je imel ljudi in družbo, zlasti še veselo družino, ki je svoja srečanja končala s pesmijo, ki ga je spremljala vse življenje.

Bil je vnet in strasten lovec. Rad se je udeleževal skupnih lovov in tudi sam pogosto zahajal tja, kjer so se križale stečine divjadi. Aktivno je bil tudi pri sami organizaciji in vodenju lovske družine, saj je bil šest let (1960 do 1964 in od 1974 do 1976) starešina in osem let predsednik nadzornega odbora (1976 do 1984). Od leta 2000 je bil častni član LD Zabukovje. Za svoje zavzeto delo in zasluge je dobil srebrni znak LD, znak LZS za lovske zasluže ter red III. stopnje. Številna družbena priznanja je prejel tudi za aktivnost in zasluge za razvoj svoje krajeve skupnosti in širšega okoliša. Več let je bil občinski odbornik, predsednik Krajeve skupnosti Zabukovje, kot aktivni udeleženec NOB pa tudi dolgoletni član Zb Slovenije.

Ganljivo slovo od drugega pokojnika in cenjenega lovskega tovariša je bilo na zabukovškem pokopališču. Morda je prav sončni dan pritrjeval našim mislim in obljubam, da bo Lenart z nami tudi naprej na naših lovskih poteh v revirjih Bohorja, Brunka, Loga, Lisce, kamor je tako rad zahajal. Počivaj spokojno, dragi lovski tovariš, v okrilju krajevnega varstvenika sv. Lenarta.

LD Zabukovje – J. S.

Na silvestrovo 2011 smo se številni lovci, prijatelji, nekdanji učenci in znanci poslovlili od **Jožeta Zupančiča**, dolgoletnega člana LD Podbočje.

Jože se je rodil 15. 2. 1927 v vasi Anovec pri Zdolah v Občini Krško. Štiri razrede osnovne šole je končal na Zdolah, meščansko šolo pa v Krškem. Nadaljnje šolanje je prekinila druga svetovna vojna. Leta 1944 je odšel v partizane, v Kozjanski odred, čeprav je bil star komaj sedemnajst let.

Po končani vojni je šolanje nadaljeval na učiteljskem v Celju. Prvo službeno mesto je dobil na Osnovni šoli Raka, leta 1954 pa je prišel z družino v Podbočje za ravnatelja

osnovne šole. To delo je opravljal do upokojitve leta 1988. Aktivno je deloval v Krajevni skupnosti Podbočje. Bil je predsednik Skupščine KS, predsednik Sveta KS in več kot trideset let prizadevno sodeloval pri razvoju kraja. Izredno delaven je bil tudi v ZZZB, saj je bil vrsto let predsednik Območnega odbora ZZZB Krško.

V zeleno bratovščino je bil sprejet leta 1956. Še isto leto je postal tajnik LD in je to funkcijo opravljal neprekinjeno do leta 1973. V letih 1960 in 1964 je bil tudi član okrajne LZ Krško. Več let je bil tudi predsednik NO LD, v zadnjih letih pa član tega odbora. Jože je bil zelo preprost človek, vedno pripravljen sočloveku svetovati in pomagati; takšen je bil kot ravnatelj v šoli, takšen je bil kot predsednik v KS in takšen je bil kot lovec.

Bil je ljubitelj narave in divjadi, ki jo je veliko raje gojil, kot lovil in te lastnosti z uspehom prenašal na nas, mlajše lovce – večinoma svoje nekdane učence. Zelo rad se je zadrževal na Bočju, od koder je zelo lep razgled na velik del našega lovišča, kjer si je kot pravi Dolenec uredil lep vinograd in v njegovi zidnici smo bili člani zelene bratovščine vedno dobrodošli.

Naša LD je v minulih letih zgradila lovski dom, ki je hkrati dom OF, razvila lovski prapor in Jože nam je pri teh akcijah in tudi pri vseh drugih zelo veliko pomagal s svojimi organizacijskimi sposobnostmi in svojimi poznanstvi.

Za svoje več kot 50-letno izjemno aktivno udejstvovanje v lovskih vrstah je jubilat prejel več odlikovanj LZS: znak za zasluže ter reda za lovske zasluže III. in II. stopnje.

Dragi Jože, bil si čudovit človek, odličen pedagog in iskren lovski tovariš, zato smo ponosni, da smo te poznali in bili tvoji prijatelji.

Člani LD te bomo ohranili v trajnem spominu.

LD Podbočje – C. J.

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Jože Pavlovič, LD Osilnica, * 9. 1. 1942, † 26. 4. 2012.

Stanislav Vatovec, LD Žabnik, Obrov, * 29. 10. 1949, † 23. 4. 2012.

Franc Ločniškar, LD Polhov Gradec, * 23. 11. 1919, † 28. 2. 2012.

Stanislav Dernikovič, LD Bizeljsko, * 31. 10. 1937, † 4. 11. 2010.

Ivan Bibič, LD Bizeljsko, * 22. 11. 1919, † 25. 1. 2011.

Franc Premelč, LD Bizeljsko, * 30. 9. 1922, † 7. 12. 2011.

Alojzij Habjan, LD Višnja Gora, * 25. 6. 1935, † 2. 4. 2012.

Lenart Klenovšek, LD Zabukovje, * 14. 4. 1925, † 8. 1. 2012

Jožef Gorza, LD Dobrovnik, * 25. 10. 1922, † 28. 4. 2012.

Branko Hribar, LD Senovo, * 15. 5. 1947, † 15. 4. 2012.

Ferdo Bricman, LD Golababuka, * 11. 7. 1940, † 12. 1. 2011.

Branko Titan, LD Murska Sobota, * 6. 5. 1960, † 16. 1. 2012.

Emil Škerlak, LD Moravci, * 8. 9. 1940, † 30. 12. 2011.

Josip Kranjec, LD Moravci, * 16. 3. 1947, † 21. 2. 2012.

Jožef Kocjančič, LD Moravci, * 24. 5. 1937, † 8. 4. 2012.

Franc Kogovšek, LD Kungota, * 8. 11. 1919, † 6. 4. 2012.

Umrlim časten spomin!

KLPJ ima novo vodstvo

Zadnji dan letošnjega marca so se na rednem letnem in volilnem zboru zbrali člani **Kluba ljubiteljev psov jamarjev Slovenije (KLPJ)**. Na sestanek, ki je bil v domu **LD Medvode**, so prišli člani iz mnogih delov Slovenije. Klub ljubiteljev psov jamarjev povezuje že več kot 190 vodnikov in lastnikov lovskih psov III. in IV. FCI-skupine (terierji in jazbečarji) in se uvršča med starejše slovenske kinološke klube, saj deluje že 86 let. Minula dva mandata ga je uspešno vodil predsednik prof. dr. **Peter Umek**. Strokovno komisijo, ki skrbi za vzrejne dejavnosti in druge kinološke prireditve, pa **Matjaž Roter**. Omeniti velja, da je za klubom eden od uspešnejših mandatorov, saj so uspeli vključiti nacionalni klub v Mednarodno zvezo za nemške lovske terierje in v Svetovno jazbečarsko zvezo, kar je v veliki meri tudi zaslug kinološke sodnice **Damjane Žnidaršič Švegelj**. V klubu vsako leto izdajo bilten kluba, deluje pa tudi spletno mesto, za kar skrbi urednik **Ladislav Steinbacher**.

Po specialni razstavi za pse jamarje na Pragerskem (2010) sta bili za ugled kluba odmevni mednarodni prireditvi za nemške lovske terierje lani v Predvdvoru. Iz organizacije omenjenih prireditev sicer izhaja negativni finančni izkaz, ki ga bodo v klubu rešili v naslednjih dveh letih.

V letu 2012 v klubu ponujajo svojim članom spomladanski vzrejni pregled za obe pasemski skupini. 1. 7. 2012 bo v organizaciji mednarodne razstave CACIB – Lendava tudi **specialna razstava jazbečarjev**. Septembra bodo organizirali vsestranski uporabnostni preizkušnji CACT za terierje in jazbečarje ter oktobra ločeno jesenska vzrejna pregleda za terierje in jazbečarje.

V KLPJ se bodo morali pri svojem delu v prihodnje še bolj truditi in razmisliti, kako bodo pri vodnikih spodbudili zanimanje za večjo udeležbo na državnih preizkušnjah za naziv CACT, saj lahko podobne prireditve pod ugodnejšimi razmerami organizirajo tudi lovsko-kinološka društva.

Pomembna točka dnevnega reda je bila potrditev sprememb Pravil o organizaciji in delovanju KLPJ. Odslej bo mandat organov kluba trajal štiri leta, spremembe pa so doživeli tudi

Foto: L. Steinbach

Na fotografiji sta (prvi z leve) **Matjaž Roter**, predsednik strokovne komisije KLPJ, in (prvi z desne) **Janez Šumak**, član Upravnega odbora Lovske zveze Slovenije in predsednik Komisije za lovsko kinologijo.

členi, ki niso bili usklajeni s statutom Kinološke zveze Slovenije in se nanašajo na izvolitev in delo strokovne komisije KLPJ. Člane strokovne komisije izvoli delni zbor sodnikov za III. in IV. FCI skupino. Tako je delni zbor sodnikov za omenjeni pasemski skupini (januarja 2011) izvolil pet članov strokovne komisije. Izvoljeni so bili **Miroslav Zidar**, **Alojz Mlakar**, **Jože Batič**, **Stanko Lihtenvalner** in **Damjana Žnidaršič Švegelj**. Mandat komisije traja štiri leta. V tej točki dnevnega reda velja omeniti razpravo kinološkega sodnika **Dejana Poljanška**, ki je opozoril, da morajo člani strokovne komisije uživati ugled in delovati strokovno.

Člani kluba so za novega predsednika kluba izvolili **Dušana Rosenfelda** iz Maribora, člane

upravnega odbora, NO in disciplinske komisije. Za dolgoletno predano in strokovno delo na področju kinologije in uspešno vodenje kluba v prejšnjih mandatih je listino častnega člana kluba prejel prof. dr. **Andrej Bidovec**. Srebrne znake kluba – vodnik jazbečarja pa so prejeli **Tomaž Pavčnik**, **Primož Rauter**, **Viktor Čec** in **Dušan Rosenfeld**.

Ladislav Steinbacher

Lovski kinologi v Pomurju opravili redno letno in volilno skupščino

Po že ustaljeni praksi in tudi določilih normativnih aktov, ki urejajo kinologijo, vsako leto

na najvišjem organu, to je skupščini naše zveze, pregledamo opravljeno delo. Leta 2012 je bilo treba na skupščini **Zveze lovskih kinologov Pomurja** ponovno izvoliti tudi novo vodstvo.

Redna letna in volilna skupščina Zveze lovskih kinologov Pomurja je bila 2. 3. 2012 v lovskemu domu **LD Radenci**. Po nagovoru in pozdravnih besedah dotedanjega predsednika **Iztoka Trčka** in izvoljenem delovnem predsedstvu, ki ga je vodil delovni predsednik, član UO – **LZS Ludvik Rituper**, ki je bil na skupščini hkrati tudi pooblaščenec predsednika LZS, so prebrali poročila predsednika, tajnika, blagajnika in predsednikov preostalih komisij. Pred tem je bila izvoljena verifikacijsko-volilna komisija, ki je ugotovila, da je na skupščini ZLKP prisotnih 32 delegatov od skupnih 47. Po prebranih poročilih in poročanju predsednikov komisij za posamezne lovske pasme psov je sledila zanimiva in konstruktivna razprava. Iz nje je bilo razumeti, da je v pomurskem prostoru med lovskimi kinologi posebno zanimanje za lovsko kinologijo in vse tisto, kar je povezano z njo. Med mladimi lovci ni toliko zanimanja za nabavo in vodenje lovskih psov, kot bi si želeli. Zato nas, lovske kinologe, čaka še veliko dela, da spremenimo stanje. Nadalje je bil izpostavljen problem plačevanja storitev na lokalnih kinoloških prireditvah kinološkim sodnikom za opravljene storitve. O tem bo ZLKP s pisnim aktom obvestila Kinološko Zvezo Slovenije (KZS) z željo, da le-ta

Foto: I. Trček

Zasedanje skupščine ZLK Pomurje

Stari - novi predsednik Zveze lovskih kinologov Prekmurja Iztok Trček poroča delegatom o delu v minulem štiriletnem obdobju.

svojim članicam na tem področju nudi strokovno pomoč. Po končani razpravi po vseh prebranih poročilih so prisotni delegati vsa poročila sprejeli in jih soglasno potrdili. Po krajši razpravi je bilo sprejeto in soglasno potrjeno tudi poslovno finančno poročilo. Sklenjeno je bilo, da se razreši vse dotedanje člane v organih ZLKP, ki se jim je predsednik delovnega predsedstva zahvalil za delo v minulem mandatu.

Na volitvah novega predsednika ZLKP so delegati izmed dveh kandidatov ponovno, z 32 prejetimi glasovi za predsednika zveze ponovno izvolili **Iztoka Trčka**, drugi kandidat pa je prejel štiri glasove. Za tajnika ZLKP je bil izvoljen **Sašo Ferenčič**, za blagajnika **Ivan Gregorn**, za podpredsednika pa **Vojko Pirher**. Izvoljenih je bilo tudi enajst članov UO – ZLKP (od izvoljenih je kar šest novih članov). Nato so delegati sprejeli *Pravilnik o disciplinskem postopku*.

Na koncu je treba omeniti tudi, da smo tistega dne redno letno in volilno skupščino začeli žalostno, z enominutnim molkom v spomin na pred nedavnim preminulega vodnika lovskega psa, našega blagajnika ZLKP, **Josipa Kranjca**. V imenu pomurskih lovskih kinologov, UO zveze in v svojem imenu se mu najiskrenejše zahvaljujemo za vsa dobra dejanja, ki jih je naš Josip opravil v dobro razvoja lovske kinologije v našem okolju, ko je še živel. Stari - novi predsednik Zveze lovskih kinologov Pomurja se na tem mestu zahvaljuje tudi vsem vabljenim gostom, predvsem pa

predsedniku ZLD Prekmurje dr. **Arpadu Kövešu** za obisk na naši skupščini in tudi vodstvu **LD Radenci** in njenemu predsedniku **Antonu Šafariču** za vse usluge, od uporabe njihovih prostorov pa do pogostitve, kar je nedvomno pripomoglo tudi k dobremu vzdušju in kakovostnemu poteku skupščine.

Iztok Trček

Slovenski klub za retrieverje izročil priznanje kinološkemu strokovnjaku Jožetu Štebihu

Jože Štebih, ki je februarja letos praznoval 70-letnico, znani kinološki sodnik s Ptuja, je v lovske vrste stopil leta 1970 (je član LD Jože Lacko - Ptuj), ko je imel doma še nemškega ovčarja Brina. Kmalu je ugotovil, da s tem psom ne more na lov, zato se je dve leti pozneje odločil za prvega psa lovske krvi, in sicer nemškega kratkodlakega ptičarja **Bliska**. V naslednjih letih se je intenzivno poglobil v vzrejo in vodenje nemških ptičarjev in leta 1982 je tudi registriral svojo psarno *Iz Gajk*, v kateri so se v naslednjih letih skotili marsikateri psi prvaki in prvakinja.

Zagnan in predan lovski kinologiji, kot je Jože, je zaradi svojega širokega strokovnega znanja kmalu postal predavatelj in član izpitne komisije pri območni ZLD Ptuj - Ormož. To nalogo opravlja še vedno. Od lovske pripravnikov brezpogojno zahteva solidno znanje s področja lovske kinologije. Več mandatov je bil tudi predsednik LKD Ptuj in predsednik Strokovnega sveta pri LKD Ptuj, kar je še dandanes.

Je dolgoletni član Komisije za izobraževanje pri Kinološki zvezi Slovenije, Komisije za strokovna vprašanja in Izpitne komisije.

Od leta 1981 je mednarodni sodnik za zunanost in delo nemških ptičarjev in delo prinašalcev (retrieverjev). Kot uveljavljen in cenjen mednarodni sodnik je delo ptičarjev med drugim ocenjeval tudi na dveh svetovnih prvenstvih, v Zadru in v Umagu, zunanost psov pa lani na Evropski razstavi v Celju.

Jugoslavijo oz. Slovenijo je štirikrat zastopal kot reprezentant na mednarodnih tekmah, evropskih in svetovnih prvenst-

vih. Leta 1978 je njegov nemški kratkodlakar postal v Veroni vice prvak v delu nemških ptičarjev – ekipno, sedmi pa je bil v posamični konkurenci.

Sam pove, da se je najprej dolga leta strokovno ukvarjal le z vzrejo, vodenjem in ocenjevanjem ptičarjev, od leta 1992, ko je v hišo prišla prva labradorka, pa še s prinašalci (z labradorci). S svojimi ptičarji je večkrat z različnimi psi zmagal na republiških tekmah (dvakrat na ŠPP – Sezunovem memorialu, štirikrat na TP-R Ptuj), se udeleževal tekm v tujini ter dosegal odlične rezultate tudi tam. S ptičarji je tekmoval tudi v tujini, v Kremsu - 1979, Badnu - 1987, Siofoku - 1991. Z retrieverji se je udeležil dveh zahtevnih tekmovanj: Field Trial tekm na Madžarskem in v Avstriji ter na Češkem. S psičko Galo je dosegel odlično 2. mesto. Torej so Jožetu enako dragi ptičarji kot prinašalci.

V Štebihovi psarni Iz Gajk se je v štiridesetih letih zvrstilo 24 psov, dve labradorki in ptičarka pa še vedno krojijo njegov in družinski vsakdan.

Jože je že od samega začetka lastnega ukvarjanja s prinašalci tudi glavni pobudnik in organizator, pravzaprav »motor« Tek-

me v prinašanju po programu TP-R, ki jo prirejajo na Ptuj, v Gajkah. Pri članih LD oz. LKD Ptuj je znal vzbuditi zanimanje za to zahtevno preizkušnjo, na kateri je doslej sodelovalo že petdeset vodnikov psov prinašalcev, večinoma iz Slovenije, pa tudi iz Hrvaške, Italije in Avstrije.

Vsi kinologi, ki sodelujemo z Jožetom, smo ponosni na njegovo dolgoletno strokovno in pedagoško delo, hvaležni pa smo tudi njegovim ptičarjem, ki so ga, kot sam pravi, naučili potrpljenja in mu vlivali veselje do dela ter da je pred skoraj dvajsetimi leti razširil svoj izbor pasem tudi na labradorce in vztrajal do zdaj. Ker se je odločil, da bo delal s psi, ki so poleg tega, da dobro lovsko delajo, tudi lepe zunanosti in značaja, smo mu prijatelji iz **Slovenskega kluba za retrieverje (SKR)** podarili nalepko za avto s sloganom: LIFE IS TOO SHORT TO HUNT WITH AN UGLY LABRADOR (*Življenje je prekratko, da bi lovil z grdim labradorcem*).

Jože je tudi ponosen prejemnik številnih pokalov s šampionatov: štirih v lepoti in kot krona vsega ima dva pokala za labadorska absolutna prvaka, ki ju je osvojil s psico **Funny Time's Sweet**

Foto: M. Gselman

Jože Štebih s svojima psičkama: labradorko in nemško kdl. ptičarko

Gaily Game (Galo) in s psom **Tylah Keek Over Rubens's Shoulders (Rubijem)**. To sta prva absolutna prvaka v Republiki Sloveniji te pasme in naša Kinološka zveza je morala posebej oblikovati in natisniti priznanja – namensko za uspešna Štebihova psa. Za izjemne uspehe mu je SKR podelil priznanji za Galo in Rubija z iskreno željo, da bi njun vodnik nadaljeval z uspešnim strokovnim delom v kinologiji in še naprej nesebično prenašal svoje bogate izkušnje in znanje na mlajše kolege.

Marjan Gselman,
podpredsednik SKR

NOVE KNJIGE

Priročnik: Horst Hegewald - Kawich: 300 vprašanj o vzgoji psov

Izšel je leta 2008 pri založbi Gräfe und Unzer Verlag v Nemčiji. V slovenski različici ga je v začetku leta izdala založba Narava, d.o.o., v prevodu **Sandre Stevanovič**.

Knjižica je broširana, priročne velikosti in obsega 256 strani z razmeroma privlačno naslovnico. Cena je glede na obseg in vsebinsko kakovost knjige nizka (16,90 evra).

V priročniku so izčrpani odgovori na vsa vprašanja glede vzgoje psa. Praktični nasveti strokovnjakov so napisani v obliki »vprašanje – odgovor«.

Priročnik vsebuje šest poglavij in dodatek; znotraj vsakega poglavja je vsebina razvrščena po abecedi. Priročnik odlikujeta preglednost in barvitost, opremljen je z veliko fotografijami, ki ponazarjajo napisane informacije, saj si z njihovo pomočjo veliko lažje predstavljamo pasjo telesno govorico, ki izraža trenutno počutje (socialna negotovost, dominantna grožnja, podrejena grožnja itn.). Priročnik postreže še s preglednicami in drugimi dodatnimi nasveti.

Prvo poglavje obravnava osnovno znanje o vzgoji. Veliko napak namreč izvira iz tega, da ljudje pse pogosto »počlovečimo«. Bolje bomo ravnali, če se bomo poučili, kako pes razmišlja in kako delujejo njegovi čuti. Lahko ga bomo pravilno usmerjali in z njim živeli v sožitju. Pomembni pojmi, ki jih

obravnavajo poglavje, so: dominanca (prevlada), govorica telesa, hierarhija, kazni, moč čutov, nagon, vzgoja, stres, učenje, udomačitev, vzgojne metode itn.

Drugo poglavje se osredotoči na zgodnjo vzgojo, in sicer na prvo leto življenja, ki je najpomembnejše obdobje v pasjem življenju. V tem času je popoln nadzor temelj pravilne vzgoje in poznejše osebnosti. Vse napake, ki smo jih počeli v tem obdobju, se bodo odražale v težavah, ki jih bomo imeli s psom pozneje v življenju. Seveda je vedno možnost, da psa v tem pogledu prevzgojimo, vendar je lažje, če že od začetka pravilno ravnamo z njim. Priporočljivo je, da si priskrbimo ustrezno literaturo, pogledamo kakšno dobro TV oddajo (npr. Šepetalec psom), še bolje pa je, da s psom obiščemo pasjo šolo, ker se lahko v praktični obliki naučimo največ. Pojmi v tem poglavju so: avtoriteta, brez povoda, igra, igrače, izkušnje iz okolice, mala šola, motiviranost, oprema, socializacija, telesni stik, v novem domu itn.

Tretje poglavje pojasnjuje in razlaga, kaj so temeljni osnovne poslušnosti. Tu sem najprej opazil preglednico, ki navaja temeljna pravila za uspešno učenje, za katera iz prakse vem, da jih je treba upoštevati; naštel jih bom le nekaj.

- Pred vajami ne nahranite psa, za uspešno šolanje mora biti lačen. Priboljšek, ki služi za nagrado, ga ne bo zanimal, če bo sit.

- Pes ne sme nikoli povezovali vaj in učenja z bolečino ali prisilo. Motiviramo ga na način, da bo vaje opravljal z veseljem.

- Ne ponavljajte vaj ali ga ne učite novosti, kadar se vam mudi, če ste pod stresom ali živčni. Vaša slaba volja se prenaša na psa.

- Težavne vaje, morate vaditi po korakih. Šele ko pes dobro pozna posamezne korake, jih lahko povežete v skupno vajo.

- Ne kričite na psa.

- Vsi člani družine morajo upoštevati enak red pri izvajanju vaj, kadar se ukvarjajo s psom, sicer se pes zmede, še posebno na začetku, ko se vse uči na novo.

Četrto poglavje se osredotoča na problematiko lepo vzgojenega psa v stanovanju. Tesno sobivanje človeka in psa poteka po določenih pravilih. Šele ko ta pravila upoštevamo, je mogoče harmonično skupno življenje. Vaje, ki se jih je pes naučil, moramo dosledno uporabljati v vsakdanjem življenju. Pojmi: družinski pes, gostje, hranjenje, jutranji ritual, otroci/pes, bivalni prostor itn.

Peto poglavje odgovarja na vprašanja, ki se nam porajajo, ko želimo doseči, da bi se pes lepo vedel tudi v javnosti. Pojmi: avtomobil, pasja družba, srečanje, tek s psom, vožnja s kolesom itn.

Šesto poglavje nudi pomoč pri težavah, ki se prav tako lahko pojavijo. V življenju namreč pes lahko razvije mnogo nezaželenih vedenjskih vzorcev. Po navadi zaradi napačnega ravnanja ljudi, kot je npr. izkazovanje naklonjenosti, kadar je psa strah. Tako še bolj utrjujemo njegovo trenutno razpoloženje. Želimo mu pomagati, dosežemo pa le obratni učinek, in sicer, da pes izraža še večji strah/paniko, kot ga je pred našim neustreznim odzivom. Psa božamo le takrat, ko je v mirnem, podrejenem stanju. Druge težave, ki so pojasnjene v tem poglavju, so: agresivnost, dolčas, frustracije, napačna hierarhija, nezaželeno vedenje (npr. lajanje), strah pred ločitvijo itn.

Na koncu priročnika je dodatek, ki vsebuje kratek slovarček, stvarno kazalo in uporabne naslove.

Priročnik je gotovo uporaben in primeren za kinologe – začetnike in za tiste, ki že imajo nekaj znanja. Morda bo tiste, ki so privrženci »stare« šole, celo presenetil, upam da tudi prepričal, da je **pozitivna motivacija pri vzgoji psa veliko primernejša kot prisila**. Mnogi strokovnjaki so že dokazali, da je psu v naravi, da se (pri)sili raje upre, kot podredi (npr. pri učenju

ukaza *sedi*). Bolje bo, da iščemo želeno vedenje in ga spodbujamo. Ker nam pes želi ustreči, bo iskal mnogo načinov, kako bi se odzval na naše obnašanje (telesna drža, glas itn.), mi pa moramo tisto, kar nam je všeč, pohvaliti (s hrano, igro, božanjem), pozneje pa ukaz še poimenujmo. Vendar to storimo šele takrat, ko smo prepričani, da pes razume, kaj želimo od njega in da se bo pravilno odzval.

Najpomembnejše je:

- da razumemo, katera čutila so pri psu najbolj razvita in seveda njihov vrstni red (nos, oči, ušesa); prek teh čutil se z njim sporazumevamo;

- da se zavedamo, da pes vsakor ni človek in da ne razmišlja kot človek. Je bitje trenutka in ne razume zamere, zave se le, da se njegov človek čudno obnaša, kar mu vzbuja nelagodje. Primer: pobegne, pride nazaj, človek ga okrega. To je popolnoma neprimeren odziv, saj se zadnjega dejanja, ki se ga zaveda, da je prišel nazaj in da bi moral biti za to pohvaljen in ne kaznovan;

- da psu nudimo gibanje, ga discipliniramo in »crkljamo«. Vrstni red je izredno pomemben. Z razgibavanjem zadovoljimo njegove telesne potrebe, z disciplino psihološke, s »crkljanjem« pa čustvene. Tako bo najbolje, da ga zjutraj najprej peljemo na sprehod, da se razgiba, potem ga nahranimo na način, da mu za vsak izpolnjen ukaz damo 1 ali 2 brikete. Tako ga lahko postopoma nahranimo z vsemi briketi ali pa jih dobi nekaj več ob koncu zadnje vaje. Na koncu psa malce pobožamo ali pa mu samo pustimo, da se nam uleže v naročje medtem, ko, na primer, brskamo po internetu (tudi to, da je v naši bližini, je za psa nagrada);

- da smo mirni in samozavestni. Pes bo tako pomirjen, da ima dobrega vodjo in bo tudi bolj uravnovešen;

- doslednost je zelo pomemben dejavnik pri odnosu pes – človek;

- prav je, da smo se pripravljeno učiti novih stvari, saj težave ne bodo izginile kar same.

Veliko je načinov, kako jih rešiti, le spoznati jih je treba in uporabiti tistega, ki se zdi najbolj smiselno, potem pa vztrajati in vaditi, saj se tudi pes uči vse življenje. Res je učenje v zgodnjem obdobju izredno pomembno, vendar se izgubi, če naučenega ne obnavljamo.

Katarina Strajnar

Predvidena legla lovskih psov

Resasti jazbečarji (SLRJR):

O: 5/I, m: 4/I-VUP, 7. 6.,
Ivo Leban,
Volče 94, 5220 Tolmin.

Kratkodlaki jazbečarji (SLRJK):

O: 4/II, m: 4/II, 8. 6.,
Alojz Bavdek,
Sp. Slivnica 107,
1290 Grosuplje.

Lovski terierji (SLRLT):

O: 5/I, m: 5/I, 25. 5.,
Boštjan Končan,
Podlipa 60/a, 1360 Vrnika.
O: 5/I, m: 5/I, 7. 5.,
Stanislav Pišek,
Žažar 16, 1354 Horjul.

Brandel braki (SLRBrb):

O: 5/II, m: 5/I, 25. 5.,
Peter Premru,
Predjama 45/a,
6230 Postojna.

Kratkodlaki istrski goniči (SLRGik):

O: 4/I, m: 5/I, 20. 5.,
Miran Prinčič,
Snežeče 11,
5212 Dobrovo v Brdih.
O: 5/PNZ, m: 4/I, 20. 5.,
Ivan Kralj,
Železničarsko 24,
8340 Črnomelj.
O: 5/PNZ, m: 5/PNZ, 14. 5.,
Marjan Globokar,
Gradiček 8, 1301 Krka.

Posavski goniči (SLRGp):

O: 4/I, m: 5/II, 17. 5.,
Ivan Bečaj,
Dolenje Ponikve 18/a,
8210 Trebnje.

Vestfalski brak-jazbečarji (SLRWBj):

O: 5/I, m: 5/I, 2. 6.,
Jožef Erhatic,
Dornavska c. 18,
2250 Ptuj.

Hanovski barvarji (SLRHb):

O: I/II AB, m: II/II, 25. 5.,
Viktor Srenšek,
Zaki 30/c, 2286 Podlehnik.

Bavarski barvar (SLRBB):

O: I/III, m: I/I B, 19. 6.,
Drago Lešnik,
Hramše 12, 3204 Dobrna.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

Rjava
O: 5/I, m: 5/I, 2. 6.,
Ivan Vivod,
Mala Gora 2,
3206 Stranice.

Črna z ožigi

O: 5/I, m: 5/I, 6. 4.,
Stanislav Hren,
Gradež 14,
1311 Turjak.

Bigli (SLRBig):

O: 5/I, m: 5/I, 11. 5.,
Jože Vester,
Zvirče 84, 4290 Tržič.
O: 5/I, m: 5/I, 30. 5.,
Vester Maja,
Zvirče 84, 4290 Tržič.

Nemški žimavci (SLRNŽ):

O: I/I- PZP-50, JZP-169, m:
II/I- JZP-183, UPKS-II.n.r., 22.6.,
Rok-Bojan Deberšek,
Podgorska 83,
2380 Slov. Gradec.

Nem. kdl. ptičarji (SLRNkp):

O: 4/PZP-53, ŠPP-SM- I.b, VUP-
I. n. r., m: PZP-52, JZP-194,
Andrej Božič,
Velika vas 23/a,
8273 Leskovec.

POPRAVEK – dopolnilo (Lovec, 5/2012, str. 219)

Nem. kdl. ptičarji (SLRNkp):

O: 4/PZP-53, JZP-187, ŠPP-SM-I. b,
VUP-314-I. n. r., PZPI, Sv. H,
m: PZP-52, JZP-194, VD-I; 17. 6.,
Andrej Božič,
Velika vas 23/a,
8273 Leskovec.

O: 5/2 xVUP-I. a,
m: 5/PZP, JZP; 12. 5.,
Boštjan Grum,
Kamnik pod Krinom 75/d,
1352 Preserje.

O: 5/FT-II., m: 4/PZP-53, JZP-191,
ŠPP-SM-207-I., IKP-I., VUP-311-II.,
SvH-I, UP KS-III., 25. 3.,
Jožica, Vilko Turk,
Lovrenc na Dravskem polju 66/a,
2324 Lovrenc.

O: 4/D-108, S1, VGP- I.a, SSP, JE,
m: PZP-52, JZP-182, IKP-I., VUP-
320-I.b, VD-79-Ig; 14. 4.,
Silvo Kralj,
Spuhlja 131/b, 2250 Ptuj.

Labradorci (SLRLR):

O: I/I-TPR, m: I/I-TPR, 9.5.,
Zinka Rovar,
Kolomban 77, 6280 Ankaran.

Nemški prepeličarji (SLRPr):

Serci

O: 5/II, m: 5/I, 23.5.,
Tomaž Topolovec,
Slomškova 66,
9000 M. Sobota.
O: 5/I, m: 5/II, 19. 5.,
Blaž Gutman,
Sokolski trg 6,
8350 Dol. Toplice.

Rjavci

O: 5/I, m: 5/I, 23. 5.,
Ivan Pahič,
Pretež 2,
2310 Slov. Bistrica.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Orožje in lovška optika

Kupim polavtomatsko puško Browning ali Benelli, kal. .30 – 06 ali 9,3 x 62 ali .300 Win. Mag. (lahko z optiko ali brez). Tel.: 041/271-176.

Ugodno prodam malo rabljeno **češko kombinirko**, kal. 7 x 57 R/12, s str. daljnogledom. Cena 550 €. Tel.: 041/914-286.

Prodajam risanico, izdelek Bock, d.o.o. – Kranj (2009), zelo malo uporabljeno, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Bushnell 3 – 9 x 40. Tel.: 041/ 520-616.

Prodajam revolver Taurus, kal. .357 (9 mm) po dogovoru. Tel.: 041/648-072.

Ugodno prodam natančno **kombinirano puško** Brno, mod. 502.10, kal. 12/30 – 06, s str. daljnogledom Kahles 1,5 – 6 x 42, z osvetljeno piko (Suhlova montaža) ter prirejenim kopitom za natančno streljanje. Tel.: 031/ 649-938.

Prodajam češko kombinirko Brno, kal. 16/7 x 57 R, s str. daljnogledom Zeiss (Suhlova montaža) in novimi menjalnimi cevmi, kal. 16/16. Tel.: 031/314-487.

Prodajam repetirno risanico, kal. 6,5 x 57, z montiranim str. daljnogledom Zeiss 6 x 42 (zasučna montaža). Puška je izdelek Puškarne Kranj, odlično ohranjena in izjemno natančna. Tel.: 031/306-080.

Prodajam ekspres risanico 7 x 65 R – 7 x 65 R, z montiranim str. daljnogledom Swarovski 1 – 6 x 24 širokokotni – Suhlova montaža. Puška je nova, vredna ogleda. Tel.: 031/306-080.

Prodajam repetirno risanico CZ, mod. 502, kal. 12/7 x 65 R; **šibrenice brezpetelinke**, kal. 20 – 20, 16 – 16 in 12 – 12; **repetirno risanico**, kal. .308 Win. (s tekmovalno cevjo) ter **risanice – repetirke**, kal. 6,5 x 57; .22 Win. Mag. in .22 Hornet. Tel.: 030/692-159.

Prodajam češko bokarico, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss 6 x 42 in boroveljsko montažo. Imam tudi dodatni vložek, kal. .22. Puška je odlično ohranjena. Tel.: 051/358-757.

Prodajam polavtomatsko pištolo Glock, model 22, kal. .40S-W, in **polavtomatsko pištolo** P 99 Walther, kal. 9 x 19 mm. Tel.: 041/453-931.

Kupim malokalibrsko risanico, kal. .22 Hornet, .22 Anschütz ali podobno risanico ameriške izdelave s str. daljnogledom. Tel.: 031/510-836.

Prodajam dobro ohranjeno in malo uporabljeno **repetirko** CZ, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom 3 – 9 x 42. Tel.: 040/622-350 (Vlado).

Prodajam risanico – repetirko, kal. 8 x 57 JS, **revolver** S&W, kal. .357 Mag., **revolver** S&W, kal. .44 Mag., **vzvodno repetirko** (lever action) Marlin, kal. .44 mag. Tel.: 031/820-257.

Prodajam kombinirano puško z menjalnimi cevmi, kal. 16/7 x 65 R, in montiranim str. daljnogledom 2 – 7 x 32. Cena po dogovoru. Tel.: 041/312-568.

Prodajam repetirno risanico CZ, kal. 8 x 57 IS, s str. daljnogledom Meopta 6 x 42 (zasučna montaža) in nov **krvosledniški jermen**. Tel.: 031/ 672-960.

Prodajam boroveljsko repetirko, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Zeiss 8 x 65 (zasučna montaža); **MK puško**, kal. .22 LR, s str. daljnogledom Habicht 4 x 32, ter **strelni daljnogled** Kahles 4 x 32. Tel.: 041/358-036.

Prodajam češko kombinirko Brno, mod. ZH-324, kal. 7 x 57 R/16, s str. daljnogledom 4 – 9 x 40. Puška je odlično ohranjena in vredna ogleda. Tel.: 041/ 743-725.

Ugodno prodajam boroveljsko **tricevko**, kal. 16 – 16 / 9,3 x 72 R. Tel.: 031/464-519.

Prodajam tricevko Merkel-Suhl, kal. 12 – 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss 6 x 42 (Suhlova montaža). Puška je bila malo uporabljena in je lepo ohranjena. Tel.: 041/680-492.

Prodajam obnovljeno risanico CZ, kal. .308 Win. (nova cev, 65 cm), s str. daljnogledom Walther 3 – 9 x 56 (osvetljen križ), primerna za streljanje na večje daljave. Puška je na novo kromirana. Cena 700 €. Tel.: 051/ 312-607.

Prodajam revolverje, kal. .357 Mag., .22 I. r. in .22 Mag., ter **MK polavtomatsko puško**. Tel.: 041/500-200 – popoldne.

Zaradi bolezni **prodajam risanico – repetirko** (puškarstvo Šteh), kal. 8 x 57 IS, s str. daljnogledom 3 – 9 x 40 in levim kopitom (900 €); **risanico** CZ, kal. .300 Win. Mag., s str. daljnogledom 4 – 16 x 50 BSA (1300 €); **pištolo** Zastava TT, kal. 7,62 mm (200 €), in **rusko šibrenico – petelinko**, kal. 16 – 16, s levim kopitom (350 €). Tel.: 040/796-713.

Prodajam risanico – repetirko Sauer 202 Select, kal. .30-06. Tel.: 031/383-922.

Prodajam repetirno risanico Mannlicher Schönaauer mod. 1908 (»štuc«), kal. 8 x 57 IS, s str. daljnogledom Kahles 4 x 32 (1.400 €); **polrisanico** – biksarico – petelinko, kal. 6,5 x 58 R – 16, s str. daljnogledom Swarovski 4 x 32 (1.600 €). Puški sta odlično ohranjeni. Tel.: 041/697-751.

Ugodno prodajam češko bokarico, kal. 7 x 57 R/ 16 in **daljnogled** (še zapakiran). Tel.: 040/663-254.

Prodajam kombinirano puško Zolli, kal. 12 mag./7 x 65 R, z vgrajenimi nastavki za Suhlovo montažo. Puška je bogato gravirana in odlično ohranjena. Prodajam tudi **revolver** HW5 Weirach, kal. .22. Mag., z bobnom .22 L.R. in s pripadajočim kovčkom. Cena po dogovoru. Tel.: 041/716-028.

Lovski psi

Prodajam psičko pasme **resasti istrski gonič**, staro eno leto, izredno lepo, močne telesne zgradbe, vrhunske vzreje, sledo glasno in vodljivo. Tel.: 031/613-302; (02) 88-44-633.

Prodajam nemško lovsko terierko, staro 7 let, s prav dobro tel. oceno in opravljenim PNZ - II. n. r., izredno sledoglasno in ostro, uporabno za lov na zver in gonjo divjih prašičev. Tel: (02) 88-44-633 ali 031/613-302.

Prodajam leglo brandl brakov in leglo slovaških kopovov, odličnih delovnih staršev. Mladiči bodo primerni za oddajo konec junija 2012. Damjan 041/635-255.

Prodajam kratkodlake jazbecarje, rodovniške, odličnih in delovnih staršev. Cena 350 €. Tel.: 041/762-510.

Pričakujem leglo nemških žimavcev (15. 6. 2012), odličnih delovnih staršev. Mati Ciba Kapelska, odl. /PZP 76, JZP 187, VUP 267, III. n. r.; oče: Quarz II vom Wildbarren, odl. /PZP 55+24, JZP 185 (je eden zadnjih predstavnikov priznane nemške psarne). Rezervacije sprejemam na tel. številko: 031/649-938.

Ugodno prodajam leglo brak-jazbecarjev jelenje rjave barve. Predniki so odlični krvosledci. Tel.: 041/524-013.

Nujno oddamo čistopasemsko nemško lovsko terierko z rodovnikom, staro 3 leta. Tel.: 041/412-812.

Prodajam leglo posavskih gonicev odlične vzrejne linije. Tel.: 031/817-667.

Prodajam bavarske barvarje (leglo 19. 3. 2012; 5 psičk in 6 psičkov) <http://gabibavarski-barvar.weebly.com>. Tel.: 031/228-811.

Prodajam mlade bavarske barvarje (leglo 23. 3. 2012). So potomci delovno preizkušenih

Objavljanje zapisov o osmrtnicah in jubilejih

Ker na uredništvo prihaja veliko več prispevkov za rubriki *V Spomin in Jubilanti*, kot je na voljo prostora zanj, je Uredniški odbor glasila Lovce oz. Založništva LZS razpravljal o tej problematiki in tudi v nadalje potrdil dosedanje pogoje objavljanja tovrstnih zapisov. Vsa vodstva lovskih druženj in območnih lovskih zvez zato **prosimo, naj navodila dosledno upoštevajo**.

Pri dosedanjem objavljanju se je predvsem izkazalo, da zapise pošiljate *prepozno*, da so *preobširni*, da jih *ne pripravite v zahtevani elektronski obliki* in da velikokrat ne poskrbite, da bi prispeli **tudi uradno** (po pošti še z žigom LD /ZLD in podpisom odgovorne osebe), zato jih je velikokrat potrebno zavračati ali skrajševati. Mnogokrat zadolženi pisci tudi ne navedejo zahtevanih konkretnih podatkov o opravljanju ključnih funkcij, ki jih zahtevamo. V izogib nejasnostim v prihodnje, ponovno objavljamo pogoje pod katerimi bo uredništvo objavljalo zapise tudi nadalje.

Jubileje (daljše zapise) o zaslužnih članov objavljamo le za **70-letnice, 75-letnice, 80-letnice, 85-letnice, 90-letnice** itn. Ne sprejemamo pa zapise ob 60-letnicah ali nižje, pač pa mesečno objavljamo **kratke čestitke** vsem lovcem, ki so starejši od 69 let (glede na podatke, ki so nam posredovani od tajnikov LD na članskih seznanih!) in ki tisti mesec praznujejo okrogel jubilej (70-, 75-, 80-, 90-, 95- ali 100-letnico). V vsakem zapisu, ki pa ne sme biti obsežnejši od 2000 znakov (t.j. največ 32 razprtih vrstic), morajo biti poleg drugega obvezno navedeni tudi naslednji podatki: **najpomembnejše funkcije in mejni letnici za vsako od teh**. Pogoji za objavo je izkazanih vsaj **6-letno jubilarstvo v organih LZS ali ZLD, OZUL, LUO** itd. (v posamezni funkciji ali skupno). Če je jubilar (ali umrl) pooblaščen lovski čuvaj, pa ima pogoje za objavo, če LD izkaže vsaj **10-letno opravljanje lovskočuvajske službe** (navedite mejni letnici!).

Slika jubilarca (doprso) objavimo, če je pisec zapisa, poleg drugih zahtevanih pogojev v zapisu izkazal tudi, da je član lovske organizacije vsaj 30 let. Izjemoma je uredništvo upravičeno objaviti tudi sliko drugih članov, ki so s svojim delom zaslužni za lovstvo v širšem pomenu besede (npr. aktivno večletno delovanje v vodilnih organih LZS, ZLD, oziroma če so za svoje zasluge prejeli od LZS red za lovske zasluge II. stopnje ali od KZS red za kinološke zasluge II. stopnje).

Opozorjamo, da je **končni rok za oddajo zapisa v uredništvo** najpozneje 5 mesecev od dneva jubileja! Vsak **uraden zapis o jubileju** (ki ga z uradnim dopisom pošljete z navadno pošto) pošljite na naš elektronski naslov lovce@lovska-zveza.si **tudi v elektronski obliki**, ali pa priložite disketo z zapisom. Zaželeno je tudi **telefonska številka pošiljatelja**.

Osmrtnico za zaslužnega umrlega člana objavimo (s sliko ali brez) pod povsem enakimi pogoji kot veljajo za objavljanje zapisov o jubilarcih. Tudi osmrtnico, morate poleg uradnega dopisa, obvezno dostaviti tudi v **elektronski obliki**. Z vsemi zahtevanimi podatki mora priti na uredništvo **najkasneje 5 mesecev po smrti**. Zahteva se obvezna **navedba datuma smrti** (ne pogreba!). Pogoji za objavo doprsne slike je, da je bil pokojnik član lovske organizacije najmanj 30 let.

Kratke osmrtnice pa uredništvo objavlja brez posebnih pogojev, vendar **zahtevamo le uradno vlogo LD za objavo**, saj gre za osebne podatke. V zahtevi po objavi pošljite naslednje podatke: **ime in priimek umrlega člana, ime LD, datum rojstva in datum smrti** (dan, mesec in leto). Kratke podatke o smrti članov objavljamo sproti, če smo jih prejeli vsaj 8 mesecev od smrti. Kasneje niste več upravičeni do zahtevka za objavo.

POZOR! Iz vsakega daljšega sestavka (največ 2000 znakov ali 32 vrstic) o jubilarci ali umrlem, mora biti natančno razvidno, **da so izpolnjeni vsi zahtevani pogoji**. Skupinskih zapisov o več jubilarcih hkrati ne objavljamo. V vsakem zapisu je zato potrebno obvezno navesti tudi **datum rojstva** jubilarca ali umrlega (pri umrlem pa tudi **datum smrti**, ki je uraden podatek /datum pogreba ni pomemben!). Zahtevamo, da vsak zapis pride v uredništvo **uradno, z vsemi podatki** (opremljen z žigom in podpisom odgovorne osebe LD) in **prav tako v elektronski obliki**.

Vse dopisnike prosimo, naj natančno upoštevajo ta navodila, da nam ne bo potrebno poizvedovati za dopolnilnimi podatki ali zavračati zapisov za objavo. Za dodatna pojasnila nam pripišite **telefonsko številko** sestavljavca zapisa na kateri bo dosegljiv v dopoldanskem času, čeprav za **manjkajočimi podatki nismo dolžni poizvedovati**. Predvsem vas prosimo, da upoštevate **končne roke za oddajo zapisa v uredništvo**.

Predolge prispevke bomo zavračali oziroma si pridržujemo pravico skrajšave podatkov po lastni presoji.

Uredništvo Založništva LZS

staršev. Plemenjak je uvožen iz Nemčije in si ga je mogoče tudi ogledati. Na voljo so trije samčki in tri samičke (čipirani, tetovirani in cepljeni). Tel.: 041/365-137, Milan.

Prodajam lovske terierje, odličnih staršev (leglo: 3. 5. 2012). Tel.: 041/933-938.

Prodajam mladiče pasme brak-jazbecar, jelenje rdeče, poležene 15. 5. 2012. Tel.: 051/460-662.

Drugo

Izdelam vam šablono za prirezovanje lobanj (trofej): srnjak,

glas, tudi jelen. Tel.: 041/648-072.

Prodajam terensko vozilo Land Rover Discovery 2,5 TDI, prva registracija 1999, registriran do 2. 2013, 204.000 km. Vozilo je dobro ohranjeno, redno servisirano, garažirano, vlečna ključka. Cena po dogovoru. Tel.: 041/643-429.

Lovska zveza Slovenije

LD Škale in Lovska zveza Slovenije

va bita na

39. Srečanje lovskih pevskih zborov in registrov Slovenije,

ki bo v soboto, 9. junija 2012.

Ob 16. uri se bodo začeli posamični koncerti na petih prireditvenih prostorih v: **Škalah** (v dvorani Prosvetnega društva Stane Sever), **Velenju** (v dvorani Doma krajanov Konovo), **Šoštanju** (v dvorani Doma kulture), **Ravnah** pri Šoštanju (v dvorani Doma krajanov REKS) in **Šmartnem ob Paki** (v dvorani Doma kulture).

- Ob 20. uri bo zaključna prireditev s skupnim nastopom vseh glasbenih skupin, ki jo bosta vodila »strašna Jožeta«: **Jože Kranjc** in **Jože Robida**.
- Na srečanju bo sodelovalo **18 lovskih pevskih zborov** in **22 skupin registrov** (od tega 26 skupin iz Slovenije, štiri iz sosednje Hrvaške in po dve skupini iz zamejske Italije in avstrijske Koroške).

Veseli bomo vašega obiska!

Dvorana Prosvetnega društva Stane Sever – gasilski dom Škale:

Rogisti LD Selca (rogisti B)
LPZ Martin Krpan - Bloke
Prleški rogisti (rogisti B)
Lovski oktet LD Prežihovo - Kotlje
Gruppo Corni da caccia Valcanale (rogisti B)
Škofjeloški LPZ
Rogisti LD Zeleni vrh - Vuzenica (rogisti B)
Slovenski LPZ Doberdob iz Furlanije-Juljske krajine (F. J. K.)

Dom krajanov Konovo - Velenje:

KUD Šentjernejski rogisti (rogisti B)
KUD Simon Jenko LPZ Medvode
Savinjski rogisti (rogisti B)
Zbor rogista lovačkov saveza Karlovačke županije (rogisti B)
Lovska skupina Prijatelji iz Kočevja

Rogisti LD Muta (rogisti B)
KUD LPZ Bele krajine
KUD Štajerski rogisti (rogisti ES)

Kulturni dom Šmartno ob Paki:

Revirski rogisti Trbovlje (rogisti B)
Lovski oktet Javorniki
Rogisti ZLD Ptuj - Ormož (rogisti B)
Društvo LPZ ZLD Zasavje
Lovski rogisti Bohinj (rogisti B)
LPZ Zlatorog Vipava
KUD Žužemberški rogisti (rogisti B)
KD LPZ Dekani
Rogisti JHBG Petzen (rogisti B)

Kulturni dom Šoštanj:

KUD Hoče, Pohorski rogisti (rogisti B)
LPZ LD Krško
Rogisti LD Fazan - Krapinske Toplice (rogisti B)

Rogisti LD Fram (rogisti B)
MLPZ Matko Laginja Klana
Rogisti lovske zveze Maribor (rogisti B)
Rogisti ZLD Novo mesto - Škocjan (rogisti B)
Lovski oktet Smrekovec
Kulturno društvo Domžalski rogisti (rogisti ES)

Dom krajanov REKS -

Ravne pri Šoštanju:

Rogisti LD Selca (rogisti B)
LPZ Martin Krpan - Bloke
Prleški rogisti (rogisti B)
Lovski oktet LD Prežihovo - Kotlje
Gruppo Corni da caccia Valcanale (rogisti B)
Škofjeloški LPZ
Rogisti LD Zeleni vrh - Vuzenica (rogisti B)
Slovenski LPZ Doberdob iz Furlanije-Juljske krajine (F. J. K.)

Prodajam terensko vozilo Land Rover Discovery (letnik 2001), srebrne barve, avtomatska klima, airbag, servo, notranjost kombinacija usnja in blaga, kljuka, fotografije lahko pošljem naknadno po e-pošti. Cena: 4.500 €. Tel.: 031/380-832.

Zelo ugodno prodajam rogovje (trofeje) jelenov (3 kose) in smrkov (10 kosov). Tel.: 031/637-485.

Na voljo so fazani, race in jerebice, tudi mladi fazani, race in jerebice. Tel.: 041/717-464.

Prodajam valilna jajca fazanov, jerebic in rac. Tel.: 041/717-464.

Prodajam novo, trenutno najboljšo in najbolj napredno lovsko kamero na trgu. Nevidna IR-

bliskavica, 12 MP-fotoaparat, izjemno majhnih mer. Odporna je proti vremenskim vplivom. Takojšnje obvestilo s fotografijo na vaš mobilni telefon. Tel.: 041/353-319.

Prodajam novo elektronsko ovratnico za šolanje psov. Domet 1000 metrov, povsem vodoodporna, polnjenje na elektriko, z dveletno garancijo. Ugodno! Tel.: 041/937-863.

Izdelam vam pasti – lovke iz nerjavne kovine, za odlov živih živali (ujeta žival ostane v njej nepoškodovana); mere: 100 x 25 x 30 cm. Tel.: 041/642-184.

Za šolanje psov imam na voljo fazane, race in jerebice. Tel.: 041/717-464.

Prodajam elektronsko ovrat-

nico za šolanje psov. Domet 1.600 metrov. Tel.: 041/406-471.

Izdelam vam valilnice za ptice duplarice, krmilnice za ptice (več vrst), in pasti za lov polhov (več vrst). Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Kupim revije Lovca (od leta 1910 do 1950) in tudi vso drugo lovsko literaturo iz tega obdobja. Tel.: 031/619-961.

Prodajam izdelke umetnostne obrti iz roževine: broške, kravate, gumbje, Franc Barbič. Tel.: 031/770-675.

Prodajam kompletno zbirko knjig Zlatorogove knjižnice in nekaj posameznih publikacij. Tel.: 041/664-528.

Prodajam poljske (divje) zajce iz vzreje. Zajci so odrasli in prilagojeni za izpust v naravo ali oboro. Tel.: 040/503-781.

Prodajam terensko vozilo Land Rover Defender 110 SW TDS 2,5, letnik 2006; 38.000 km, bele barve, alarm, dvostopenjska klima, vitel 2,7 t, vlečna kljuka, meglenke, loki itn. Cena 13.800 €. Tel.: 051/248-182.

Prodajam več preparatov divjih živali in trofej. Tel.: 031/820-257.

Prodajam novo elektronsko ovratnico canicom. Tel.: 041/251-009.

Poceni prodajam hidrostatično tehtnico (komplet) za merjenje telesnine trofej (rogovje smrkov). Tel.: 041/743-725.

Prodajam kakovostno navadno jelenjad iz obore za nadaljnjo rejo. Možnost dostave. Tel.: 051/652-682.

JUNIJ						
Datum	Luna	Sonce		zora/mrak (navt.)		
	vzide	zaide	vzide	zaide	začet. konec	
1. Pe 17:18	2:49	5:14	20:46	3:47	22:13	
2. So 18:37	3:25	5:14	20:47	3:46	22:14	
3. Ne 19:51	4:10	5:13	20:48	3:45	22:16	
4. Po 20:59	5:03	5:13	20:48	3:45	22:17	☺
5. To 21:56	6:06	5:12	20:49	3:44	22:18	
6. Sr 22:43	7:16	5:12	20:50	3:43	22:19	
7. Če 23:21	8:29	5:11	20:51	3:43	22:20	
8. Pe 23:52	9:41	5:11	20:51	3:42	22:21	
9. So -----	10:52	5:11	20:52	3:42	22:22	
10. Ne 0:20	11:59	5:11	20:52	3:41	22:23	
11. Po 0:45	13:04	5:10	20:53	3:41	22:23	☺
12. To 1:08	14:08	5:10	20:54	3:40	22:24	
13. Sr 1:32	15:09	5:10	20:54	3:40	22:25	
14. Če 1:57	16:11	5:10	20:55	3:40	22:25	
15. Pe 2:25	17:11	5:10	20:55	3:40	22:26	
16. So 2:56	18:10	5:10	20:55	3:39	22:26	
17. Ne 3:32	19:06	5:10	20:56	3:39	22:27	
18. Po 4:14	19:58	5:10	20:56	3:39	22:27	
19. To 5:03	20:45	5:10	20:56	3:40	22:27	☺
20. Sr 5:58	21:25	5:11	20:57	3:40	22:28	
21. Če 6:58	22:02	5:11	20:57	3:40	22:28	
22. Pe 8:01	22:33	5:11	20:57	3:40	22:28	
23. So 9:07	23:01	5:11	20:57	3:40	22:28	
24. Ne 10:15	23:28	5:12	20:57	3:41	22:28	
25. Po 11:23	23:54	5:12	20:57	3:41	22:28	
26. To 12:33	-----	5:12	20:57	3:42	22:28	
27. Sr 13:45	0:20	5:13	20:57	3:42	22:28	☺
28. Če 14:59	0:49	5:13	20:57	3:43	22:27	
29. Pe 16:15	1:22	5:14	20:57	3:44	22:27	
30. So 17:29	2:01	5:14	20:57	3:44	22:27	

Prodajam lovske trofeje (za simbolično ceno): 10 rogljev gamsov, 40 rogovij starejših smrkov, 28 lanščakov, rogovje jelena – osmeraka, preparat planinskega zajca in ruševca. Tel.: 031/308-166.

Prodajam komplet letnikov revije Lovca od 1972 do 2012 in knjige Zlatorogove knjižnice. Tel.: 040/663-254.

lovski informacijski sistem

Lisjak

OBVESTILO TAJNIKOM LD

Tajnike lovskih družin obveščamo, da bo treba **od 1. 6. 2012** v *Lisjaka* vpisati novospregate člane **najpozneje v 30 dneh** od dneva sprejema. Člana, ki je izstopil iz LD (in črtane iz članstva), je treba odjaviti v enakem roku.

Umrle člane je treba odjaviti iz *Lisjaka* v roku **3 dni (oz. do pogreba)**.

Popravke datuma vstopa bo lahko opravil le administrator spletne aplikacije *Lisjak*.

Komisija za LIS,
Uredništvo Lovca

Lovska zveza Slovenije

Lovska zveza Slovenije in Strokovno-znanstveni svet pri Lovski zvezi Slovenije
vas vabita k
predstavitvi vaših izkušenj in spoznanj,
povezanih s temo

VLOGA ŽIVALI V OKOLJU,

ki jo bomo obravnavali na

4. Dnevi slovenskega lovstva,

ki bodo **v soboto, 15. septembra 2012, in nedeljo, 16. septembra 2012.**

(Kraj dogodka bo objavljen v naslednji številki.)

S predstavitevami na izbrano temo se bomo lovci lahko natančneje seznanili z vlogo divjadi posameznih vrst oziroma prostoživečimi živalmi ter nanje opozorili tudi druge uporabnike prostora. S poznavanjem vloge posameznih prostoživečih vrst živali v okolju bomo lahko uspešneje in strokovneje upravljali z divjadjo v njenem življenjskem prostoru.

Vabimo vas, da se na posvetu predstavite s svojimi prispevki na to tematiko. Od vas pričakujemo dokumentirano, 15-minutno predstavitev vaših rezultatov, izkušenj in mnenj obravnavane tematike oz. drugih tem s področja lovstva.

Prosimo vas, da nam najpozneje **do srede, 15. avgusta 2012**, na e-naslov tina.drolc@lovska-zveza.si pošljete okvirne naslove, pisne izvlečke in predstavitev z opisom vsebine na polovici strani A4 ter prav tako vaše podatke. Strokovno-znanstveni svet LZS bo vse prispelo gradivo pregledal in sodelujočim avtorjem posredoval nadaljnja navodila glede javne predstavitve in objave prispevkov.

prof. dr. Ivan Kos,
predsednik Strokovno-znanstvenega sveta pri LZS

18. DRŽAVNA SAMOSTOJNA TEKMA PO KRVNI SLEDI/CACT

za vse pasme lovskih psov

bo v soboto, 23. 6. 2012,
v organizaciji LKD CELJE, in sicer
v lovišču LD GOZDNIK – GRIŽE.

Zborno mesto ob 8. uri pred
Gostiščem Zibika, Griže 66
(pri Žalcu).

Prijave: do 17. 6. 2012 na
tel. št.: 041/730-551 ali na
e-naslov: bojan.debersek@varnost.si

VK za barvarje in
Komisija LZS za lovsko kinologijo

Hubertus
club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

RUSIJA

BAJKAL

12-DNEVNI PROGRAM LOVA
na
JELENA IZUBRA,
SIBIRSKEGA SRNJAKA IN
MEDVEDA
z vključenim poletom od
Ljubljane do Irkutsk in nazaj,
prevozi, bivanjem in hrano
v lovskih taborih ter lovom
v okolici Bajkalskega jezera za
3.990 €.

Odstreli:
JELENA IZUBRA – 1.450 €;
SIBIRSKI SRNJAK – 600 €;
MEDVED – 1.700 €.

Odhodi:
15. 9. in 28. 9. 2012.

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV
v sodelovanju z LPN Fazan – Beltinci organizira

UPORABNOSTNO PREIZKUŠNJO V DELU PO UMETNI KRVNI SLEDI

po sedaj veljavnem Pravilniku o uporabnosti preizkušnji v delu po umetni krvni sledi.

Zbor udeležencev: 23. junija 2012 ob 8. uri pred upravo lovišča LPN Fazan – Beltinci. Preizkušnja je namenjena predvsem vodnikom pičarjev, za katere ni prijavnine. Število psov je omejeno na 12.

Vodnik mora imeti s seboj vso potrebno opremo za psa in zase, veljavno lovsko izkaznico, člansko izkaznico DLP, originalni rodovnik in obvezno veterinarsko potrdilo o cepljenju proti steklini. Prijavo s fotokopijo obeh strani rodovnika pošljite na naslov: Lidija Smigoc, Bukovci 4, 2281 Markovci. Na istem naslovu dobite prijavnico (Obr. P.4r.1), info: mobilni 031 616 283 ali mail: sivilstvo.smigoc@gmail.com

Zadnji rok prijave: 12. junij 2012.

ARMAUR USNJENI IZDELKI

krvosledniški jermeni
ovratnice za krvosledce
povodci
jermeni za puške
pasovi za hlače
usnjeni etuiji za naboje
usnjene nožnice
lovške torbe

041/329-522
www.arsmaur.si

VRHUNSKA KAKOVOST – SPREJEMLJIVA CENA LOVSKI DALJNOGLED 7 X 42 WP

- vrhunska kakovost slike
- izvrstna vidljivost v mraku
- široko vidno polje
- polnjen z dušikom
- natančna nastaviteljivost
- 10-letna garancija
- cena:

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

 Lovska družina Rečica pri Laškem
prireja

45. strelsko tekmovanje – MEMORIAL VEZJAK - HORJAK,

ki bo v nedeljo, 24. junija 2012, na strelišču Šmohor pri lovskem domu LD z začetkom ob 8. uri.

Tradicionalno strelsko tekmovanje bo v treh lovskih disciplinah:

- 20 golobov (poljuben položaj),
- 10 strelav na tarčo smjaka (MK-puška, razdalja 35 m; dovoljena uporaba optičnih pripomočkov, prosto – stoje);
- 10 strelav na tarčo bežečega merjasa (MK-puška, razdalja 50 m; dovoljeni optični pripomočki – po pravilniku LZS).

Ekipa bodo sestavljali trije strelci iste LD. Tekmovali bodo tudi posamezniki. Tekma veteranov bo v istih disciplinah, le v ločeni konkurenci.

Najboljše ekipe bodo prejele pokale (kristalne), posamezniki pa dovolilnice za odstrel jelena, smjaka in prašiča ter bogate praktične nagrade do vključno 15. mesta.

Veterani bodo nagrajeni v svoji kategoriji.

Izkoristite priložnost in se podajte na lep izlet v neokrnjeno naravo. Pripeljite tudi Vaše najbližje. Poskrbeli bomo, da se boste med nami dobro počutili.

Dan pred tekmovanjem bo mogoče preizkusiti vaše orožje na našem strelišču od 14. ure naprej.

Prijave za tekmovanje bomo sprejemali na dan tekmovanja do 12. ure.

Dodatne informacije: strelski referent **Mihael Horjak**, tel.: 041/657 421.

Lep lovski pozdrav!

Starešina LD: **Gregor HORJAK**

LOVSKA DRUŽINA BRASLOVČE

vabi na tradicionalno meddružinsko
lovsko-strelsko tekmovanje v počastitev praznika

DNEVA DRŽAVNOSTI

Tekmovanje bo v ponedeljek, 25. 6. 2012, z začetkom ob 9. uri

NA STRELIŠČU BOŠTUNOVEC PRI ŽOVNEKU V BRASLOVČAH.

Pot do strelišča bo označena iz smeri Celje–Ljubljana, izvoz Šentrupert, smer Logarska dolina.

POGOJI TEKMOVANJA – PRAVILNIK O LOVSKEM STRELSTVU LZS

ČLANI:

- ⊙ 15 glinastih golobov - lovski položaj
- ⊙ 5 strelav na tarčo smjaka ob fiksnem kolu z MK-puško (z optiko ali brez)
- ⊙ 5 strelav na tarčo merjasec, prosto z MK-puško (z optiko ali brez)
- ⊙ 5 strelav na tarčo bežečega merjasa, lovski položaj (z optiko ali brez)

- Tekmovanje bo ekipno in posamezno v kombinaciji.
- Tekmovale bodo tričlanske ekipe iste lovske družine.

VETERANI (od 55 do 65 let) IN SUPER VETERANI (od 65 let in več):

- ⊙ 15 glinastih golobov – lovski položaj
 - ⊙ 10 strelav na tarčo (1 + 5) sede, ob fiksnem kolu, z MK-puško (z optiko ali brez)
- Veterani in super veterani bodo tekmovali tudi v članski konkurenci, rezultat na glinastih golobih pa se bo upošteval v veteranski oz. super veteranski konkurenci.

POKALI IN NAGRADE:

V članski konkurenci bodo ekipe prejele pokale do 3. mesta, posamezniki pa poleg pokalov še lepe praktične nagrade do vključno 10. mesta. Veterani in super veterani bodo prejeli pokale do 3. mesta in prav tako lepe praktične nagrade do 5. mesta.

NAGRADNO TEKMOVANJE:

Streljanje na glinaste golobe na izpadanje za lepe praktične nagrade.

Za hrano in pijačo ter dobro počutje bo poskrbljeno!

TEKMOVANJE BO OB VSAKEM VREMENU, SAJ SO VSA STRELIŠČA POKRITA!

⊙ INFORMACIJE: GSM: 041/634-258 (Dušan Urankar).

Vljudno vabljeni!

UO LD Braslovče

VRHUNSKI SPOLNI STIMULANT

POŠTNA DOSTAVA V 24 UR

NAROČILO NA:
051 894 544

POŠTNA DOSTAVA ALI OSEBNI PREVZEM!

✓ **MOČNEJŠA POTENCA IN ORGAZMI!**

✓ **BREZ STRANSKIH UČINKOV**

✓ **ZA MOŠKE IN ŽENSKO!**

NAJBOLJŠI NARAVNI STIMULANTI
www.4play.si

4PLAY
ZA ODRASLE 18+

Vrhunski naravni spolni stimulanti
10 kapsul

Matija Dolgan, dr.med.: "Zaradi vsebnosti koristnih snovi, ki dolgoročno vplivajo na izboljšanje spolnosti, počutja in zdravja, priporočam 4PLAY vsem odraslim, zlasti tistim v zreli dobi".

AKCIJSKA PONUDBA: 20 KAPSUL SAMO 50 EUR. Redna cena 10 kapsul 29 EUR + poštni str.

Na safari v Južnoafriško republiko

9-dnevni safari, 7 dni v lovišču s 5 dnevi lova in odstrelom 3 merjasev bradavičarke ali 1 merjasec + 1 blesbok + 1 impala; za ceno 3.690 €. Odhod skupine v našem spremstvu bo 29. 6. 2012.

Sibirski srnjak v prsku (Kurgan, Rusija): 8-dnevni aranžma s 6 dnevi lova, polno oskrbo, vizo in letalskim prevozom iz Ljubljane ter odstrelom enega srnjaka za 3.970 €. Termina za našo skupino sta: od 8. do 16. 9. in od 6. do 14. 10. 2012.

Kozorog v Kirgiziji: 7 dni lova, vključno z odstrelom enega kozoroga ne glede na trofejno vrednost ter vsemi prevozi, tudi letalskim iz Ljubljane, za ceno 4.980 €. Odhod skupine v našem spremstvu bo 20. 8. 2011.

Grenlandija: 3 dni lova vključno z odstrelom enega bika moškatega goveda za 3.995 € od/do Kangerlussuaqa. Doplačilo 1.990 € za dodatna dva dneva lova in odstrel karibuja; v septembru in oktobru.

Za številne druge lovne možnosti obiščite naše prenovljene spletne strani.

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

TEHNOOPTIKA
SMOLNIKAR d.o.o.
Brnčičeva ulica 13,
1231 Ljubljana-Crnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

SERVIS:
dvogledov
in strelnih
daljnogledov

Nikon

Nikon Monarch
6-24x50
Akcijska cena:
650,00 €
Redna cena: 829,00 €

Nikon Fieldmaster
4,5-14x40
Akcijska cena:
295,00 €
Redna cena: 359,00 €

Cene veljajo do razprodaje zaloge

DOG TRACE

ELEKTRONSKE
OV RATNICE ZA ŠOLANJE PSOV
OV RATNICE PROTI LAJANJU
NEVIDNE OGRAJE

PROFESIONALNA KAKOVOST ■
ZELO UGODNA CENA ■
EVROPSKI PROIZVOD ■
DOSTAVA V 24 URAH ■
2 LETI GARANCIJE ■

M-NET d.o.o., Bebeljev trg 10, 1000 Ljubljana
Gsm: 040 760 760, info@dogtrace.si

www.dogtrace.si

KROJASTVO

ROŽMAN

Slavnostne
lovške kroje,
srajce (tudi
z dolgimi
rokavi),
telovnike,
plašče
hubertus
in pelerine
izdelujemo
po meri.

Branko Rožman, s.p.
Erjavčeva 5, Brežice
GSM: 031/544 808
www.krojastvo-rozman.si
e-pošta: krojastvo.rozman@siol.net

interclass
cars d.o.o.
servis in prodaja vozil

Gorjupova 1, Ljubljana - Vič
(0)1 2000 940, 031 634 000
www.interclasscars.si

MAZDA
VOLVO
Ugodnosti za
člane LD

HAWKE - PANORAMA 3 - 9 x 50 IR
Osvetljena pika v križu
Premer cevi: 25,4 mm
Dolžina: 307 mm
Teža: 487 g
Vidno polje: 13,4-4,5 m
Cena: **225,00 EUR**

HAWKE - PANORAMA 4 - 12 x 50 IR
Osvetljena pika v križu
Premer cevi: 25,4 mm
Dolžina: 317 mm
Teža: 505 g
Vidno polje: 10 - 3,4 m
Cena: **244,00 EUR**

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

STEYR

Blaser

SAUER

Puškarnstvo Špendal, d.o.o.
Gramozna pot 9, 1000 Ljubljana
gsm: 041 399 307
e naslov: puskarstvo@siol.net

Prodaja vrhunskih izdelkov

ZEISS **SWAROVSKI OPTIK** **KAHLES**